

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת שמות תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 **רבא** אמר מכאן ולהבא הוא נפסל. תימה לא דאמר בפ' חוקת הבתים (ד' ר"א) 1
 2 ושם זה אמר של אבותי ואלבאתי שני חוקה הוא אמר כן האי אייתי סהדי 2
 3 דאבתיה היא ואלבא שני חוקה היא אייתי סהדי דאכלה שני חוקה וקאמר התם אוקי 3
 4 חוקה בחדי חוקה ואוקי אירעא בחוקת אביראת ואמר רבא ערות מובחשת היא והשתא 4
 5 מאי נפקא לן מינה כיון דאמר רבא מכאן 5
 6 ולהבא ואמר נפסל דהוה יד היה לו לומר למאי 6
 7 דאיכותוש איכותוש אבל לעדות של אביראת 7
 8 שהיה קודם שחוכשתיש לא די בני זה הומו קאמר 8
 9 רבא בני טביחה ומכירת הדומה לו חטובה 9
 10 ולא על הגניבה למאי דאיתום איתום 10
 11 דבדו דחכשו ולא נסח אהת שמתעין דפרק 11
 12 מרובה (ב"ק דף ע"ב. ט"ז) גבי טביחה ומכירה 12
 13 דאפילו תוך כדי דבור לא מפסלי למפרע 13
 14 אליבא דרבא ויל ליון סאתום שתי עריות 14
 15 בקרעת תחת ידי שבעות אפי' כדמפליט תם 15
 16 אבל הכא אף על פי שהחוקק שקרנין על 16
 17 הגניבה על הגניבה לא החוקק. 17

18 **אין** לך בו אלא הדרשו. משמע הדרושוש הדי 18
 19 ממה שאני אומר שם חוקה הוא אמר כן האי אייתי סהדי 19
 20 הדתם (ב"ב דף לא) קאמר לימא רבא דאמר 20
 21 כוב סתרא דאמר בחדי סהדי שקיי למנה ל' 21
 22 ומפסלי שתי תעורות אפי' כדמפליט עלמא 22
 23 דמכחשי אהדי תרווייהו פסולי ואם כן מאי 23
 24 הדרשו הוא גבי הומו אי' פסלינין עדים 24
 25 הראשונים יש לומר דלמאי דבני לממר התם 25
 26 מעיקרא דרבא כביורא ליה גרב סתרא היכי 26
 27 ללישנא דפסדא ולקוחות וי"מ דהא דקאמר 27
 28 הכא הדרשו לאו פסולא דקמיא קאי אלא 28
 29 דאכשריא דבתראי כלומר היה לנו לפסלין כל 29
 30 שתי כיתות וכיון דאיבא חידוש איה לא לפסלין אף 30
 31 לאי דהפסול פוסלין כלל האישונים למפרע וכי 31
 32 היא גונא אמרין פרק דני דנשה (חולין דף ע"ג 32
 33 ושם) וילי לפסני טעם כביק שקמבר בחלב 33
 34 משום דיאכא כי הדרשו בתהירו דהא אי תרו 34
 35 ליה בחלבא כולי יזמא שרי ובבישול שרא שעה 35
 36 אסור. 36

37 **דאסהירו** כי תרי בחי ורתי בחי. וקשה 37
 38 לרית חדא דמאי קאמר 38
 39 דאסהירו כי תרי בחי ורתי בחי ומשום הכי 39
 40 ליכא חידוש האי תרי במאה ועד דמאי קאמר 40
 41 דפסליניהו בגולנותא הא לאו הו מעין פלוגתיהו 41
 42 כלא מעיליני בהומה ועא שיק אביידי 42
 43 כלא מעיליני פלוגתיהו ועד דעדים זוממין מביע 43
 44 ליה לעיל למפרע כיון דאביראת תרי בחי ורתי 44
 45 בחי דאמאי נקט עד זומם ונראה לרית דגרסינן 45
 46 דאסהירו תרי (ובחי) ויל שאל התם כי אם 46
 47 אהדו והשתא ניתא דלחבי ניתא לעיל עד זומם 47
 48 לשון חיד וניתא נמי הא דמעיני תרי המזימים 48
 49 נפס מהותא דז ולא חידוש הוא וגרסינן נמי 49
 50 דפסליה בגולנותא וירושלמי אדחוד נפסל 50
 51 בגולנותא והשני הומו הדרשוהו הומו מעין 51
 52 פלוגתיהו קצת: **מאי** שבעות שבעות 52
 53 דעלמא. תימה ליתבי אביי דרבא מפרק כל 53
 54 דעשבעין (שבעות דף מד) דתנן ושבענדו חסוד 54
 55 שבעות שבעות ונטול קבי בעי למימר דאפי' 55
 56 שבעות שוא אלמא לא בעי עינין עדו דתנן שם 56
 57 דחדש אשבעות שוא דרע לשמיני חסוד נמי 57
 58 קא

1 עד זומם. העיד בניסן ודחם בתשרי על עדות זו: **למפרע**. כל עדות שהעיד מניסן 1
 2 ואילך פסולין שחרי משעהיד עדות זו הוא רשע: **מיכן ולהבא**. משותפו: חידוש 2
 3 הוא. שנפסלין שנים בשביל שנים שאומרים עמנו הימים דמאי חזית דסמכת אהני 3
 4 סמוך אהני גא' פסידא הבתוב והלא אכר לך בו אלא משעת חידוש ואילך 4
 5 משעת שאלום. **דלקוחות** שולקן 5

6 **עד זומם, אפי' אמר, למפרע הוא נפסל. ורבא אמר,** 6
 7 **מיכן ולהבא הוא נפסל. אפי' אמר למפרע הוא** 7
 8 **נפסל. מעידנא דאסהירו, רשע הוא, והתורה אמרה** 8
 9 **אל תשת ירך עם רשע אל תשת רשע עדי. רבא** 9
 10 **אמר מיכן ולהבא הוא נפסל, עד זומם, חידוש הוא,** 10
 11 **מאי חזית דסמכת אהני, סמוך אהני, אין לך בו** 11
 12 **אלא משעת חידושו ואילך. איבא דאמר, רבא נמי** 12
 13 **מאפי' פסירא ליה. ומאי מעם, קאמר. מכאן ולהבא,** 13
 14 **משום פסירא דלקוחות. מאי בנייהו? איבא בנייהו,** 14
 15 **דאסהירו כי תרי בחי. רבא. אי נמי, דפסליניהו בגולנותא.** 15
 16 **ואמר רבי ירמיה מירפתי, עבד רב פפי עובדא,** 16
 17 **פנותיה דרבא. מי בר רב אשי אמר, הלכתא פותיה** 17
 18 **דאפי' והלכתא פותיה דאפי' בע"ל קנ"ט. מומר** 18
 19 **אוכל נבילות לחיובן, דברי הכל פסול. להקעים,** 19
 20 **אפי' אמר פסול, רבא אמר קשר. אפי' אמר פסול,** 20
 21 **דהוה ליה רשע, והתנא אמר אל תשת רשע עדי.** 21
 22 **ורבא אמר קשר, רשע דהקים בעינו. מיתבי, אל תשת** 22
 23 **רשע עדי, אל תשת חמס עדי, אלו גולנין ומגולנין** 23
 24 **בשבעות. מאי לאו, אהד שבעות שוא ואהד שבעות** 24
 25 **מזון. לא, אידו ואידו שבעות מזון, ומאי שבועות?** 25
 26 **שבועות עלקמא. מיתבי, אל תשת רשע עדי, אל** 26
 27 **תשת חמס עדי, אלו גולנין ומגולנין. תיבא** 27
 28 **דאפי', תיבא. ניקא פתנאי, עד זומם פסול לכל** 28
 29 **תתורה פולה, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, בפה** 29
 30 **דברים אמורים, שהתם בדיני נפשות, אבל הוים בדיני** 30
 31 **ממונות, קשר דריני נפשות. ניקא, אפי' פרבי מאיר,** 31
 32 **ורבא פרבי יוסי. אפי' פרבי מאיר, דאמר, אמרינן** 32
 33 **מקולא לחוקרא, ורבא דאמר פרבי יוסי, דאמר,** 33
 34 **מחוקרא לקולא אמרינן, מקולא לחוקרא לא אמרינן,** 34
 35 **לא, אליבא דרבי יוסי, כולי עלקמא לא פליגי. כי פליגי,** 35
 36 **אליבא דרבי מאיר. אפי', פרבי מאיר. ורבא, עד כאן** 36
 37 **לא קאמר רבי מאיר התם, אלא נמי, עד זומם לממונין** 37
 38 **דרע לשמיני ורע לבריות. אבל הכא, דברי ר' שמעון** 38
 39 **ואין רע לבריות. לא. והלכתא, פנותיה דאפי' והא** 39
 40 **איתוחב? הווא, רבי יוסי היא. ויתיהו נמי רבי יוסי,** 40
 41 **רבי מאיר ורבי יוסי, הלכה פרבי יוסי. שאני התם,** 41
 42 **דסתם לן תנא פרבי מאיר. והכא סתם לן כי הא** 42
 43 **דבר הקא קמל נפשא, אמר ליה ריש גלותא לרב** 43
 44 **אבא בר עקיב, פוק עינין בה, אי דואי קמל, ליתיהו** 44
 45 **קא**

46 **לענייה. אתו סהדי, אסהירו ביה דוואי קמל. אול איהו, אייתי תרי סהדי, אסהירו** 46
 47 **ביה בחד מוקנדי. חד אמר, קמאי דידי, גנב קמא דחושלא. וחד אמר, קמאי דידי, גנב** 47
 48 **אשבעת מרע דרע לשמיני הוה רע לבריות ויל דלא דמי דמתם מן השבעה הוה רע לשמיני ועכשיו כפומר ממתם מן הבריוו הוה ליה נמי רע לבריות והלכך שבעת אלא שויה 48
 49 דכבר רע לשמיני הוא ובהאי שבעה נמי ליכא כ"א רע לשמיני כדפרישית אבל הכא גבי עדות אפי' דהוה רע לשמיני משום שבעת שוא לא יעיד עדות שקר לדחות רע לבריות 49
 50 ועי' ע' ח'ס' שבעות מ"ד: ר"ה ואפילו:** 50

ואלו הן הקרובין וכו' ובהנהגות חתומים. ובהנהגות חתומים לא קאי רק אהרן קרובים
דמרש' במותי' בהדיא כגון ארזי אביו ואמו אבל אהרן נתפס מכלל לא קאי
כגון בניו וחתניו ידידה אינם פסולים לתרץ אי לא הוו בכלל הך קרובים דמרש' ותרע'
דהא דאש' לאו כשר ארזי אביו לתנא דמתני' דהא דהו' שליש' בראשון כדאיתא בגמרא
(דף כה) והקשה בקונטרס אמאי נתב' חזרו הא'
נפיק מבעל אמו ואי לאו חתומים לברדו ארזי נמי
פשיטא כדפי' ל' בהנהגות חתומים לא קאי אהרן
נתפסו מכלל אהרן ותרץ דאין התנא חושש ביה
דאבתי איכא ש' קרובים דרבי שמעון וכו' ופ"ה
תני להו בהדיא כגון ארזי אביו נפיק מכלל
דאחיו ובניו וכו' וקשה ליתני נמי כן ארזי אשתו
כמו ארזי ומידו וחתומים איכא למימר דרשמי
דהו' (ואת) ונתן) ונתפסו דרבי שמעון וכו' פסול כדאיתא
אבל מי' כן ארזי אשתו קשה אלא נראה
דכולהו איצטרכו אי משום אינהו גפייהו לא
משום בניהם וחתומים והשתא לאו ק' חתומי
י"ל דהתני' לאשמועינן דהוי לברדו ולא בנו
והתנו ארזי' דבניהם וחתומים לא קאי אהרן
דהאנו מכלל כדפרישתי מי' בחורגו איצטרכו
דסד"א ע"כ חתומי כגון וכו' כגון פסול כדאיתא
פרק יש' נחלץ (ב"ב דף קכח) אימא דהיה בן
חורגו קמ"ל ואפי' למר' רב אשי דמרש' כן
בבא דאבא דהיינו בן רבן איבא למימר
דמבאח הוא דילף לה אבל בן ארזי אשתו לא
ערך למימר ולמינהיגה כלל כיון דמרש' הוא
מכלל דאי לאשמועינן דהוא לברדו פסול ולא
בנו וחתנו כגון בחורגו אש' פשיטא ומתבא' חתני
ועד דלא עדיף כן ארזי אשתו מבן ארזי ובן
ארזי ובנו וחתניו שריון לו כדתינו בני כוליה'
ובהנהגות משמע ולא בני בניהם
אלו הן הקרובים וחרוגי לברדו. פי לא בנו ולא
חתנו והקשה רש"י אמאי נקט חורגו הא'
נפיק מכלל דבעל אמו לומר דנקיטה משום
לברדו דאשמועינן דבעל אמו כשר דלא משום
דמבאח תתיי' טפי הוא אמרין דבניהם
מבתי' ולא קאי ארזי אשתו מכלל דרבינו
לחזק' ואלא קאי ארזי נתפס מכלל אש' שהרי בני
לארזי אביו כשר לתנא דמתני' דהוי שליש'
בראשון כדאיתא בגמ' ותרץ רש"י דכולהו נמי
ארזי מכלל כגון ארזי אביו מכלל דבעל
ובני רבן כן ארזי אשתו נתפס מכלל דבעל
ארזי אביו וחתנו נפקא מכלל דרשמי ואפי' תני
להו שריון נתפס דהו' ולא נהירא דר"ב אמאי
לא חזר ותני ארזי אשתו מכלל דבעל ארזי
אביו על בן נראה לומר דכולהו אש' מכלל
דהאז אביו ארזי' דאיהו עופה ארזי מכלל דבן
ארזי מי' בנו וחתנו לא נפיק מכלל ארזי ארזי
אמו ובעל אחרותו ארזי' דבניו מכלל
(דבעל) ארזי אמו מי' איהו עופה ארזי מכלל
ארזי ואתא לאשמועינן דבעל אשתו וכו' כולם
איצטרכו אי משום אינהו גפייהו אי משום
בניהם וחתומים. (זה דרבינו ר' נראה לי מתורת)
מאי

כשאוהוין מעשה אבותיהם בידתם. אמה אומר ש'אוהוין, או אינו אלא ש'אין אוהוין. כשהוא
אומר 'איש בחסאו וימתו', הרי ש'אוהוין מעשה אבותיהן בידתן. ולא? והתבי' וק'שלו איש
באחיו איש פגון אחיו מלמד, שפגול ערבים זה בזה. התם, שהיה בדם למחות, ולא מוח.

קמא דבורטין. אמר ליה, מא דעתיך פרבי מאיר, רבי
מאיר ורבי יוסי, הלכה פרבי יוסי. ורבי יוסי, האמר,
היום דרבינו ממונות, פשר לדיני נפשות. אמר ליה רבי
פפי, הני מילי, היכא דלא סתם לן תנא פרבי מאיר.
הכא, סתם לן תנא פרבי מאיר. ממיא, אילימא מרזא
דחגי, כל הראוי לדין דיני נפשות, ראוי לדין דיני
ממונות. מני, אילימא רבי יוסי היא, הא איכא עד זומם
דמזון, דקשר לדיני נפשות ופסול לדיני ממונות. אלא
לאו, רבי מאיר היא, ממיא, אילימא רבי יוחסין קאי
דיא לא תימא רבי, סופא דקתני, יש פסול לדין דיני
ממונות, ואין תימא רבי, לדין דיני נפשות, אמאי אינו ראי,
דאינם דיני נפשות. ראוי לדין דיני ממונות? והא
דברי הכל פסול הוא. אלא, פסול יוחסין קאי. הכא
נמי, בפסול יוחסין קאי. אלא, הכא קא סתם לן תנא,
דתנן, אלו הן הפסולים: המשחך בקבוצא, ומילי
ברביה, ומפריחי יונים, וסחרי שביעה, ותעקרים. זה
הכלל, כל ערות שאין האשה פשוטה לה, אף הן אין
פשוטין לה. מני, אילימא רבי יוסי, והאיכא עדות פרבי
נפשות, שאין האשה פשוטה לה, והן פשוטין לה. אלא
לאו, רבי מאיר היא. קם רב המא, נשקה אפרהיה,
וקבלה לכתובה דכולהו שניה: משנה ואלו הן
הקרובין: אחיו ואחיו אביו, ואחיו אמו, ובעל אחרותו,
ובעל אחרות אביו, ובעל אחרות אמו, ובעל אמו, וחסיו,
וניסו, הן ובניהן וחתניהן. וחרגו לברדו. אמר רבי יוסי,
זו משנת רבי עקיבא. אבל משנה ראשונה, דודו וכן
דודו וכל הראוי לירשו, וכל הקרוב לו אחרת שעה.
היה קרוב ונתרחק, הרי זה פשר. רבי יהודה אומר,
אפילו מתה בתו ויש לו בנים ממנה, הרי זה קרוב.
האהבה, והשואג. אוהב, זה שושבינו. שואג, כל שלא
דבר עמו שלשה ימים באיבה, אמרו לו, לא נהשרו
וישאל על קד: גמרא מנהיגו מילי, דתנו רבנן, לא
וימתו אבות על בנים, מה תקמוד לומר, אם ללמד
שלא וימתו אבות פגון בנים, ובנים פגון אבות, הרי
כבר נאמר איש בחסאו וימתו. אלא, לא ימתו אבות
על בנים' בעדות בנים, ובנים לא וימתו על אבות'
בעדות אבות. ובנים פגון אבות, לא? והתבי' פוקד
פגון אבות על בנים' התם, ש'אוהוין מעשה אבותיהן
בידיהן. כדתניא, ואף בעונות אבותם אמת ויקול,

אמה אומר ש'אוהוין, או אינו אלא ש'אין אוהוין. כשהוא
אומר 'איש בחסאו וימתו', הרי ש'אוהוין מעשה אבותיהן בידתן. ולא? והתבי' וק'שלו איש
באחיו איש פגון אחיו מלמד, שפגול ערבים זה בזה. התם, שהיה בדם למחות, ולא מוח.

להפכי במוחת: נג' לא ימותו. שני אבות בעדות ועל כרחך הני שני אבות באחך קא משתעי עמי כרובין מן הכל דבאכ ובנו לא מצי למימר דמי לא היה
קרי להו אבות דחד אב וחד בן סגי ולקמן מפרש כוליה מניה: כשאוהוין מעשה אבותיהם בידתם. ונפרעין מן עונותיהן וען אבותיהם: איש באחיו. איש שבכל אחיו
אשכחן

קרא דבורטין. בית יד של רומת כר' פאיר. דכיון דחידדי אמרין חשידי אעדות
נפשות: כל הראוי ביה. ומוקמא לה בחשודין: אלא לאו רבי דאמר כיון
שהחושד לממן פסול לעדות נפשות הלכך לא משכחת לה כשר לנפשות דליהוי
פסול לממן: בפסול יוחסין. דלנפשות ביה דין יוחסין בעינן כדתינו רב יוסף (לקמן
דף לה) כשם שבית דין ממונות בעל אמו
בצדק שפטו כן ב"ד ממונות מכלל מום
שנאמר ליהך יפה דיעימי ומוס אין כן: דאי
לא תימא הכי. דגבי יוחסין קאי אלא
בחושיין אוקמת ליה: ראוי לדין דיני
ממונות. בתמייה הוא דברי הכל פסול הוא:
אליא בפסול יוחסין קאי. כגון גר ומומר
דכשרין לדין דיני ממונות ופסולין לדין דיני
נפשות: ונשקה לבעיה דרב פפי. שהפך
בכותו: וקבלה לכתובה דכולהו שניה.
להצילו כל מימי ממנת המלך: מתני' אפיק
ואחיו אביו ואחיו אמו. וכן ובניהן לפיק
מקראי בגמרא: בעל אחרותו. כאחיו הוא
דלפיקן בעל אשתו ובנו דהוה ליה בן
אחרותו כבן ארזי ולפיקן בגמרא קרובי אדם
דקרובי האב בעל ארזי אביו. כאחי אביו:
בעל אחות אמו. כאחי אמו: ובעל אמו
גרסינן בהדיה: ויבסי. בעל אחות אשתו
וחרגו. בן אשתו לברדו. ולא בנו וחתנו אי
קשיא כל כיון דתנא בעל אמו פסול לו
ממלא דינאן דהוא נמי פסול לבעל אמו
למה לי למיתני חורגו אי משום דתא
לאשמועינן לברדו לישחק מניה וכל במה
דלא תני ליה מכלל דבעל אמו לא
שמתמע אלא הוא לברדו או תקיש וכל תוך
דמתמע מכלל מיתני ממתניין בהדיא
כגון ארזי פסול לי ואני לו דאנא נמי אחיו
ובנו פסול לי ואני לו דאנא ארזי אביו
ובמתני' תני לה ארזי אביו פסול לי ואני לו
שאני בן ארזי והא נתב' ליה אחיו ובנו בן
ארזי אביו פסול לי ואני לו שאני בן ארזי אביו
ארזי אביו פסול לי ואני לו אחרות
והן מתבתיין בעל אחרותו הוא ובנו דהיינו
בן אחרותו בן אחרות אמו פסול לי ואני לו
שאני בן אחרות אמו ותנן במתני' בעל אחרות
אביו ובנו דהיינו בן אחרות אביו פסול
פסול לי ואני לו שאני בן חמיו ותנן במתני'
חמיו ובנו וכן כוליהו כ' מעיית להו משכחת
לעל בהדיא בר מבן ארזי אשתו מכלל
בעל אחרות אביו וחתנו דמפיק מכלל דחמיו
דלא מיתבא בתדיא: וכל הראוי לירשו.
דהיינו קרובי האב אבל קרובי האם כגון ארזי
אמו כשר לו שריו אינו ראוי לירשו ותנן
(ב"ב דף קק) ארזי האם מתחיל וכל נחלק
אבל הוא פסול לארזי אמו שריו מעיד הו'
ראוי לירשו וניסו נמי כשר להדיע לו שאני
לירשו: שראה באתה שעה. שהוא כן
להדיע או שראה עתהות התי קרוב. כגון
חתנו שראוי לירשו: ונתרחק. שמתה אשתו
קרוב שראה ערות: ושושבינו. פסול לו
במזופתא: לא נחשו ישראל על כה.
להדיע שקר משום איבה ואתבא ורודקא
בעדות פלגי אבל ברין מדוד ליה רבני
דפסול לו לדין דרזן דסני ליה ולא מצי
דבאכ ובנו לא מצי למימר דמי לא היה
מקדס מן עונותיהן וען אבותיהם: איש באחיו. איש שבכל אחיו
אשכחן

סנהדרין, זה בור – פרק שליש דף כח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזון)" תוספות

1 **אשכנז אבות לבנים**, ואובן לבן משמען דהיינו אדו אביו; **ובנים לבנות**, בן שמעון
2 לראובן אביו בן אביו, ואובן לבן שכן אבות להרדי דהא בנים מבח דידהו קא אתו
3 ואימעטו לזו מהאי קרא אחו ובנו ואדו אביו; **בנים להרדי** מנלן, דקתינ מנתינ
4 כן אחי אביו פסול לה; **ליכתוב לא יומתו אבות על הבן**, דכיון דכתיב אבות שני

5 **אחיהן** ושמעו ועל הבן הוי משמעו בנו של אב
6 אדו אביו ודא פסול לשינתיב; **לעלמא**, שיהו
7 שנים קרובים פסולין להעיד על אדם מן
8 השוק; **בעדות אחיו**, דאי לא ואסחדי האי
9 קרובו בהדיה לא הוה מקטל מנצא בנים
10 מהים זה על זה; **שלש אחים ואחד**, מן
11 השוק עם כל אחד ואחד מעידים על אבילת

12 שני חוקק, שני חוקק על אדם מן השוק
13 ומעיד מן האוחז והבא מן השוק על
14 שנה ראשונה ואחד מן האוחז והבא מן
15 השוק על שנה שניה והשלישי על השלישית
16 והרי אלו שלש עידות חוקיקת קיימת ולא
17 אמרי עדות אחת הוי הרי העדים קרובים
18 אלא ג' עדיות נינהו דאשאת קדא מסחדי
19 האי לא מסחדי אחו; **הן עדות אחת לחומת**,
20 דעד דתמניו מכלהו לא מושלמי מנצא דאדא.

21 לא הוה מתוקבא בידיה דלוקח אלא
22 כסדרותיה דכולהו; **אלא חזפה מעלמא קא**
23 **קרא** לחו, ע"י המומיין אוחז מן השלמים ולא
24 זה על ידי זה; **התה ליה שליש בראשון**, בני
25 שליש הוא ואדו אבא ראשון דאבא ואדו
26 ראשונים ואני שני ובני שליש אבמר וני
27 דשליש לא יעיד בראשון; **ואנן**, ובנו שני

28 בשני ושני בראשון תנן אבל כולי האי לא
29 פסיל תמני; **שני בשני**, כגון אחי אביו ובנו
30 אחי אבא לי ואני לו הרי ראשון בשני ושני
31 בראשון כן אחי אבא לי ואני לו הרי שני
32 בשני אבל בני לאחי אבא לא תנן; **מאי תתנו**
33 **דקתינ סתני**, אחי אביו ובנו תתנו האי תתנו

34 דתתני אבנן קאי דהוה שליש אחי
35 ולקמן פריך אבן זהוה שליש בשני; **אנב**
36 **אוריהו**, דבעי לאשמעינן שליש פסול נקט
37 תתנו עב דאשמעינן בני בעל באשתה; **שמנה**
38 **אבות**, עב בניהו ותניהם הוה כ"ד אינן

39 דבמתניי תשעה תנן בר מורגו שאין בן
40 תתנו עמו לקמן פריך להו; **תלתין ותרתי**, ה'
41 אבות הו' בנים הו' תתנים הו' בני גנים ואינן
42 איבא תו ה' תתנים עב חזותה שן כ"ד ליה
43 **ואפאי** קרי ליה, רב לתתנו תמתינ תתנו בנו
44 כיון דתנן לא הוי מורגו ומעלמא אחי כדור
45 שליש חשיב ליה בר הלכך בני בני לאחי
46 אבא דהוי שליש בראשון פסול ואיבא
47 לאקשוי ליה כיון דאמר תתן כדור אחר דמי
48 אמאי פסול תתנו לאחי אבא הוה ליה רביעי
49 בראשון אלא מילתא אחרייתא; **אקשי ליה עד**
50 דאפקיה מהאי טעמא לגמרי; **אי הכי**, דתתן

51 בני כדור אחר דמי וקתינ תמני תתן אחי אבא פסול לי הוה ליה
52 **יעיד**; **ה' אלא בר כ"ב**, ללכתוב לאחות אביו רב דפסיל שליש בראשון בר אלעזר דאמר שליש בשני פסול וכיש שליש בראשון ומירוה לית
53 הלכתא בחותה דאמרנין בני נוחלין (ב"ב ד' קבת) דשליש (בראשון) פסול והלכתא בחותה דרב (ב' מדברתיא דהוה בן בנו של אחי אבא, לדידי הוי שליש בשני ורבי
54 שליש בראשון נפקא ליה מרכיבין בנים הוה שנים; ו"ל לרבות בני בנים, דפסולין לאבות דהוה שליש בראשון, רבי אלעזר, כרב סבירא ליה דירוי לרבותה אתא דרשי
55 על בנים למימר דכל סמוליה לאבות פסול לבנים הלכך כי הכי דג' בראשון פסול שליש בשני נמי פסול; **ותנא תנא**, תנא דידן כרב אבונא אחונא; **תתן בעל אחותי פסול**
56 **לי ואני לו שאני אחותי ואני לתתן בעל אחות אמי** בן אדו חמותו ואני לתתן בעל אחות אמי בן אחות חמותו ואני לתתן בעל אחות חמותי; **וליקח וכן**
57 מילתיה דרב אשי מתהנתקן דאחוי ואדו אביו ואדו אשמו פסולין לו והוה להם הוי אידו לגבייהו אדו חמו וכן אדו חמוי וכן אחות חמוי.

1 **מאי** תתנו דקתינ תמני תתן בנו, תימה א"כ תמני דקתינ גיטו ובנו תתנו היינו תתנו בן
2 אלמא תתן בן אחות אשתו פסול אפי' תתן בן אשתו כשר דקתינ חורגו לכדו
3 ו"ל דכיון דתתנו הוי תתן בנו איבא פסוליה דחורגו לאו למעשי בן חורגו דקתינ חורגו
4 אלא אתא למעשי בן חורגו ותתן בן חורגה; **שמונה** אבות שתי בן; איבא טובא
5 חדקא נינהו אלא לפום ריהטא דמתני חקשיב;

6 **תלתין** ותרתי הוה, דפי' דלא קאמר ארבעים
7 הוה הם וביניהם ותתניהם ותתן בניהם
8 ובני בניהם משום דלא קתינ ליה דהריא במתני'
9 **אי נמי** שם חתנות דא הוה;

10 **(תלתין)** ותרתי הוה, דפי' הקונט' דתתן בניהם
11 ור"י אומר דבני בניהם לא חשיב משום דלא
12 קתינ ליה דהיינו במתני' בהדיא;

13 **כיון** דמעלמא אחי כדור אחר דמי, פ"ה והא
14 דלא אקשי ליה ליה כיון דאמרת כדור
15 אחר דמי אמאי; **מאי תתנו** לאחי אביו הוה ליה
16 רביעי בראשון משום דקמאי ליה מילתא
17 אחרייתא דהרי יוסף אתו הריף להריף
18 דאמאי לא מקשי לרב ראשון ג' בשני דקאמר
19 אחי אבא לא יעיד לי הוה ובנו תתנו
20 כדור אחר דמי א"כ פסול שליש בשני ותירץ

21 הריף הריף דהוה דמי לאקשוי הכי משום
22 דאקשי ליה מילתא אחרייתא לא אסיק אדעתיה
23 דהכי נמי תירץ בשיטת הקונטרס.

24 **רב** דאמר בר אלעזר, אומר ר"ת הלכה
25 דשליש בראשון פסול כדמוכה פ"י ש'
26 נוחלין (ב"ב ד' קבת ושם) דשדל ליה ר' אבא
27 לרב יוסף בר חזקיה הלכה שליש בשני כשר
28 ומשמע דאז בראשון פסול ואמר הנהם דרבי
29 הלכתא ובידושלמי נמי אמרי מהו להעיד
30 באשת פנחס ואמר ר' יוחנן כשר ומדבקט אשת
31 פנחס משמע דלפנחס לא יעיד דהוה שליש
32 בראשון והא דלא אמרינן אשת כדבעל כי הבא
33 באשת חורגו משום דהתם אדעתיה דרבי

34 **אפס**
35 **מילתא אנב** דאחרייה קא משמען לך, דבעל פאשתו, **ואלא**, הא דתני רבי היא, **שמונה אבות שתן**
36 **עשרים וארבעה**, הני, **תלתין ותרתי** הוי, **אלא**, לעולם תתנו **ממש**, **ואפאי** קרי ליה **תתן בנו**,
37 **כיון דמעלמא קאתי**, כדור אחר דמי, **אי הכי**, הוה ליה שליש בשני, **ורב**, **אבשר שליש בשני**,
38 **אלא**, רב דאמר פרבי אלעזר, דתניא, רבי אלעזר אומר, פשם שאחי אבא לא יעיד לי הוה ובנו
39 ותתנו, **קד בן אחי אבא לא יעיד לי הוה ובנו ותתנו**, **ואפתי**, הוה ליה שליש בשני, **ורב**, **אבשר**
40 **שליש בשני**, רב סבר ליה קנותיה כהניא, ופליגי עליה כהניא, **מאי טעמא** דרבי, **דאמר קרא**
41 **לא יומתו אבות על בנים**, ובנים' לרבות דור אחר, **ורבי אלעזר**, על בנים' **אמר רהמנא**, פסולי
42 **דאבות שדי אבנים**, אמר רב נחמן, אחי חמותי לא יעיד לי, **בן אחי חמותי לא יעיד לי**, **בן**
43 **אחות חמותי לא יעיד לי**, **ותנא תנא**, בעל אחותו ובעל אחות אביו ובעל אחות אמו, **תן ובניהן**
44 **ותניהן**, אמר רב אשי, כי הינון בי **יעילא**, ואפינן לך, אחי חמוי מהו, **בן אחי חמוי מהו**, **בן אחות**
45 **חמוי מהו**, אמר לך, **תניתיה**, אחיו, ואחי אביו, ואחי אמו, **תן ובניהן ותניהן**, רב, **אלא** **למזבן**
46 **גזיל**

47 **מאי** תתנו דקתינ תמני תתן בנו, תימה א"כ תמני דקתינ גיטו ובנו תתנו היינו תתנו בן
48 אלמא תתן בן אחות אשתו פסול אפי' תתן בן אשתו כשר דקתינ חורגו לכדו
49 ו"ל דכיון דתתנו הוי תתן בנו איבא פסוליה דחורגו לאו למעשי בן חורגו דקתינ חורגו
50 אלא אתא למעשי בן חורגו ותתן בן חורגה; **שמונה** אבות שתי בן; איבא טובא
51 חדקא נינהו אלא לפום ריהטא דמתני חקשיב;

52 **תלתין** ותרתי הוה, דפי' דלא קאמר ארבעים
53 הוה הם וביניהם ותתניהם ותתן בניהם
54 ובני בניהם משום דלא קתינ ליה דהריא במתני'
55 **אי נמי** שם חתנות דא הוה;

56 **(תלתין)** ותרתי הוה, דפי' הקונט' דתתן בניהם
57 ור"י אומר דבני בניהם לא חשיב משום דלא
58 קתינ ליה דהיינו במתני' בהדיא;

59 **כיון** דמעלמא אחי כדור אחר דמי, פ"ה והא
60 דלא אקשי ליה ליה כיון דאמרת כדור
61 אחר דמי אמאי; **מאי תתנו** לאחי אביו הוה ליה
62 רביעי בראשון משום דקמאי ליה מילתא
63 אחרייתא דהרי יוסף אתו הריף להריף
64 דאמאי לא מקשי לרב ראשון ג' בשני דקאמר
65 אחי אבא לא יעיד לי הוה ובנו תתנו
66 כדור אחר דמי א"כ פסול שליש בשני ותירץ
67 הריף הריף דהוה דמי לאקשוי הכי משום
68 דאקשי ליה מילתא אחרייתא לא אסיק אדעתיה
69 דהכי נמי תירץ בשיטת הקונטרס.

70 **רב** דאמר בר אלעזר, אומר ר"ת הלכה
71 דשליש בראשון פסול כדמוכה פ"י ש'
72 נוחלין (ב"ב ד' קבת ושם) דשדל ליה ר' אבא
73 לרב יוסף בר חזקיה הלכה שליש בשני כשר
74 ומשמע דאז בראשון פסול ואמר הנהם דרבי
75 הלכתא ובידושלמי נמי אמרי מהו להעיד
76 באשת פנחס ואמר ר' יוחנן כשר ומדבקט אשת
77 פנחס משמע דלפנחס לא יעיד דהוה שליש
78 בראשון והא דלא אמרינן אשת כדבעל כי הבא
79 באשת חורגו משום דהתם אדעתיה דרבי

1 גי'סו לבדו כיש חורג. אינם שרים דחורגו לבדו למעטי בני חתנו וגיסו לבדו לא
2 למעטי בני חתנו ביריאתו ר' יוסי דאי אלטא חשיב בעל אהות אמו הידית בן גיסו
3 ולא אהת למעטי אלא חתנו כדפי' הקנטרט ומדמסקי' הדלכה בר' יוסי דגיסו לבדו
4 למעטי חתנו יש לרקוקי כ"ש שנים הנשאים שתי בנות אהיות אב בנות שני אחים
5 דכרשיהו.

נוייל: קליפס: באשת חורג. על גבסו מלוג בל בחפשפה עם פסל מן השוק ובגשי
2 שאר קרובים לא איבעי להו דכין דבניהם פסולין לו והוא דאם לא תליש
3 לפי שהבנים ראוין לירש את אמנו אבל חורגו דבנו כשר מביעי לן באשתו בעל
4 כבשתו. ואשה כבעלה דהרי הוא אביו ומיהו נתנו (דף כג) זמיו פסול קרוב חורג:

1 ג'רילי. בעו מופיה, מהו שיעיר אדם באשת חורגו.
2 בסודא אמרי, בעל באשתו. בפומבריתא אמרי, אשה
3 כבעלה, דאמר רב הונא, אמר רב (נחמן). מנין
4 שהאשה כבעלה, דתביב 'ערות אחי אביך לא תלה,
5 אל אשתו לא תקרב, דודרת' היא'. והלא אשת דודו
6 היא, מכלל דאשה כבעלה: ובעל אמו, הוא ובנו
7 וחתנו: בנז, היינו אחיו. אמו רבי ירמיה, לא נקרא,
8 אלא לאחי האח. רב חסדא, אפשר באחי האח.
9 אמרו ליה, לא שמעו דף הא דרבי ירמיה. אמר להו,
10 לא שמעו לי, פלוגמר, לא סבירא לי. אי הכי, היינו
11 אחיו. תמא, אחיו מן האב. וקתני, אחיו מן האם. אמר
12 רב חסדא, אבי חתן ואבי פלה מעידו זה על זה, ולא

1 גי'סו לבדו כיש חורג. אינם שרים דחורגו לבדו למעטי בני חתנו וגיסו לבדו לא
2 למעטי בני חתנו ביריאתו ר' יוסי דאי אלטא חשיב בעל אהות אמו הידית בן גיסו
3 ולא אהת למעטי אלא חתנו כדפי' הקנטרט ומדמסקי' הדלכה בר' יוסי דגיסו לבדו
4 למעטי חתנו יש לרקוקי כ"ש שנים הנשאים שתי בנות אהיות אב בנות שני אחים
5 דכרשיהו.
6 והא מודו רבי אלעזר כמחורג מתוכו. וממחר
7 ליה אביו הכי משמע דס"ל כרבי אלעזר
8 דאמר עמי' מסידה רחמי' אלטא קסבר אביו אתר
9 לאחד ומי' סדה לאחד זה שפטר לו קנה דרבי אב'ך
10 אלעזר בסוף מן שיהי' עשוי (תשובה דף צ"ב
11 רש"י) ותפסה את אביו הוא דאמר ב"ק ד'ביע'
12 ר"ג. י"ג רש"י עדי' בחתומי וכן לו ר"ל דהויא
13 דכתב לאחר מיידי בן שרונה ורחמי'ס ביום
14 אחד שזמנם שיה' דרכין דלא מוכח מתוך השטר
15 איהו קם' לא שייך למימר עדי' בחתומי וכן
16 לו ואלוין בתר מסידה אבל היכא דמתוך
17 השטר מוכח איהו קדם עדי' בחתומי וכן לו
18 ופצילו בגמיר לבסוף

13 דמו לתדרי, אלא פי אקלא לדינא. אמר רבה בר בר חנה, מעיד אדם לאשתו ארוסה. אמר
14 רבינא, לא אמרו אלא לאפוסי מופיה, אבל לעיולי לה, לא מהימן. ולא היא, לא שגא לאפוסי,
15 ולא שגא לעיולי, לא מהימן. מאי דעמית, בראמר רבי חייא בר אמי משמיה דעליא, אשתו
16 ארוסה, לא אוגין ולא מנפאיה לה. וכן היא לא אוגנת ולא מנפאיה לו. מתה, אינו וירשה. מת
17 הוא, נזכה בתובתה. התם, ב"שאר' תלה רחמנא, אפמי לאו שארו היא. תמא, משום אוקרובי
18 דעתא הוא, ותא אוקראב דעתיה לעבה: חורגו לבדו: תנו רבנן, חורגו לבדו, רבי יוסי אומר,
19 גיסו. ותניא אידך, גיסו לבדו. רבי יהודה אומר חורגו. מאי קאמר, איליאמי הכי קאמר, 'חורגו
20 לבדו', והוא הדין לגיסו. ואתא רבי יוסי למימר, גיסו לבדו, והוא הדין לחורגו. אלא, מתניתין
21 דקתני גיסו הוא וכו' וחתנו, מני, לא רבי יהודה ורבי יוסי. ואלא הכי קאמר, 'חורגו
22 לבדו'. אלא, גיסו הוא וכו' וחתנו. ואתא רבי יוסי למימר, גיסו לבדו. אבל חורגו, הוא וכו'
23 וחתנו. ואבא דרמי רבי חייא, שמונה אבות שהן עשירין וארבעת. כמאן, לא כרבי יוסי
24 ולא כרבי יהודה. אלא, הכי קאמר, חורגו לבדו. אבל גיסו, הוא וכו' וחתנו. ואתא רבי יוסי
25 למימר, גיסו לבדו, וכל שכן חורגו, ומתניתין רבי יהודה, ברייתא רבי יוסי. אמר רב יהודה
26 אמר שמואל, הלכה כרבי יוסי. והיא מתמתא, דהו' חתימו עליה תרי גיסו, סבר רב יוסף
27 לאכשוריה, דאמר רב יהודה אמר שמואל, הלכה כרבי יוסי. אמר ליה אביי, מפאי דרבי יוסי
28 דמתניתין, דמכשר בגיסו. דילמא רבי יוסי דברייתא, דפסיל בגיסו. לא סלקא דעתך, דאמר
29 שמואל, קנן אפא ופנתם, דהוינן אחי וגיסו. אבל גיסו דעלקא, שפיר דמי. ודילמא קנן אפא
30 ופנתם, משום דגיסו קאמר. אמר ליה, זיל קניה בעיני מסידה, פרבי אלעזר. והאמר רבי
31 מודה רבי אלעזר כמחורג מתוכו שהוא פסול. אמר ליה, זיל לא בשקי' לי, דאחוביניה
32 אף: רבי יהודה אומר כו'. אמר רבי תנחום, אמר רבי מטלא, אמר רב ברזאי, אמר רב רבה
33 הלכה כרבי יהודה. וקא אמר רב נחמן, אין הלכה כרבי יהודה. וכן אמר רב רבה בר רב הנה
34 אמר רבי יוחנן, אין הלכה כרבי יהודה. ואפי' דמיתני לה, ליה דרבה בר רב הנה. אהא. את
35 זו דרש רבי יוסי תגלילי, 'אכתוב אל הפהנים הלויים ואשל הטובט אשר יהיה בימים ההם, וכי
36 תעלה על דעתך שאדם הולך אצל שופט שלא היה בגימיו, אלא זה שותיה קרוב ונתתך. וכי
37 אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, הלכה כרבי יוסי תגלילי. בני חמהו דמר עוקבא,
קרובים

גי'סו. ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי: הכי גי'סין אלא הכי קאמר חורגו לבדו אבל גיסו הוא ובנו חתנו ואתא רבי יוסי למימר גיסו לבדו אבל חורגו הוא ובנו
2 וחתנו: אלא הא דתני רבי חייא כו' לא רבי יהודה ולא ר' יוסי. דלר' יהודה ט' אבות הויין במתני' בר מחורגו וכו' לר' יוסי תשעה הויין. אלא חורגו לבדו אבל גיסו
3 הוא ובנו חתנו ואתא ר' יוסי למימר גיסו לבדו וכל שכן חורגו: ומני' רבי יהודה. דקתני בן וחתנו בגיסו: ביריאת ר' יוסי. אפי' גיסו וחורגו היו' ה' אבות וחתנו
4 ואת דמוקי' להאי בן גיסו דקא מכשר ר' יוסי' בבן שיש לו לגיסו מאשה אחרת כי היכי דלא לפלוג ר' יוסי' אבעל אחות אמו ולא מיתוקמי' שפיר דכל בניהם דמתני'
5 מאותה אשה קשר ועוד אי מאשה אחרת מכשר ר' יוסי' אין בכלל דתנא דין מאשה אחרת נמי פסול משום קרוב חתנו קרוב חתני' שרי' לרבי דאבשר באתי אחיה
6 ודתנא בן גיסו פסול לזנות אב אחות אשתו אחא זכא מבנינא: הלכת ב' יוסי'. סיד בר' יוסי דמתני' לא סלק אלא קרוב חורגו לירש גיסו אחי' ארוסה
7 דפסיל בגיסו. דקתני גיסו לבדו: לא ס"ה. דהא אשתא פריש שמואל לפסולא דגיסו כגון אח' ופנתס שיהי' אחו' וגיסו מכלל דגיסו דעלקא כשרין: משום גיסו. ושמואל
8 פירושא וגיסו אחא לאשבעי: א"ל. למקבל מתנה: זיל קניה בעי' מסידה. אם ש' לך עדים אחרים שנסת' לך שטר' ה' בפניהם זכאי' ויעידו ותודה' שלך דסבי כרבי
9 אלעזר דאמר'י' במסכת גיטין (ג' א) אפי' לא חתמו בו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר' וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני נתיים
10 העולם: כמורי' מתוכו. שחינתו בו עדים פסולים שהוא פסול דבמאי קני ליה בהאי שטר' האי שטר'א חספא בעלמא הוא:

קרובים ונתרחקו הוו. שמתה אחותם אשת מר עקיבא; בקבא קריא אידיבקי בכו. בבי של שעה דרבתיקא בכס בתמיח כלומר רבוב בכס כלל אלא אתון לא צייתיתו; דמיח ראשון ואילך. בטלה שובעית וכשר להעיד. והוא לא אויב לו יעידנו. דמיח והוא אתי קאי דמעיד שהוא חייב גלות והנר לא אויב לו לחרצא דאי ברעזת האי בתוב דרבימ (ד) והוא לא שונא לו וקראי אתרביי טובא; ולא מבקש שרת ייענו. דסמיך ליה ושפוט העדה וקאמר ר' יהודה דמיח לא מבקש רעתו שאופטיס קאי ולשון זה מצאתי בבריתא דסיפרי ולא בספרי שלנו והוא לא אויב לו העד ולא מבקש רעתו השופט. חד לריין. דרבין מודו רבנן דשונא לא ידון דלא מצי ליה חיה וכוזתא; ואידך. לפסול בריא אחד שני רדינן ושפוטאן זה את זה מתיב? מפוטנ

קרובים ונתרחקו הוו. אתו לקמייה לדינא, אמר להו, פסילאנא לכו לדינא, אמרו ליה, מיאי דעתיד, רביי יהודה, אגון מיתנינ אינתרא מפערבא, דאין הלכה רביי יהודה, אמר להו, אמו בקבא דקרא אידיבקנא ככו, דלא קאמינא פסילאנא לכו לדינא, אלא, משום דלא צייתיתו דינא; אותה זה שושבינו וכו'; וכמו?

קרובים ונתרחקו הוו. שמתה אחותם אשת מר עקיבא; בקבא קריא אידיבקי בכו. בבי של שעה דרבתיקא בכס בתמיח כלומר רבוב בכס כלל אלא אתון לא צייתיתו; דמיח ראשון ואילך. בטלה שובעית וכשר להעיד. והוא לא אויב לו יעידנו. דמיח והוא אתי קאי דמעיד שהוא חייב גלות והנר לא אויב לו לחרצא דאי ברעזת האי בתוב דרבימ (ד) והוא לא שונא לו וקראי אתרביי טובא; ולא מבקש שרת ייענו. דסמיך ליה ושפוט העדה וקאמר ר' יהודה דמיח לא מבקש רעתו שאופטיס קאי ולשון זה מצאתי בבריתא דסיפרי ולא בספרי שלנו והוא לא אויב לו העד ולא מבקש רעתו השופט. חד לריין. דרבין מודו רבנן דשונא לא ידון דלא מצי ליה חיה וכוזתא; ואידך. לפסול בריא אחד שני רדינן ושפוטאן זה את זה מתיב? מפוטנ

1
2
3
4
5
6

אמר רבי אבא אמר רבי ירמיה אמר רב, כל שבעת ימי המשחה. ור' רבן משימה דרבא אמר, אפילו מיום ראשון ואילך: השואנא כל שלא דבר בו; תנו רבנן, והוא לא אויב לו, יעידנו. ולא מבקש רעתו, יר' רבנא. ואשכחן שונא, אוהב מנן. קרי ביה חכי, והוא לא אויב לו ולא אוהב לו, ועידנו, ולא מבקש רעתו ולא טובחא, יר' רבנא. מדיי אוהב? אלא, סבא הוא. אויב, מאי מעמיא, משום דמרחקא דעתיה. אוהב נמי, מקרבא דעתיה. ור' רבן, הא לא אויב לו ולא מבקש רעתו, מאי דרשי ביה. חד, לדינא, פרתניא. אמר רבי יוסי רביי יהודה, והוא לא אויב לו, ולא מבקש רעתו, מפאן, לשני תלמידי חכמים ששונאן זה את זה, שאני וישבן בדון פאחד: משנה פיצד בודקום את העדים, היו מבניסין אותן לחדר, ומאימון עליהן. ומציאין את כל האדם לחיו, ומשירין את הגדול שבהן. ואמרים לו, אומר, הייך אתה יודע שזה חייב לזה. אם אמר, הוא אמר לי שאני חייב לו, איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו, לא אמר כלום, עד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו, ואחר כך מבניסין את השני, ובודקין אותו. אם נמצאו דבריהן כמיוני, נושאין ונתנינן בדבר. שנים אמרים 'פא' והיך אומר 'תיב', זכאי. שנים אמרים 'תיב' והיך אומר 'פא', חייב. אחר אומר 'תיב' והיך אומר 'זכאי', אפילו שנים מופין או שנים מהייבין, ואחר אומר 'איני יודע', וסיפו דתינין. אמרו את הדרב, היו מבניסין אותן. הגדול שבהנין אומר, איש פלוני, אתה פה אנשה שהייבין אתה חייב; ומניין לביצעא, לא אימר 'אני מופה והייבין' חייבים, אבל מה אנשה שהייבין רבו עלי, על זה נאמר (לא תלך רכיל בעמך/ ואומר) 'הולך רכיל בעמך סוד': גמרא חכי אמרינן לחיו? אמר רב יהודה, חכי אמרינן להו, 'נשיאים ורוח וגשם אי, איש מתהלל כמתה שקר'. אמר (ליה) רבא, וכלי למימר, שב שני הנה פנפא, ואבבא אומינא לא חלוף. אלא אמר רבא, אמרינן להו 'מפיין וחרב ורין שנינו, איש ענה ברעהו עד שקר'. אמר (ליה) רב אשי, וכלי למימר, שב שני הנה מותאנא, ואיניש בלא שניה לא שכיב. אלא אמר רב אשי, אמר לי נתן בר מר וזמרא, אמרינן להו 'סחרי שקרי אוגוריהו זיל', דכתיב, 'והשיבו שנים אגשים בני בלעלע נגדו ועידוהו לאמר ברבת אלהים ומלך': אם אמר 'הוא אמר לי' כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו; פסייע ליה לרב יהודה. דאמר רב יהודה אמר רב, צריך שיאמר 'אתם עדיי', איתמר נמי, אמר רבי חיאי בר אבא אמר רבי יוחנן, (מנה) לך בידך, אמר לו הן, למחר אמר לו, תנהו לי. אמר, משפה אני פד, פטור. תניא נמי חכי, מנה לך בידך, אמר לו הן, למחר אמר לו תנהו לי, אמר לו משפה אני פד, פטור. ולא עוד, אלא אפילו אמר לו עדים אחורי דבר. ואמר לו מנה לי בידך, אמר לו הן, ור' רבן דשטורא כפני פלוני ופלוני, אמר לו, מהתרא ואני שפא חכמיני לדין. למחר אמר לו תנהו לי, אמר לו משפה אני פד, פטור ואין מוענין למסית. מסית, מאן דבר שמייה. חסורי מיחפא ליה חכי קתני, אם לא מענן, אין מוענין לו. וברייני נפשות, אף על פי דלא מענן, מוענין לו. ואין מוענין למסית, מאי שנא מסית. אמר רבי חמא בר חנינא, מפוקדיה דרבי חיאי בר אבא שמעי לי. שאני מסית, דרבמנא אמר 'לא תחמל ולא תכסה עליו'. אמר רבי שמואל בר ר' יוחנן, מניין שאין מוענין למסית, מנחש תקדמוני, דאמר רבי שמלאי, דרבה מענות היה לו לנחש למעון, ולא מענן, ומפני מה לא מענן לו תקדוש ברוך הוא, לפי שלא מענן הוא. מאי הוה ליה למימר, דרבי הרב ודברי תלמידו, דרבי מי שומעין, דרבי רבי שומעין. אמר חזקיה, מניין שכל תמוסוף גורע, שנאמר 'אמר אליהם לא תאכלו מימנו ולא תנענו בו'. רב משרשיא

קרובים ונתרחקו הוו. שמתה אחותם אשת מר עקיבא; בקבא קריא אידיבקי בכו. בבי של שעה דרבתיקא בכס בתמיח כלומר רבוב בכס כלל אלא אתון לא צייתיתו; דמיח ראשון ואילך. בטלה שובעית וכשר להעיד. והוא לא אויב לו יעידנו. דמיח והוא אתי קאי דמעיד שהוא חייב גלות והנר לא אויב לו לחרצא דאי ברעזת האי בתוב דרבימ (ד) והוא לא שונא לו וקראי אתרביי טובא; ולא מבקש שרת ייענו. דסמיך ליה ושפוט העדה וקאמר ר' יהודה דמיח לא מבקש רעתו שאופטיס קאי ולשון זה מצאתי בבריתא דסיפרי ולא בספרי שלנו והוא לא אויב לו העד ולא מבקש רעתו השופט. חד לריין. דרבין מודו רבנן דשונא לא ידון דלא מצי ליה חיה וכוזתא; ואידך. לפסול בריא אחד שני רדינן ושפוטאן זה את זה מתיב? מפוטנ

7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58

1 ארם עשוי שלא להשיבע את בניו. הוא דאמר בנט פשוט (ב"ב דף קע"ה. ושם) שכיב
2 בך שרודה אצ"ל אתם ערדי משום דאין אדם משהש בשעת מיתה ואמאי לא
3 אמרין כדאמר הכא שלא להשיבע את בניו ויל' דהתם מיירי שהבעתו הורה ולא
4 שייך טענה שלא להשיבע אלא טענת משה ואע"ג דאמרין לעיל דטענת משה לא

5 טענין לוי לבניו טענין כדמשמע התם דאי
6 לא ארם איה משהש בשעת מיתה טענין ליה
7 וטענת שלא להשיבע אפי' לדידה טענין כמו
8 שענין בר נתנן לחיודא גברא:
9 הודת בפני ב' וקטו מניין ור' אבא:
10 אמר כתבו משום דהתם ספק קאן לכתיבה
11 עמד כדפי' מיהו אם רצה לחזור חזר כדאמר
12 בפ' המוכר את הספינה (שם דף ע"ו. ושם) וכו'
13 בשרה זו לפלוני וכתיבה את השטר חזר בשטר
14 ואינו חוזר בשרה הוא דאמר בפ' א"ע"פ (כתובות
15 דף ג'.) אמר לעינים כתיבו ותמונו והבו ליה קט'
16 מינה לא עריך לאמילוכי ולא דקא כתובו
17 דהה"ל אע"ג דלא אמר כותבו הואי דאקמ
18 כתובו משום ספק נקטי' דהכא דלאו קטו מינה
19 אף ע"ג דאמר כתובו עריך לאמילוכי הוא
20 דקאמרו קטו מינה לאו עריך לאמילוכי ביה לאו
21 משום שאינו יכול לחזור בשטר אלא מסתמא
22 כל כמה דלא הדר ביה רוצה הוא שיכתבו ערה
23 דהא לא קטו מינה פשיטא דמצי הדר ביה
24 ואיכא למיד' אע"ג דלא לאמילוכי ביה א"ת כיון
25 דאינו חוזר בשרה מיט' חזר בשטר אי שטר
26 מכתבו הוא אמאי נבי' רש' ואי שטר מכר הוא ומשה
27 טענתו לאו אמרין בחוקת בתרים (ב"ב דף
28 מאא) המוכר את שרדו בעדים גובה מנכסים
29 משועבדים ויל' דלא נתן ליה דלפשוט שטרא
30 עליה דקרא אית ביה ויילי נכסיה כסבורים
31 שתי שטרות ויל' דהא דאמר בתגולא קבא (ב"ק דף
32 ג'.) גבי השרוף שטרות של תבירי דאי איכא
33 שרדו יודיע מאי כתב ביה ליתכונן שטרא
34 אחריני התם שאני שטר ביה לו שטר שאין לו
35 להפסיד כתי' מר' בר אשי אמר כו'.
36 בשעת רבינו ור' ושם פירש הרשב"י בשם
37 רש"י ובשם רבינו גרשון הלכה כמו ר' בר
38 אשי ובשם שבעתא אורחתיא. אורחתיא א"ת
39 דהכא מיפך שבעתא דפרק שבעתא דריינים (שם)
40 דאילו בדיבורי אורחתיא מהפנין וכן בר האי קמ'
41 כמותו במיפך שבעתא דהכא ראיא מדאמר התם
42 דאי מאן דומיפך שטרא על תבירא אמר ליה
43 אידך אישבעתי ל' דלא פריעתיך דאמרתי לך
44 אישבעתי ליה ולא מני כלל דהתם לא רמיא
45 עליה שבעתא דאורחתיא ודחתה גנאיס
46 ואמוראים (יסמן ל"ח) כתוב דבכולי השיט'
47 הלכתא כמו בר בר אשי בר ממיפך שבעתא
48 ואורחתיא א"ת פסק בה"ג דאין הלכה כמותו
49 במיפך שבעתא דהכא פסקו כן בחשבות
50 הגאונים דלא מהפנין שבעתא דאורחתיא ור"ח
51 פסק כמו בר בר אשי בר ממיפך שבעתא ויהו
52 דפרק בהמה המוקשה (תולדן ע"ו. ושם) ונתן
53 עליו סומן ביול הפך לבן.
40 רב דימי בר רב הונא מדרמתיא
41 כמקרקעי דמו. רב אשי אמר, פון דמחפשי גבוינא. לא. תהיא אורחתיא דלא יהוה פתוב
42 בה, אמר לנא פתבו וחתמו ותבו ליה, אפי' ורבא דאמרי תרוניהו, תיינו דריש לקיש, דאמר ריש לקיש, תוקה אין העדים
43 חותמין על השטר אלא אם כן נעשה גדול. מתקין לה רב פפי, ואיתמיא רב הונא בריה דרב יהושע, מי איפא מידי דאנן לא
44 ידעינן, וספרי דבי דינא דעי. שאילינהו לספרי דאפי, וידעי. לספרי דרבא, וידעי. תהיא אורחתיא, דהוה פתב דיוכין פיתמי, וכל

1 לא היו דברים. לא הודית לך הרי עדים ששמעו החזוק כפיר, ואינו נאמן עליו
2 בשבועתה כל מייל דברי לא דכירי אינשי. בדריש של תנן כלומר הואיל אותה
3 הודאה דברי רוח היו שהשטה בו לא דכירי אינשי ושכח אותה הודאה: כילתא.
4 שייך טענה שלא להשיבע אלא טענת משה ואע"ג דאמרין לעיל דטענת משה לא

5 טענין לוי לבניו טענין כדמשמע התם דאי
6 לא ארם איה משהש בשעת מיתה טענין ליה
7 וטענת שלא להשיבע אפי' לדידה טענין כמו
8 שענין בר נתנן לחיודא גברא:
9 הודת בפני ב' וקטו מניין ור' אבא:
10 אמר כתבו משום דהתם ספק קאן לכתיבה
11 עמד כדפי' מיהו אם רצה לחזור חזר כדאמר
12 בפ' המוכר את הספינה (שם דף ע"ו. ושם) וכו'
13 בשרה זו לפלוני וכתיבה את השטר חזר בשטר
14 ואינו חוזר בשרה הוא דאמר בפ' א"ע"פ (כתובות
15 דף ג'.) אמר לעינים כתיבו ותמונו והבו ליה קט'
16 מינה לא עריך לאמילוכי ולא דקא כתובו
17 דהה"ל אע"ג דלא אמר כותבו הואי דאקמ
18 כתובו משום ספק נקטי' דהכא דלאו קטו מינה
19 אף ע"ג דאמר כתובו עריך לאמילוכי הוא
20 דקאמרו קטו מינה לאו עריך לאמילוכי ביה לאו
21 משום שאינו יכול לחזור בשטר אלא מסתמא
22 כל כמה דלא הדר ביה רוצה הוא שיכתבו ערה
23 דהא לא קטו מינה פשיטא דמצי הדר ביה
24 ואיכא למיד' אע"ג דלא לאמילוכי ביה א"ת כיון
25 דאינו חוזר בשרה מיט' חזר בשטר אי שטר
26 מכתבו הוא אמאי נבי' רש' ואי שטר מכר הוא ומשה
27 טענתו לאו אמרין בחוקת בתרים (ב"ב דף
28 מאא) המוכר את שרדו בעדים גובה מנכסים
29 משועבדים ויל' דלא נתן ליה דלפשוט שטרא
30 עליה דקרא אית ביה ויילי נכסיה כסבורים
31 שתי שטרות ויל' דהא דאמר בתגולא קבא (ב"ק דף
32 ג'.) גבי השרוף שטרות של תבירי דאי איכא
33 שרדו יודיע מאי כתב ביה ליתכונן שטרא
34 אחריני התם שאני שטר ביה לו שטר שאין לו
35 להפסיד כתי' מר' בר אשי אמר כו'.
36 בשעת רבינו ור' ושם פירש הרשב"י בשם
37 רש"י ובשם רבינו גרשון הלכה כמו ר' בר
38 אשי ובשם שבעתא אורחתיא. אורחתיא א"ת
39 דהכא מיפך שבעתא דפרק שבעתא דריינים (שם)
40 דאילו בדיבורי אורחתיא מהפנין וכן בר האי קמ'
41 כמותו במיפך שבעתא דהכא ראיא מדאמר התם
42 דאי מאן דומיפך שטרא על תבירא אמר ליה
43 אידך אישבעתי ל' דלא פריעתיך דאמרתי לך
44 אישבעתי ליה ולא מני כלל דהתם לא רמיא
45 עליה שבעתא דאורחתיא ודחתה גנאיס
46 ואמוראים (יסמן ל"ח) כתוב דבכולי השיט'
47 הלכתא כמו בר בר אשי בר ממיפך שבעתא
48 ואורחתיא א"ת פסק בה"ג דאין הלכה כמותו
49 במיפך שבעתא דהכא פסקו כן בחשבות
50 הגאונים דלא מהפנין שבעתא דאורחתיא ור"ח
51 פסק כמו בר בר אשי בר ממיפך שבעתא ויהו
52 דפרק בהמה המוקשה (תולדן ע"ו. ושם) ונתן
53 עליו סומן ביול הפך לבן.
40 רב דימי בר רב הונא מדרמתיא
41 כמקרקעי דמו. רב אשי אמר, פון דמחפשי גבוינא. לא. תהיא אורחתיא דלא יהוה פתוב
42 בה, אמר לנא פתבו וחתמו ותבו ליה, אפי' ורבא דאמרי תרוניהו, תיינו דריש לקיש, דאמר ריש לקיש, תוקה אין העדים
43 חותמין על השטר אלא אם כן נעשה גדול. מתקין לה רב פפי, ואיתמיא רב הונא בריה דרב יהושע, מי איפא מידי דאנן לא
44 ידעינן, וספרי דבי דינא דעי. שאילינהו לספרי דאפי, וידעי. לספרי דרבא, וידעי. תהיא אורחתיא, דהוה פתב דיוכין פיתמי, וכל

45 וכל
46 וכל
47 וכל
48 וכל
49 וכל
50 וכל
51 וכל
52 וכל
53 וכל

1 וכל לישני דבי דינא. כל בבורה דהוה תחובין בלשון ביד ולא היו תחומין אלא
2 שנים ולא הוה כתיב ביה בבורה תלתי הוינא וחד ליתיהו. כדמערבין בכתובות
3 (דף כב.) בשלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהם: היינו דריש לקיש.
4 דאמר חזקא אין ב"ד תובטש שר אלא כרת והכלה והני ודאי תלתא הוה: לבית
5 דין מועין. סבורין שיהו שנים כשירם ליהו: ב
6 דינא. הכל יודיען שאין שנים קרובים ב"ד. בי
7 דינא דרבנא אשי. דאיננה ודאי ידעי שאין
8 בד קרוין בשנים: ואמר לן רבנא אשי.
9 לכבוד כף דביין דהוה איה שם מסתמא לא
10 עצה לפת משלשה לכתוב והאי דנקט רב
11 אשי לפי שביט דינו היה ראש בימי רבינא
12 ושניהם סדרו גמורא על תלמוד בבלי
13 כדאמרינן שיהו השטרות את הפועלים (דף
14 פו.) רב אשי ורבינא סוף הוראה ובימי
15 נאמר דברים הללו והדומקעו בגמרא: כתיב
16 לאמר כלום. אינו נאמן של שאין בידו
17 לטען: כשהו דבריו קיימין. ומה לו לשער
18 אם רוצה נטען ונתנן לאתו שהוא מעיד
19 עליו: אם כמסור. אם נראה להם כמסור
20 דבריו לבניו באמת בלשון צוואה: כמפיעים
21 שהוא מתיראד שלא יטעם בחייו או שלא
22 יחזקוהו כעשר לחסוף על ציאותיה:
23 שהינה לו אביו. ולא אמר להו היכן הוה. כעל
24 תלמוד. שר המראה חלומות בלילה: כך וכך
25 הוה. מנינו לו כמה יש: לא מעלין בו. ויכול
26 להוציאם במקום שיתכבד חזכי כתיבין.
27 פסק דין בבורה שיש מחלוקת וטב אחר
28 הרבים: ובאי. פלוני: מדבריהם נודבה.
29 משמע שהיה מחלוקת ביניהם ומתוך
30 דבריהם נודבה: לשלומי איהו מנחא
31 בחייהו. אם טעו השנים יודיען לשלום
32 מכתים פליגי הך רבנן בדין השלישי אם
33 ישלם חלקו עמהם: מאן דאמר ובאי. תבתינן
34 ולא תבתינן פלוני: דקטבר כולט איהו
35 ואף השלישי ישלם עמהם דאי לא היה איהו
36 להדיהו בתרי לא היה מסיפק דינא:
37 לשלומי איהו. לבעל הדין חלקו של הדין
38 שלישי: למאן דאמר פלוני ופלוני מוכינן בו
39 לא משלמי. דלהכי תבתינן פלוגתא בהדיא
40 אלעודי דברת נגמר דינא ולא קיבלו
41 עליהו כולי דבינן: התם קיימי. דהא לא
42 קתינו מנחי שריצאינן לאחר ששבענו
43 וקתינו שיראו שניהם באהת את
44 העדות ולקמן ידעי טעמא: אין עדותן
45 מתקיימת בב"ד. לפסוק הדין על פניהם:
46 שיעידו שניהם באהת. וסתמא היא ולא ר'
47 והישב בן קרחה קאמר להו ליפא דלא בי'
48 גת. דהא תנאי קתינו דלעילינהו לסהדי
49 משום דהוראינן ששבענו משמעו דבריו של
50 זה כלא היה: ור' נחמיה היא. דאמר בשעת
51 משא ומתן הוה מפקי להו לבעלי דינא:
52 במאי קמפליגי. תיקו ר' יהושע: אמנת דא
53 מסהדי האי. כו'. זה אומר בפני הלווה מנה
54 זה אומר בפני הלווה מנה זה לא ראה של
55 זה נמצא שאין כאן עדות שלם כמנה אחר:
56 ואידך. מימ תרווייהו מסהדי רבנא ר' שמי
57 ביה. והוא עדי. והאי קרא בשני עדים משתעי
58 לגבי קרבן שבעת העדות דאילו השביע עדי
59 אחד להו עדותו מטה: דהניא משמע
60 שנאמר כו'. עדי אחד משמע: ואפקיה
61 דהנמא בלשון חר. דכתיב ודאי עדי לשבעה אתי. ע
62 להו דהא לאו לחיוביה ממונא אתה.

1 ודילמא רבנ דבי רב אשי כשמואל ס"ל. כשמואל קריל כדפרי' בריש מכליתן (דף
2 א) וד"פ כשמואל בעלמא ס"ל באדריאטא שכתבו קיימין. אין שייך בא"ש שלא קנין
3 ובהו אין הלכה כמותו כדאמר לעיל הורה בפני שנים קטו מידו תחובין ואם לאו אין
4 תובטש: כל שאין בידו. ליכא למימר דלהנחה מבינו דאי בעי שתיק דאין זה מינו דאי
5 שתיק מנוד החם ולא יבא ליד פלוני:
6 ואם כמסור דבריו קיימין. אין שייך בא"ש שלא
7 להשביע את בניה משום דמחז
8 כשיקרא. ומשום לא תלך ריביל אין כאן:
9 בעדות
10 ודילמא בית דין חצוף
11 הוא, דאמר שמואל, שנים שנינו, דיניהן דין, אלא שנקראו 'בית דין חצוף'. דכתב ביה 'בי
12 דינא דרבנא אשי'. ודילמא, רבנן דבי רב אשי, כשמואל סבירא להו. דכתיב בו (ואמרינא ליה
13 לרבנא אשי) 'ואמר לן רבנא אשי'. תנו רבנן, אמר לן אהר, אני ראיתי אביכם שהטמין
14 מעות בשדה, תיבה ומגדל, ואמר של פלוני הו', של מעשר שני הו'. בבית, לא אמר כלום.
15 בשדה, דבריו קיימין. כללו של דבר, כל שיעידו לטען, דבריו קיימין. אין פדו' לטען, לא אמר
16 כלום. הרי שראו את אביהן שטמין מעות בשדה, תיבה ומגדל, ואמר של פלוני הו' של
17 מעשר שני הו' אם כמסור, דבריו קיימין. אם כמפיעים, לא אמר כלום. הרי שתיק מצטער על
18 מעות שהניח לו אביו, ובא בעל החלום ואמר לו 'עד וקד הו', 'מקום פלוני הו', של מעשר
19 שני הו', זה היה מעשה, ואמר דברי החלומות לא מעלין ולא מורדין: שנים אומרים ופאי כו':
20 מקתב, חזכי כתיב. רבי יוחנן אמר, 'פאי'. ריש לקיש אמר, 'פלוני ופלוני מוכינן' (ופלוני ופלוני
21 מחיבין). רבי [אלעזר] אמר, 'מדבריהן נודבה פלוני. מאי ביניהו? איפא ביניהו, לשלומי איהו
22 מנחא בחייהו. דלמאן דאמר 'פאי'. משלם. ולמאן דאמר 'פלוני ופלוני מוכינן ופלוני ופלוני
23 מחיבין', לא משלם. ולמאן דאמר 'פאי', משלם? לימא להו 'אי לרדי צייתיהו, אהון נמי לא
24 שלמיתו'. אלא, איפא ביניהו, לשלומי איהו מנחא דידיה. למאן דאמר 'פאי', משלמי. למאן
25 דאמר 'פלוני ופלוני מוכינן ופלוני ופלוני מחיבין', לא משלם. ולמאן דאמר 'פאי', משלמי?
26 ולימרו ליה, 'אי לאו אתה בהרן, לא הוה סליק דינא מיד'. אלא, איפא ביניהו, משום 'לא
27 תלך ריביל בעמך'. רבי יוחנן אמר, 'פאי' משום 'לא תלך ריביל'. ריש לקיש אמר, 'פלוני ופלוני
28 מוכינן, ופלוני ופלוני מחיבין'. משום ד'מיתו כשיקרא'. ורבי אלעזר, אית ליה דמר ואית ליה
29 דמר, הלכך כתיב הכי, 'מדבריהם נודבה פלוני': גמרו את הדבר, הוה מכניסין כו'. למאן,
30 אלימא לבעלי דינין, התם קיימי. אלא לעדים, כמאן, דלא פרבי נתן. דתניא, לעולם אין
31 עדותן מצטרפת, עד שראו שניהן פאהר. רבי יהושע בן קרחה אומר, אפילו בזה אחר זה,
32 ואין עדותן מתקיימת בבית דין עד שיעידו שניהן פאהר. רבי נתן אומר, שומעין דבריו של
33 זה היום, וכשיבא חברו למחר, שומעין את דבריו. לא, לעולם לבעלי דינין, ורבי נחמיה היא,
34 דתניא, רבי נחמיה אומר, כך היה מנהגן של נקדי תדעת שבירושלים, מכניסין לבעלי דינין
35 'שומעין דבריהן, ומכניסין את העדים ושומעין דבריהם, ומוציאין אותן לחיין וגושאין ונותנין
36 פדקא, (גמרו את הדבר מכניסין אותן כו'). והתניא, גמרו את הדבר, מכניסין את העדים.
37 תהיא, דלא פרבי נתן. גופא, לעולם אין עדותן מצטרפת, עד שראו שניהם פאהר. רבי יהושע
38 בן קרחה אומר, אפילו בזה אחר זה. במאי קמפליגי? איבעית אימא, קרא. ואיבעית אימא,
39 סבירא. איבעית אימא סבירא. אמנה דקא מסהדי האי, לא קא מסהדי האי. ומנה דקא מסהדי
40 האי, לא קמסהדי האי. ואידך, אמנה דקאמלא תרווייהו קמסהדי. ואיבעית אימא קרא. דכתיב
41 'והוא עדי, או ראה או דע'. ותניא, ממשמע שנאמר 'לא יקום עדי', אני ידע שהוא אהר,
42 מה תלמוד לומר 'אהר' זה גנה אב, כל מקום שנאמר 'עדי', הרי כאן שנים, עד שפרט לך
43 התבוא 'אהר'. ואפקיה דתמא בלשון חר. למימר עד דהוה תרווייהו פחד. ואידך, 'והוא עדי,
44 או ראה או דע', מכל מקום: ואין עדותן מתקיימת בבית דין, עד שיעידו שניהן פאהר. רבי
45 נתן אומר, שומעין דבריו של זה היום, וכשיבא חברו למחר, שומעין דבריו. במאי קמפליגי?
46 איבעית אימא, סבירא. איבעית אימא, קרא. איבעית אימא סבירא. כור סבר, עד אהר פי אתי,
47 לשבועת אתי, לממונא לא אתי. ואידך, אטו פי אתו פהרי הדדי, פחד פוימא איהו מסהדי.
48 אלא, מצרפינן להו. הקא נמו, ליצרפניהו. ואיבעית אימא קרא, 'אם לא יגיד, ונשא עונו',
49 וריביל

סנהדרין. זה בורר - פרק שלישי דף ל עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
תוספות

1 ודכולי עלמא. תנא קמא ור' נתן: כרבנן דפליגי אורי' יהושע בן קרחא. סבירא להו דאמרי בעינן שיראו שנים כאחד וילפינן טעמא מוחזק עד דליחוי כחד וגבי הגדה
2 פליגי תנאי ודיסא באקושיה הגדה לראיה כדכתוב (ויקרא ה) או ראה אם לא יגיד בחד קרא: משתקיד. מצפה ומחזר ושוקד לטמוכד. ר' ידע. הו' ידע רבי יוסי בר'
3 הנטא היה: שמודה ר' יהושע לר' נתן. דכי הוהי לא בעי ר' יהושע ראייה כי הרדי הגדה נמי כי הרדי לא בעי: בין בפרקעיות. זה אומר בפני הורה לו שקרקע זה שלו
4 וזה אומר אף בפני הורה לו: בין במטלטלין. זה אומר בפני הלוחזו מנה וזה אומר בפני הלוחזו מנה ואע"פ דאמנה דקמסחיד האי לא מסחידו האי מ"מ תרווייהו מסחידו
5 שחיבכו לו מנה הלכה כמותו בעדות בפרקעיות.

6 **בעדות** בבור. פ"ו ששמעו מאנבו זה אחר זה
7 אש פלוגין בן בבור הוא דלא פ"ב
8 הקוטנס פירש לענין מום הראוי לבא ביד
9 אדם שנחזקו הכתובים דנאמן זה ולומר מעצמו
10 נפל מום זה וחבירו ע"ד מום אחר דא"כ למה לי
11 ב' עדים אפי' יחיד נאמן ואפי' עד מפי עד כדאי'
12 בפ' כל פסולי המוקדשים (בבברות דף לו.)
13 ובפרק חבית (שבת דף קמ"ה).
14 הוא

15 **ליקמא איזו.** אָמַר ליה, לִיסְמִכְיָה בן בְּרַישָׁא. סְמִכְיָה, אָמַר ליה, בְּנֵי אָמוֹר לַי, בִּיצֵד שְׁמַעְתָּ.
16 אָמַר ליה, קִדְ שְׁמַעְתָּ, שְׁמוּדָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה לְרַבִּי נָתָן. אָמַר, לֹה הוֹצֵרְכֵתִי. הִשְׁמַתָּ.
17 וּמַה עִקֵּר רְאִיָּה בְּהַדְרֵי הַדְרֵי, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה לֹא בְּעִינֵי. הַגְּדָה, מִיִּבְעֵד, אָמַר
18 לַיהוָה הוֹאֵל וְעֲלִיתָ, לֹא תִרְדּ. אָמַר רַבִּי יוֹרָא, שְׁמַע מִיָּה, נִבְרָא רַבָּה בִּינֵן [דְּאִסְתַּמְדִּין]
19 סְמִיד. אָמַר רַב הֵיאֵר בַּר אֲבִין אָמַר רַב, הֲלֵכָה פְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה, בִּין פְּרַקְעוּתִי,
20 בִּין בְּמַטְלְטְלִין. עוּלָא אָמַר, הֲלֵכָה פְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה פְּרַקְעוּתִי, אָבֵל לֹא בְּמַטְלְטְלִין.
21 אָמַר לַיהוָה אֲבִי, 'הֲלֵכָה' מְקַלֵּל דְּפִלְגִי. וְהָאֲמַר רַבִּי אֲבָא, אָמַר רַב הוּנָא, אָמַר רַב מוֹדִים
22 חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה בְּעוֹדוֹת קִרְקָע, וְתַנִּי רַב אִידִי בַר אֲבִין, בְּנוֹקֵינ דְּבִי קִרְנָא,
23 מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה בְּעוֹדוֹת בְּבוֹר, וְבַעֲדוֹת קִרְקָע, וְבַעֲדוֹת חֲזָקָה, וְכֵן שִׁבְבֵן
24 וְשִׁבְבַת. נִבְרָא אֲנִבְרָא קָא רְמִית? מַר סַבְר, פְּלִיגִי. וְיַד סַבְר, לֹא פְּלִיגִי. מַאי יָבֵן שִׁבְבֵן
25 וְשִׁבְבַת? אֵילִמָּא, אֲחֵד אָמַר אַחַת גִּבְהָה, וְאֲחֵד אָמַר אַחַת בְּכִרְסָה. הֵיאֵ, חֲצִי דְבִר וְחֲצִי
26 עוֹדָה הוּא. אֵילִמָּא, אֲחֵד אָמַר שְׁתֵּים גִּבְהָה, וְאֲחֵד אָמַר שְׁתֵּים בְּכִרְסָה. אָמַר רַב יוֹסֵף,
27 אָמַר אֲמִינָא שְׁמוּדָה דְּעוּלָא, הֲלֵכָה פְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה, בִּין פְּרַקְעוּתִי בִּין בְּמַטְלְטְלִין.
28 וְנִבְבֵן דְּאִתּוֹ מַמּוּחָא אֲמִיר, אָמַר רַבִּי יוֹרָא מִשְׁמֵיה דְּרַב, פְּרַקְעוּתִי, אֵין, אָבֵל לֹא בְּמַטְלְטְלִין.
29 רַב, לְעַמְמֵיה. דְּאָמַר רַב, הוֹדָא אַחַר הוֹדָא, הוֹדָא אַחַר הוֹדָא, מִצְטַרְפִּי. הִלּוּאָה אַחַר
30 הִלּוּאָה, הִלּוּאָה אַחַר הוֹדָא, לֹא מִצְטַרְפִּי. אֲשַׁכְּחִיה רַבִּי נַחֲמָן בַּר יִצְחָק לְרַב הוּנָא בְּרִיה
31 דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לַיהוָה, מַאי שְׁנָא, הִלּוּאָה אַחַר הִלּוּאָה, דְּלֹא. דְּמַנְה דְּקָא חוּי הֵיאֵ, לֹא קָא
32 חוּי הֵיאֵ. הוֹדָא אַחַר הוֹדָא נְמִי, אֲמַנְה דְּקָא מוֹדָה קָמִי הֵיאֵ, לֹא מוֹדִי קָמִי הֵיאֵ, דְּאָמַר
33 לַיהוָה לְהֵיאֵ בְּתֵרָא 'בְּהֵיא מְנָה דְּאוּדִי לַיהוָה קָפְד, אוּדִי לַיהוָה נְמִי קָמִי פְּלוּגִי'. אֲפֵתִי, בְּתֵרָא יְדַע,
34 מַנְה לֹא יְדַע. דְּהֵרֵד אוּלִי, אָמַר לַיהוָה לְקָמָא 'הֵיא מְנָה דְּאוּדִי לַיהוָה קָפְד, אוּדִי לַיהוָה נְמִי קָמִי
35 פְּלוּגִי'. אָמַר לַיהוָה, מְנָה דְּעַתְקִי שְׁהַתְחַתְּקִי אֵת דְּעַתְּי. אָמַר לַיהוָה, מַאי נִחוּתָא. דְּרָבָא וְאִיתִימָא
36 רַב שֵׁשֶׁת, שְׂדָא בְּה נִרְבָּא. לֹא, תֵינִי הוֹדָא אַחַר הִלּוּאָה. אָמַר לַיהוָה, תֵינִי דְשִׁמְעֵי לִי
37 עֲלִיבֵי, דְּרַבִּי יוֹסֵף יִדְקִל וְקִפְתִּיהוּ לְהוּ. נְהַרְדַּע יִמְרִי, בִּין הוֹדָא אַחַר הוֹדָא, בִּין הוֹדָא אַחַר
38 הִלּוּאָה, בִּין הִלּוּאָה אַחַר הִלּוּאָה, בִּין הִלּוּאָה אַחַר הוֹדָא, מִצְטַרְפּוֹת. מַנְה, פְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
39 בֶּן קִרְחָה. אָמַר רַב יְהוּדָה, עוֹדוֹת הַפְּקִישְׁתּוּ אוֹתוֹ וְכֵן בְּבִרְיוֹת, בְּשֵׁרָה בְּדִינֵי מַמּוּחָת. אָמַר
40 רַבָּא, מִסְתַּבְּרָא מִלְּתֵיה דְּרַב יְהוּדָה, בְּאִתְר אָמַר 'בְּאִרְבֵּי שְׁחוּרְה' וְאִתְר אָמַר 'בְּאִרְבֵּי
41 לְבַנְה'. אָבֵל אֲחֵד אָמַר 'מְנָה שְׁחוּר' וְאִתְר אָמַר 'מְנָה לְבָן' אֵין מִצְטַרְפִּין. וְאִרְבֵּי שְׁחוּרָה,
42 בְּדִינֵי נְפִשׁוֹת, לֹא? וְהָאֲמַר רַב חֲסֵדָא, אֲחֵד אָמַר 'בְּסוּפֵי הַרְגו', וְאִתְר אָמַר 'בְּאִרְבֵּי
43 הַרְגו', אֵין יְהוּ נְכוּן. אֲחֵד אָמַר 'פְּלוּ שְׁחוּרִים', וְאִתְר אָמַר 'פְּלוּ לְבָנִים', הַרִי יְהוּ נְכוּן.
44 נְבָרָא

45 ידע. דאמנה דקא מסחידו איזו מסחידו איך אבל קמא לא ידע דאחד מנה קמסחידו הלכך לא קרינא ביה הווא עד דמשמע תרווייהו כחד: לאו היינו הודאיה אחר הודאיה.
46 כיון דבעינן ידע טהרא בחבריה על כרחיך הודאיה אחר הודאיה נמי הינו מוקמת לה: דאמר ליה לכתרה מנה דרמינא קמי. יויפי מנה פלניא הודר אמר דקילי לקמא
47 מנה דרופי קמך אוראי ליה קמי פלניא ותרוייהו למה לי לרב למימי: היינו דשמעי לי. על בני עירך: דרמינו דרמינו וקפיתו לי. שאתם משנינו קוצבץ דרמינו חוריקן
48 ונטועק אתון כלומר בנינו וסותרים שפירשהו לי קושיא וסורא דתורחם: מצטרפין. דמימן ון מעידן שחיבכו לו מנה: בבבביות. שאינה משבע הקירות באונו יום באונו
49 שענה שהומה הלוייה בון אבל בכליו שחוריקן וכליו לבנינו שחורין וסורא דתורחם הלוייה בון; מנה שחור. דמימן ישנה: אין מצטרפין. הואיל ובעיקר גוף העדות מתבכחי: וארניקי
50 שחוריה. דלאו בעיקר גוף העדות מתבכחי כדכותיה ביה נפשות לאו כותיה: בארין. ישראלי כלע"פ: לאו, אין עדות זו מכותנת וילישנא דקדוהי נקט ורנה אמת
51 נכון והדר (דברים יג) דמהאי קרא נפקא לן בדיקוהו (לקמן מ"ג).

1 גברא אנברא. דרב חסדא ארביב ביהודה: כר' יחושע בן קרחא. דמכל מקום שניהם
2 מעידים שחיב לו מנה: ליה. היבא איהו. כןון זה מעיד על מנה שביום
3 שוה זה מעיד על מנה שביום ראשון ושניון מרוין שוה לא ראה בשל זה אבל
4 היבא דשניא מעיד על מנה אבל ומכחישן זה את זה מי אמר: הוא דאמר כי

5 הוא יתנא. נהררעי אמרי כל האי תנא דאמר
6 זה אומר מנה זה אומר מאתים מנה בכלל מאתים
7 זה את זה ומצטרפן למנה שיש בכלל מאתים
8 מנה לא אמרין שתיקן שקרו אלל שתיקן
9 אתר פרות שבהם: תבאן ערותן, הדין
10 שהאחד שקרן שוב אין בן עדות: יש בכלל
11 מאתים מנה. שניהם מעידין על מנה ובאותו
12 מנה אין מניחין זה את זה: כי האי גונא.
13 דתרבי מניחיה וכולי האי מכחשי הדרי מי
14 אמר: לדימי. זה אומר בפני הודה לו דמי
15 הוביל על שן זה אומר בפני הודה מי הוביל
16 על שן זה הודה: כחשדא ארמי הבית ימי
17 בדינאם עליונא. הללויה מנה: דיוטא. עלייה
18 הובילת לרשות הרבים על פני רוח הבית
19 ובני רשות הרבים עוברים תחתיה: צירוף
20 ערותן. כר' יחושע בן קרחא דנהררעיהו מנה
21 מחיבי ואעיג' דמתכחשי בבדיקות כורב
22 יהודה: כתר עשרין ותרתין שנין. דאימרי ב'
23 מדרשא עסקיה הוותא חלמרא דרב לשון
24 הרע היה: מנה' זה זמן שסביא ראה. הב
25 לבית דין ולא היה שטר וכוונתו בודו ויצא
26 מבית דין חייב ולאחר זמן מצא שטר וכוונתו
27 והביא: כותב את הדין. בתי דינו שותרין לו
28 דינו שפסקו ומחייבין את סכנגדה: הבא
29 ראה. שטר וכוונת: תרי זה און כלום. שטר
30 אמר אין לי ודישטין שכאן זיקא או שבר
31 עדים: קרבו פלוני פלוני כו'. אפילו רב
32 שמעון בן גמליאל מודה שכיון שהיה יודע
33 בזה ואמר אין לי דראי שקרנים קו: פונדית
34 תהרתה: גמי' הלהב כרבו שפעון. אפישתא
35 קאי כיון דלא אמר אין לי אעיג' דלא מצא
36 בתוך שלשים יום: דאי עבי. כרבנן מודר
37 עובדא: ממילא ידעינן אין הלהב כרבן
38 שפעון. הבא כרבו למימר כרובלעל מניה
39 דאי עבר כרבו דבשלמא דהם אי לאו הדרר
40 ואמר אין הלהב כחכמים הוה אמניא אי
41 עבד לא מהדרין דאלים כל כרבי המרוכב
42 אבל הבא כרבו הלהב כחכמים אפישתא
43 דאי עבד כידר מהדרין לה: הא קא
44 משמע לו דבמא. חלודא דין אין הלהב
45 כרבן שמעון לא בכל מקום הלהב מבוטו
46 אפילו בערב ועידן: ערב. בגט פשוט (כ"ב ד'
47 קענא: צידן. מנסכת שתיקן בניי שאחו
48 קודריקוס (ו' עד.) ראה אחרונה. קו
49 בתרייתא דבמנין דאילו במקייחא אלהבתא
50 כוחותיה: דנפס שרמא מתותי ידה.
51 שהאמינה הלוח והשמה לשומרה: אותיות
52 נקטת במסורה. ומכר שטר לחבירו קנה
53 החוב במסירה אותיות ומלתייה דרבי
54 בהומר את הפסנה (כ"ב ד' עו) הבא נמי
55 קאתו והוי כרדה ונאמנת לומר פרע:
קלתי

1 גברא אנברא קא רמית? בהררעי אמרי, אפילו אחד
2 אומר מנה שחור' ואחד אומר מנה לכו' ומצטרפים.
3 כמאן, פרבי יחושע בן קרחא. אימר, דשמעת ליה
4 לרבי יחושע בן קרחא, היבא דלא מכחשו אהררי.
5 היבא דמכחשי אהררי, מי אמר. אלא, הוא דאמר
6 כי האי תנא. דתינא, אמר רבי שמעון בן אלעזר,
7 לא תחלקו בית שמאי ובית הלל על שתי בתי
8 עדים, שאחת אומרת 'מאתים' ואחת אומרת 'מנה',
9 שיש בכלל מאתים מנה. על מה תחלקו, על ת'
10 אחת, שבית שמאי ואמריה, תחלקו עדותן. ובית הלל
11 ואמריה, יש בכלל מאתים מנה. אחד אומר 'בית'
12 של יין' ואחד אומר 'הבית של שמן', היה עובדא,
13 ואתי לקמיה דרבי אמי. תיבייה רבי אמי, לשלומי
14 ליה הביתא דחמרא, מיגו הביתא דמשחא. כמאן,
15 פרבי שמעון בן אלעזר. אימר, דאמר רבי שמעון [בן
16 אלעזר] היבא דיש בכלל מאתים מנה. כי האי גונא,
17 מי אמר? לא צריכא, לדימי. אחד אומר 'בדיקא'
18 העליונה' ואחד אומר 'בדיקא התחתונה'. אמר רבי
19 תינא, בעישה פא לפני רבי, וצירף עדותן: ומנין
20 לכשינא כו': תנו רבנן, מנין לכשינא לא יאמר
21 'הריני מנה' ותיבדי מתיבדי, אכל מה עישה ותיבדי
22 רבו עלי', תלמוד לומר 'לא תחך רכיל בעמי', ואמרי

1 הווא דאמר כי האי תנא. משמע הבא דר' יהודה דאמר במנה שחור ובמנה לכו' אין
2 מצטרפין לית ליה דרשביא ותינא דמחוקא (כ"ב דף ע"א). גבי עובדא
3 דרב כהנא שקל בדיקא בארעיה משמע בהדיא דר' יהודה אית ליה דרשביא ואין לומר
4 דרב יהודה בכל ענין קאמר ואפילו במנה שחור ובמנה לכו' והיא דקאמר במסתברא
5 מילתייה דרב יהודה בלאו אמר כו' רבא עטמא
6 דנשביה קאמר דאיכ' רבא עטמא ודחלודא אמר רב
7 יהודה אפילו במנה שחור ובמנה לכו' כדאשכחן
8 בבב' גיטין (דף י"ג ע"ג) ומסתברא מילתייה דרב
9 כפיקוק כו' ודש לומר חודאי אית ליה דרשביא
10 אלא שמחלק בין מנה למאתים למנה שחור
11 ומנה לבן: שבת. שמאי אמריה תחלק
12 עדותן. ואם תאמר כיון דרבא אחת בית שמאי
13 אמריה תחלקה עדותן און דב בשתי בתי עדים
14 ה"ל נמצא אתר מהן קרוב או פסול ויש לומר
15 הדמינה עדותא כשפסול עדות אי נמי כמד'
16 תהיקי תרווק בשמאי און פסול לא אמרין נמצא
17 אתר מהם קרוב או פסול אלא בבא ברא אתר
18 תוך כדי דיבור דא חשיבי עדות אחת הבא
19 שבאו שתי בתי עדים זו אחת זו ועיל דבי אמר
20 נמצא אתר מהם קרוב או פסול ה"מ כי מסייע
21 אהרדי אבל הבא דמכחשי אהרדי לא
22 דאמרין אין נזקין לנכסי יתומים אאי' כוונת
23 אובולב בון דאמר רב דאמר בון פריש כו' היתומים
24 (שערי צדק ע"ב). מרש לא הוה מוקדין לנכסי
25 יתומים כיון דשמענא להא דאמר רב דתימי
26 דאכלי דלאו יודיהו ליתול בתר שביקתו
27 מוקדין ומדאי עטמא נמי אעיג' דבעלמא אין
28 מקבלים עדים אלא בפני בעל דין גבי קטן
29 ומקבלין איג' לא קאמר נזקין אלא כביש שטר
30 דמקימין את השטר בעל פני בעל דין וכאן
31 הוה שטר
32 וכוין

1 'וחלף רכיל מנהל סוד'. הווא תלמודא. דנפיק עליה קלא דנגיל מילתא דאימתר בי מדרשא,
2 בתר עשרין ותרתין שנין. אפיקה רב אמי מפי מדרשא, אמר, 'דין גלי רויא: משנה כל
3 זמן שמביא ראיה, סותר את הדין. אמר לו 'כל ראיות שיש לך, הבא מיפן עד שלשים יום'.
4 מצא בתוך שלשים יום, סותר. לאחר שלשים יום, אינו סותר. אמר רבן שמעון בן גמליאל,
5 מה עישה זה, שלא מצא בתוך שלשים, ומצא לאחר שלשים. אמר לו 'הבא עדים', ואמר
6 'אין לי עדים'. אמר 'הבא ראיה', ואמר 'אין לי ראיה'. לאחר זמן, הביא ראיה ומצא עדים,
7 הרי זה אינו פלוג. אמר רבן שמעון בן גמליאל, מה עישה זה, שלא היה יודע שיש לו
8 עדים, ומצא עדים. לא היה יודע שיש לו ראיה, ומצא ראיה. ראה שמתחייב בדון, ואמר
9 'קרבו פלוני פלוני ועידוני', או שהוציא ראיה מתחת פונדתו, הרי זה אינו פלוג: גמרא
10 אמר רבה בר רב הונא, הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. ואמר רבה בר רב הונא, אין הלכה
11 כרבני חכמים. פשיטא, פיון דאמר הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, ממילא דאין
12 הלכה כרבני חכמים. מוה דתיקא, הני מילי דבתלוייה. אכל דיעבד, שפיר דמי. קא משמע לן,
13 דאי עבדי, מתדרין ליה: אמר לו, הבא עדים כו', אמר רבן שמעון בן גמליאל כו': אמר
14 רבה בר רב הונא אמר רבי יוחנן, הלכה כרבני חכמים. ואמר רבה בר רב הונא אמר רבי
15 יוחנן, אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. פשיטא? פיון דאמר הלכה כרבני חכמים, ממילא
16 דנענא דאין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. הא קא משמע לן, דבהתיא, אין הלכה כרבן
17 שמעון בן גמליאל. הא בכלליה: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. לאפוקי מהא דאמר רבה בר
18 רב הונא אמר רבי יוחנן, כל מקום שישנה רבן שמעון בן גמליאל במשנתנו, הלכה כמותו,
19 חוץ מערב וצידן, וראיה אחרונה. הווא ינוקא, דתבעוהו לדינא קמיה דרב נתמן: אמר ליה,
20 'אית לך פהדי? אמר ליה, לא. 'אית לך ראיה? אמר ליה, לא. חייבית רב נתמן. הוה קא גבי ואזיל, שמעוהו הנך איגשי. אמרו
21 ליה, אגן דיענן כמילי דאבוקי. אמר רב נתמן, בהא, אפילו רבנן מודו. דיענא, כמילי דאבובת לא ידע. הווא אותחא, דנפס שטרמא
22 מתותי ידה. אמרה ליה, דנענא בהאי שטרמא, דפרעי תוה. תמנה רב נתמן. אמר ליה רבא לרב נתמן, כמאן פרבי, דאמר אותחא
23 נקנתו כמסירה. אמר ליה, שאני הבא, דאי בענאי קלתייה. איפא דאמרי, ליה תמנה רב נתמן. אמר ליה רבא לרב נתמן, והא אי בענאי
24 קלתי

42 'אית לך פהדי? אמר ליה, לא. 'אית לך ראיה? אמר ליה, לא. חייבית רב נתמן. הוה קא גבי ואזיל, שמעוהו הנך איגשי. אמרו
43 ליה, אגן דיענן כמילי דאבוקי. אמר רב נתמן, בהא, אפילו רבנן מודו. דיענא, כמילי דאבובת לא ידע. הווא אותחא, דנפס שטרמא
44 מתותי ידה. אמרה ליה, דנענא בהאי שטרמא, דפרעי תוה. תמנה רב נתמן. אמר ליה רבא לרב נתמן, כמאן פרבי, דאמר אותחא
45 נקנתו כמסירה. אמר ליה, שאני הבא, דאי בענאי קלתייה. איפא דאמרי, ליה תמנה רב נתמן. אמר ליה רבא לרב נתמן, והא אי בענאי
קלתי

יבין ויתחבב בו דינא. פי' הקנטור שכתוב בו הנפק וקשה דמכל מקום דימננה
במנו דאי בעי קלתי' וי'ל דיתחבב כבי דינא שראוהו בידה כי הואא דישלחי
מי שמת (כ"ב דף קנט) שדחוק כתב ידו בבית דין: **סמפון** שיש עליו עדים. פיה שובר
ויצא מתחת ידי לזה במשפטו ור"ת פירש דבדי הלה קרי' שובר וכשהוא יוצא מתחת

ידי המלה קרוי סמפון ויתקיים ברוחמו היינו
דשיליטא לסדרי' אי פריע אי לא פריע כדאינא
שילוח פ"ק דבי'נו (דף)

אין עליו עדים ויצא. השטר הסמפנות
מתחת ידי שליש כשר משמע ליה
אפילו איתחוק דומיא דיוצא אחר חיתום
שטרות. אינ' יש לפרש לא דאין עליו עדים כלל
אלא יש עליו עדים ולא ידע אי פריע אי לא
פריע ויצא הסמפנות מתחת ידי שליש
ויוציא מנה על מנה. מכאן למתחיי ברין
דלא משלם לאדך וציאתיו אינ' שמוקד
לחך לו לרזן בעד אחרת):

ואם אמר כתבו ותנו לי מאוזה טעם בו. דוקא
היבא דנתעצמו לרזן בו וכפו אותו לרזן
כאן אבל בעלמא לא וכן משמע באיזה נשך
(כ"ג דף סט. ושם) גבי הרי כותאי דרעבד עסקא
דא"ל חותב דכל בדי דהיי קאזיל מר וקאמר כי
האי דאי צריך לאודועי מיהא יש לדחות דהכי
קאמר כי האי דאי צריך לאודועי אינ' שאין
שואל מאוזה טעם נתיבין צריך לאודועי אבל
בעלמא אי שאלו אין אי לא לא:
אי ציית ציית. אי לפרש אי לא ציית לשלם
תוכלו לכופו רביש שלא יוכל נשיא לכופ
דהבא שבט החדם מתוקם ומר עוקבא ויש גולה
הזה אלמא מפר"ת אי לא ציית כגון דאמר לכ"ד
הגדול קאזילנא.

הדרן עלך זה בורר

23 **אומר** יגלך למקום תועד', בופין אותו וילך למקום תועד'. אמר ללפניו רבי אלעזר, רבי, כי
24 שנושה בבכירו מנה, ויציא מנה על מנה? אלא, בופין אותו ורן בעירו. איחבר נמי אמר רבי
25 ספרא (אמר רבי יוחנן), שנים שנתעצמו בדיו, אחד אומר 'רזן פאן', ואחד אומר 'גלך למקום
26 תועד', בופין אותו ורן בעירו. ואם הוצרך דבר לשאול, פותבין וישלחין. ואם אמר 'כתבו
27 ותנו לי מאוזה טעם דנתוני', פותבין ונתנין לו. והובמה הולכת אחר היבם, להתיירה. עד
28 כפה? אמר רבי אמי, אפילו מכתבא ל'צפורי' אמר רב פהנא, מאי קרא וקרא? לו זגני עירו?
29 ולא זקני עיר? אמר אמימר, הילכתא, בופין אותו וילך למקום תועד'. אמר רבי אשי
30 לאמימר, והא אמר רבי אלעזר בופין אותו ורן בעירו. הני מילי, היבא דקאמר ליה לרזן לפלגיה.
31 אבל מל'ה עבר ליה לאיש מל'ה. שלחו ליה למר עוקבא, לדיו ליה כבר פתייה, שלם. עוקבן
32 הפבלי קבל קדמנא ר'רמיה אחי העביר עלי את הדרך'. ואמרו לו, השיאוהו ויראה פנינו
33 במבריא. הא גופא קשיא, אמרת 'אמרו לו', אלמא דינהה אתון. השיאוהו ויראה פנינו
34 במבריא, אלמא שירדוהו הכא. אלא, הכי קאמי. אמרו ליה' דינו אתון, אי ציית, ואי
35 לא, השיאוהו ויראה פנינו במבריא. רב אשי אמר, דינו קמטת תהו, ובכבל לא דינו דינו
36 קמטות. והא שלחו ליה הכי, כדי לחלוק כבוד למר עוקבא:

הדרן עלך זה בורר

לו. לירמיה להתפייס עמו. השיאוהו ויראה פנינו במבריא. הבריהוה והוקיקוהו לבוא כאן לרזן עמו. דינו קמטות אלהים כתיב בן (שמות כב) ובעיני סמוכין ובכבל אן
סמיכה כדאמרין בפרק פסא (דף יד)

הדרן עלך זה בורר

קליתו. שרפתו הלכך נזה ליה לשקר. דיתחוק כבי דינא. שכתוב בו הנפק לא
אלימא אידו לאפקועי מנשה ב"ה. פינפון. שובר רוצא ומתא. די לזה במשפטו
יתקיים. השטר ברוחמו יעידו עדים על חתימות דיוקן וכשר: אי עליו עדים. והיי
הוא יוצא מתחת די שליש ולא מתא ולי הלה הואיל ושנים מרדים שזו מינה

לחיות שרש בניהם כשר. או שיצא אחר
חיתום שפיתו. בתוך שטר המלוח כתב
השובר תחת העדים כשר שהרי המלה
עצמו מתוק בשטרו ואי לא דפריעה לא
הזה שבק למיכתב תברא בגוויה. עד
שיכתתם מענותיו. משמע שאמר בבית דין
אין לי לא עדים ולא ראיא הוור ואמר קרבו
פלוגי ופלוגי שהיו מזומנים שם ומתחילה
טורר טענותיו לומר אין לי. הא גופא קשיא.
יסתתם טענותיו משמע מכין שיסתמו שוב
אין מביא ראיא ואפילו מצאם לאחר זמן
כרבנן הדרר קתני קרבו דמשמע דהאי הוא
דלא מיתתי דאפי' רשבי' מודה בו אבל
מצאם לאחר זמן מיתתי כרבן שמעון. ואמר
אין לי עדים. ואפילו מצאן לאחר זמן אינו
טורר כרבנן. דפקיא. שק של עור שהיו
שטרותיו של אביו מונחין בו. התוקף את
הכירי ברין. בעל דין קשה ומפריח את
הכירי ואין רוצה הכירי לרזן כאן אלא
למקום ועד למלמדי הכתום הרבה שזאת זה
בוש מהם: נתעצמו. שנעשו קשיח לו לזה
אפילו במבריא ל'צפורי'. אינ' ששיבת
טברא גדולה משל ציפורי הלך אחריו
ל'צפורי: והאמר רבי אלעזר. והא זזוקן
דפלגי עלה ר' אלעזר לעיל יהויב טעמא
למילתיה דמסתבר טעמא: היבא דקאמר
לוה. נלך למקום תועד' כופין אותו ורזן כאן
ולא יציא זה מנה על מנה: מר עוקבא. אב
ב"ד הזה במסכת שבת בממה בהמה יוצאה
(דף נה). לדיו ליה כבר פתייה. במשה
שהוא אן בתיה למי שילוק עור שרז במשה
רבינו שידולתו בתיה בת פריעה לשון אחר
כבר בתיה במשה שהוא אן בית דתיב
אחת והעלה לבו כטיא ונפל בחולי ואשת
איש היתה לימים נצרכה ללות ממנו ומתוך
דוחקת נתרצת לו וכבש יצו ופטרה
שלשום נתרפא ובשעה יוצא ליעוב היה נר
דולק בראשו מן השמים ועל שכ כך קרי ליה
ג' נתן וציצתא במסכת שבת (דף נז) הבא
נמי להכי כתבו ליה היה על שם האור שהיה
זוח עליו: עוקבא הנבלי קבל קדמנא. צעק
לפנינו ואמר ירמיה אודי העביר עלי את
הדרך איבר ממני דרזן בני הדרך לא נתג
עמי כשרוה ועל עסקי ממון היה צועק: אמרו

קלתי'ה. פינן דיתחוק כבי דינא, איבעיא קלתי'ה, לא
אמרין. איתביה רבא לרב נתנן, סימפון שליש עליו
עדים, ויתקיים בחותמו. אין עליו עדים, ויצא מתחת
ידי שליש, או שיעצא אחר חיתום שטרות כשר. אלמא,
רב דימי אמר רבי יוחנן, לעולם מביא ראי' וסותר,
עד שיסתתם מענותיו, ויאמר 'קרבו פלוגי ופלוגי
והעידוני'. הא גופא, קשיא. אמרת וסתתם מענותי',
אתאן לרבנן, והדר אמרת 'קרבו איש פלוגי ופלוגי
והעידוני', אתאן לרבן שמעון בן גמליאל, וכי תיקא,
פולח רבן שמעון בן גמליאל, ופרושי קא מפרשי, מאי
עד שיסתתם מענותי', עד שיאמר קרבו פלוגי ופלוגי
והעידוני', והא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן,
כל מקום ששנה רבן שמעון בן גמליאל במשנתיו,
הלקה פמותו, הוין מערב וצידן ויראה אחרות. אלא
כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן, לעולם
מביא ראי' וסותר, עד שיסתתם מענותיו ויאמרו לו
'רבא עדים' ואומר 'אין לי עדים', 'הבא ראי' ואומר
'אין לי ראי'.' אבל פא עדים מפרדינ תיב, או
שהיתה דיסקא של אביו מופקדת ביד אחר, הרי זה
מביא ראי' וסותר. פי אתא רב דימי, אמר רבי יוחנן,
ותלך אחר הכירו פדיו, אחד אומר 'רזן פאן', ואחד

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

1 אחד דיני ממונות: בדרישה חקירה, חקירות ודרישות שחוקרים את כל דברי שבועת אף על דבוי שבועת חקירה ודרישה
2 שנאמר משפט אחד לכל ובדיני נפשות כתוב ודרשת חקרת (דברים יג) דיני
3 ממונות כשלשה, הא ילפינן בפרק קמא (דף ב:) פותחין, תחלה במשאו ומתנו של
4 דין בין לזכות בין לחובה, באיזה שרעו אבל דיני נפשות פותחין לזכות ובגמרא
5 ליתא לה: משני על פי אחד, משני את הדין
6 אתר המהדין על פי חזין אחד כגון שנים
7 אמורים וכאי ואחד חייב ואי אפיא: ודיני
8 נפשות מסין ע"פ אחד לזכות, שנים שיע
9 זמנים ואחד עשר ממונים וכאי אבל לחובה
10 אין משני אחד אתר הרוב אלא אם כן רבו
11 המהדין על המוכין שנים כדאמרין בפרק
12 קמא (דף ב:) לא תהיה אחרי רבים לדעת
13 ובדיני ממונות ליכא לאוקומה כדאמר לקמן
14 (דף לה) לא תסה משפט אביונך אבל אתה
15 מונה משפט שני ומסקל וכל שכן שאר דיני
16 ממונות: מחזירין, מחזירין את הדין לאתר
17 שגמרוהו ודעו שטעו מחזירין את הדבר בין
18 לזכות בין לחובה: ואין מחזירין לחובה,
19 בגמרא ליתא לה: הכל מלמדין, ואפי'
20 תלמידין המהדין לפני הדיין ולא נתמנן
21 בדין דין על כר-המלמד חובה, דין שהתחיל
22 תחלה לביאי ראיות לחובה יכול לחזור בו
23 ולזכות: אינו חוזר וטלפד חובה, סמך הוא
24 דבעיניו והצילו ובגמרא (דף דל) מביא את
25 בשעת משא ומתן הוא דלא יחזור במתן
26 שאתה אמר לו חזור לחזור הוא מחזר אחרי
27 ראיות המהדין דבריו ושנאו ימצא ראות
28 נכונות אבל בשעת גמר דין שכבר חזר על
29 כל דצדד ונראה לו שאין דבריו נכונים חזר
30 ומלמד חובה, דין כיום, משא ומתן של דין
31 ונפטרין, בליהל, את רבו וכו' ליתא בגמרא:
32 דיני נפשות מורים בו כיום לזכות וכיום
33 של אחרי חובה, אם יזכרו כיום ראשון
34 פוסקין את דין מדין והדלף לו אבל אם לא
35 יכלו לזכותו כיום ראשון אין פוסקין את דין
36 לחובה אלא מליקין את דין עד למחר שזמ
37 ימצא בליהל זכות, לא בערב שבת, שאת
38 יכולין לגמור למחר אם יתחייב שאין מרת
39 בדין דחה שבת ולשהותו אי אפשר מפני
40 עניני הדין משגמרי הדין: השחיתות
41 והפסדות, אלא אם אדם לישאל על דבר
42 שהותו מתחילין מן הגדול שואלין תחלה
43 לגדול שבדינים מה הוא אמר דבר-מן

44 חציו, קו הטענים שמו יחיבנו הגדול ולא ירעו לחלוק על דבריו משום לא תענה על ריב (שמות כג) על דבריו של גדול רב בתוב בלא יורה: הכל כשרין, אפילו ממוה:
45 וישאלים בשמיאן לבינהו, המוחסן וראוין להשיא בנותיהם לבניהם: ומ' באחד בניסן בשמיטה, לקמן מפרש אמאי נקט שמיטה: שישנו בתוב, זמנו והוכיח שנכתב
46 באחד בניסן בשמיטה והוציא בעל חוב על חבירו על ידי משכון או על ידי פרובול שלא משמטתו שביעית או שהגיע זמנו לגבות קודם ראש השנה של שמינית ושביעית
47 בניסן אינה משמטת אלא בסופה תרביתי (דברים טו) מקץ שבע שנים לנסן שביעית וזה קודם תובעה הישינין שפא אחריותו וכתבנו, וקודם לכן ראו המלה במקום
48 שכתבו שנים והטעם לכתוב שטר ואחריותו מלכתוב זה אחד נסן וכתבנוהו במקום שאומרים המזיכין ולא כתבו שני הממונים שנכתב בו השטר אלא שני המקום
49 אחת המלה שם ואף על גב דאמרין במתן החובות שאלו כיון יתברו בהניי ואף על גב דמתמסרין כל מילי בשבילי מיהו אם כתבו בשבילי מיהו חביו והוא
50 עצם מוכה קמיל שלא יביאורו ליהי תומה דלא לימרו והלא כיום מלני עמנו היתם בהניי: היכי, אמר שנאו אחריותו מזכיר דרישה חקירה לאכתובי קא אתיא והכי
51 דקא מיתבחושו קנן ניקו אבן מחרצין למילתיהו בשמא: ולישעמדין, דמותבת מבריתא אותיב ממתניין דאלימא ומציה בפי כל: ששוי חוב המוקדמיין, ליכתב קודם
52 המלוה: פסולין, דקא בעי למטיף לקוחות ממנו החבות שלא כיון וקמסין היתרא אטו איסורא ופסול אפי' מומן שני כדאמרין באיזהו נסך: והלא חזיין, שבהו עדים
53 ואמרו אנו יודעים במלוה זו שקדמה למנן החבות כאן: כשרין, דמעלייתא ויהא דקא מחיל ליה לשעבדא עד השתא אלמא לא בעינן דרישה חקירה דאי כ' היכי מותרין
54 למילתא דשטרא נימא יוצא הוא ולא ראו עדים החותמים בו את המלה הזאת ואי משום תרן שרדי אחריני תוין במלוה על פה ולא יטרופן לקוחות ממלוה על פה לא
55 טרפא ממשעבדי דלת לה קלא: אתר, דמקשה לו לחובה ממתניין לא קשיא לי דיעדא מניה קאמרין מתינתא דאבותאיב מניה העדיפה והחזיקה כח דברד יותר מאתה
56 משנה דאשמיטין רבותא דאפילו שמיטה דאי לאו דוקא קאמר בו כיום לא הו מרעי למילתיהו לכתוב שטר המלוה מועשית קודם לכן באותו נסך: דלא שכחו איש
57 דמוציא, משום דמיתיראין מן השמיטה שלא תשמט מעותיהם דליכא למימר אחריותו וכתבנוהו דלא מרעי לשטריתו שחבל מרונגן אחריו לומר מוסיף הוא שאין דרך
58 להלות מומן שמיטה: אפי' כיון דשביעית, אינה משמטת אלא בסופה דכתיב מקץ תלינן באחריותו ומכשרינן: מכל מקום, מתיי' קשין אחריה: אמר רבי תניא וכו',
59 ומתניין דאורייתא קמי חקתא וברייחא דרבנן בתר חקתא:

אחד דיני ממונות מזה בין דיני ממונות לדיני נפשות, אף על דבוי שבועת חקירה ודרישה שנאמר משפט אחד לכל ובדיני נפשות כתוב ודרשת חקרת (דברים יג) דיני ממונות כשלשה, הא ילפינן בפרק קמא (דף ב:) פותחין, תחלה במשאו ומתנו של דין בין לזכות בין לחובה, באיזה שרעו אבל דיני נפשות פותחין לזכות ובגמרא ליתא לה: משני על פי אחד, משני את הדין אתר המהדין על פי חזין אחד כגון שנים אמורים וכאי ואחד חייב ואי אפיא: ודיני נפשות מסין ע"פ אחד לזכות, שנים שיע זמנים ואחד עשר ממונים וכאי אבל לחובה אין משני אחד אתר הרוב אלא אם כן רבו המהדין על המוכין שנים כדאמרין בפרק קמא (דף ב:) לא תהיה אחרי רבים לדעת ובדיני ממונות ליכא לאוקומה כדאמר לקמן (דף לה) לא תסה משפט אביונך אבל אתה מונה משפט שני ומסקל וכל שכן שאר דיני ממונות: מחזירין, מחזירין את הדין לאתר שגמרוהו ודעו שטעו מחזירין את הדבר בין לזכות בין לחובה: ואין מחזירין לחובה, בגמרא ליתא לה: הכל מלמדין, ואפי' תלמידין המהדין לפני הדיין ולא נתמנן בדין דין על כר-המלמד חובה, דין שהתחיל תחלה לביאי ראיות לחובה יכול לחזור בו ולזכות: אינו חוזר וטלפד חובה, סמך הוא דבעיניו והצילו ובגמרא (דף דל) מביא את בשעת משא ומתן הוא דלא יחזור במתן שאתה אמר לו חזור לחזור הוא מחזר אחרי ראיות המהדין דבריו ושנאו ימצא ראות נכונות אבל בשעת גמר דין שכבר חזר על כל דצדד ונראה לו שאין דבריו נכונים חזר ומלמד חובה, דין כיום, משא ומתן של דין ונפטרין, בליהל, את רבו וכו' ליתא בגמרא: דיני נפשות מורים בו כיום לזכות וכיום של אחרי חובה, אם יזכרו כיום ראשון פוסקין את דין מדין והדלף לו אבל אם לא יכלו לזכותו כיום ראשון אין פוסקין את דין לחובה אלא מליקין את דין עד למחר שזמ ימצא בליהל זכות, לא בערב שבת, שאת יכולין לגמור למחר אם יתחייב שאין מרת בדין דחה שבת ולשהותו אי אפשר מפני עניני הדין משגמרי הדין: השחיתות והפסדות, אלא אם אדם לישאל על דבר שהותו מתחילין מן הגדול שואלין תחלה לגדול שבדינים מה הוא אמר דבר-מן חציו, קו הטענים שמו יחיבנו הגדול ולא ירעו לחלוק על דבריו משום לא תענה על ריב (שמות כג) על דבריו של גדול רב בתוב בלא יורה: הכל כשרין, אפילו ממוה: וישאלים בשמיאן לבינהו, המוחסן וראוין להשיא בנותיהם לבניהם: ומ' באחד בניסן בשמיטה, לקמן מפרש אמאי נקט שמיטה: שישנו בתוב, זמנו והוכיח שנכתב באחד בניסן בשמיטה והוציא בעל חוב על חבירו על ידי משכון או על ידי פרובול שלא משמטתו שביעית או שהגיע זמנו לגבות קודם ראש השנה של שמינית ושביעית בניסן אינה משמטת אלא בסופה תרביתי (דברים טו) מקץ שבע שנים לנסן שביעית וזה קודם תובעה הישינין שפא אחריותו וכתבנו, וקודם לכן ראו המלה במקום שכתבו שנים והטעם לכתוב שטר ואחריותו מלכתוב זה אחד נסן וכתבנוהו במקום שאומרים המזיכין ולא כתבו שני הממונים שנכתב בו השטר אלא שני המקום אחת המלה שם ואף על גב דאמרין במתן החובות שאלו כיון יתברו בהניי ואף על גב דמתמסרין כל מילי בשבילי מיהו אם כתבו בשבילי מיהו חביו והוא עצם מוכה קמיל שלא יביאורו ליהי תומה דלא לימרו והלא כיום מלני עמנו היתם בהניי: היכי, אמר שנאו אחריותו מזכיר דרישה חקירה לאכתובי קא אתיא והכי דקא מיתבחושו קנן ניקו אבן מחרצין למילתיהו בשמא: ולישעמדין, דמותבת מבריתא אותיב ממתניין דאלימא ומציה בפי כל: ששוי חוב המוקדמיין, ליכתב קודם המלוה: פסולין, דקא בעי למטיף לקוחות ממנו החבות שלא כיון וקמסין היתרא אטו איסורא ופסול אפי' מומן שני כדאמרין באיזהו נסך: והלא חזיין, שבהו עדים ואמרו אנו יודעים במלוה זו שקדמה למנן החבות כאן: כשרין, דמעלייתא ויהא דקא מחיל ליה לשעבדא עד השתא אלמא לא בעינן דרישה חקירה דאי כ' היכי מותרין למילתא דשטרא נימא יוצא הוא ולא ראו עדים החותמים בו את המלה הזאת ואי משום תרן שרדי אחריני תוין במלוה על פה ולא יטרופן לקוחות ממלוה על פה לא טרפא ממשעבדי דלת לה קלא: אתר, דמקשה לו לחובה ממתניין לא קשיא לי דיעדא מניה קאמרין מתינתא דאבותאיב מניה העדיפה והחזיקה כח דברד יותר מאתה משנה דאשמיטין רבותא דאפילו שמיטה דאי לאו דוקא קאמר בו כיום לא הו מרעי למילתיהו לכתוב שטר המלוה מועשית קודם לכן באותו נסך: דלא שכחו איש דמוציא, משום דמיתיראין מן השמיטה שלא תשמט מעותיהם דליכא למימר אחריותו וכתבנוהו דלא מרעי לשטריתו שחבל מרונגן אחריו לומר מוסיף הוא שאין דרך להלות מומן שמיטה: אפי' כיון דשביעית, אינה משמטת אלא בסופה דכתיב מקץ תלינן באחריותו ומכשרינן: מכל מקום, מתיי' קשין אחריה: אמר רבי תניא וכו', ומתניין דאורייתא קמי חקתא וברייחא דרבנן בתר חקתא:

כאן ברין מרומה. לא שיהוים בו שהוא מרומה דאי' אין לזנו כלל כדדרשין בפרק
שבעות העדות (שבעות ל) מדרש שר תרוק. קול רחיים בבורני. פ"ה שעת
גזירת המעלות היה שגור שלא למול היו ידאים להוציא קול וקבע סימן או וכן משמע
בירושלמי בתבנות (פ"א) גבי הגוריה שגור ביהודה דקאמר מה סימן היה קול מגורוס

בבורני משתה שם אור נר בבורי חיל שבע הבן
פירוש קול מגורוס רחיים של גזרות הוא דכתיב
בירמיה (כ"ד) והאברתי מהם קול ששון וקול
שמחה קול חתן וקול כלה קול רחיים ואור נר
איכא למימר שגם בראשונה היו עושין סימנן
אלו לשם שמחה: אור נר בבורי חיל. מבאן
נהגו להדליק נר במילה ומה שנתנו לפרוש
המפה על הפתח משום דאמר בריש גמור
פירוש (כ"ב דף גצ) מנהג נולד היה בירושלים
כל זמן שהמפה פרוסה על הפתח אורחין כנסין;
הויב אמר להו. פ"ה בשקיבלו עדותן של
עדים ואם תאמר א"כ במאי חסמין להו אה
כיון שהגיד שוב אינו חזר ומגיד וכו' שיתחו
בתוך כרי דייבר כפיה הא מי ימר
כדאמריןו ספי מתוך כרי דייבר כ"ה ודלא
חשיב הפסק לימא אחר כרי דייבר אמרי' להו
ואפי על גב דאין פתיחו זו מועלת ויש לומר
הד"מ לשניו הכי אלא דרשור משני ועיל דעד
שלא נחקרה עדותן בבדי יבולין לומר מברין
אנא כדנתיב בתוספתא מיהו בקנטרס פירש
דפתיח וכות לאחר שדרשום וחקרום ובאין
לישא וליתן וכפי משמע בפ היו ברוקין למקנן
ד' (ג) דקתיב את מגנאו דבריים מכונים
פתיחין.

מה
בן זפאי לברוד חיל. תנא, קול ריחום ב'בורני', שבע הבן שבע הבן, אור הנר ב'ברוד חיל',
מ'שמה שם, מ'שמה שם'. תנו רבנן, צדק צדק תרדף, הלך אחר חכמים לישבה. אחר רבי
אליעזר ללוד, אחר רבן יוחנן בן זבאי לברוד חיל, אחר רבי יהושע לקשעין, אחר רבן גמליאל
ל'בונה, אחר רבי עקיבא לביני ברק, אחר רבי מתאי לרומי, אחר רבי חנניא בן גדריין לסיכני,
אחר רבי יוסי לציפורי, אחר רבי יהודה בן בתירה לנגיבו, אחר רבי יהושע לגולה, אחר רבי
לביה שערין, אחר חכמים ללשפת הגזית: דיני ממונות פותחין כו': הכי אמרין? אמר רב
הוהדא, הכי אמרין להו, מי ימר ב'דקאמריתו. אמר ליה עולא, והא חסמינן להו. וליחסמו, מי
לא תנאי, רבי שמעון בן אליעזר אומר, מסיעין את העדים ממקום למקום כדי שיתפרש דעתן
ויוחרו ב'הן. מי דמי, התם, ממילא קא מידחו. הכא, קא דחוינן להו ב'דיים. אלא אמר עולא, הכי
אמרין? יש לך עדים להיסקי'. אמר ליה רבה, וכי פותחין ב'כותבן של זה שהיא חוכבתו של זה.
ומי הויא חוכבתו, ותנן 'אין עדים וחקימן נהרגין', עד ש'גמר דעין'. הכי אמניא, אילו שתיק האי
עד דמיגמר דיניה, וכוותיה עדים ומוים להו, הויא ליה חוכבתו של זה. אלא אמר רבה, אמרין
ליה 'יש לך עדים להכחישין'. רב פהניא אמר, 'מודבריקם נודפה פלוגי'. אפי' ורבא דאמרי
תרווייהו, אמרין ליה 'אי לא סמקת לא דתתלי', רב אשי אמר, 'כל מי שיועד לו וכות, יבא
וילמי עליו', תנא פותיה דאפי' רבא, רבי אמי, רבא אמר, 'אם איש איתך ואם לא שמת ונז',
מיכן

פירם כשאנו מכחישין אותן ויחורו בוק בתוך כרי דייבר: ופרכין וליחסמו. מאי תקיש ליחסמו ולהרדי בהו: מי לא תנא מסיעין. היו בית דין את העדים קודם קבלת
עדות ממקום למקום ומחר לחזר שבאין להעיד אומרם להם לא נקבל כאן אלא כאן וכן משם למקום אחר: אגן דחוינן להו. וכתוב (דברים ט) ובערת הרעי. שתתא
חכותו של זה. לחור אחר עדי חומה כדי שיהרגו הראשונים: ופרכין כי הויא חוכבתן אי הוו מיתומי השתא קודם גמר דין אותו כו': הכי אמרין. רבי מוהריקן
לחאי לחור אחר עדי חומה והא חוכבתן של אלו היא דדילמא שתיק האי עד רמיגמר דין והדר מיתיה להו: להכחישין. כגון אנו ראינו אותו חרוד אחר כ"ה חוקי היא
עדות בטילה דהוא וכן פטורין דאין וזמנין אלא בעמנו הייתם כדילפי במסכת מכות (דף ה.) רב כהנא אפר. כי פותחין בכותבן לאחר קבלת עדות אומר מתוך דבריים
מזכרה פלוגי סופו לצאת מבית דין וכאי לפי ראות עיניו ואחר כך נושאין ונותנין: אם לא שמת חנקי. תחילת התנאי לכותב:

פיעו. ביד בדיני ממונות דאיש ושלמו דדילמא אי שבקת להו לדרוש ולחקור הזה
רוחא למילתא ולא הוה טעו: כל שבן שאתה נועל. דמתיירא ליה ולפסיד עיי ביד
סותין: רבא אפר. תרווייהו בחר תקנתא דרבנן ומתניין ביני קנסות וליבא
למיחש לעלעלת דלת אבל בהודאות הלוואות דאיכא למיחש לעלעלת דלת

בהודאות הלוואות בידי מלוה זה בא
ליוון בעדי הודאא שזורה לו בפניהם או
בעדי הלוואה שהלווה בפניהם דאיכא
למיחש לעלעלת דלת מרומה. שבת דין
מכירין בתובע זה שהוא רמאי או במינים
טענת רמאי דברבי: בעדק תשפוט. ולא
כתיב בעדק צדק לחזוירי ביד דלוקדכו בו כל
כך לדרוש ולחקור: מתיירא. שפיר איתרוה
בד דמחי שיעוי אי כריכי חנניא אי כרביא אי
כרב פפא: אבל קראי. דרמי להו ריש לקיש
לא קשו דבעד צדק לאו לדרישה ולחקירה
אתי אלא צדק דין שון וצדק פשרה שלך
לפי ראות עיניך ולא תתרוק את האחד יותר
מחבירו: שתיחן מוכעות. שתדחוק זו את זו
ואם יזו אחר זו. משתלק אחת אל הדשעה
כד שנתברר חבירתה ואח"כ תעברו היא
מעלות בית חורין. מקום קר ואי דרך לנטות
ימין ושכאל וצריך לה לנטות לאחוריו עד
שמצא מקום לנטות: אם עולות שתיחן.
כגון זה עולה מצד זה וזה עולה מצד זה
ופוגעת בראש חודו של הר והבקעה
ועוקה מימין ומשמאל: קרבת. לעיר: ו
מעולות שבר. לאחת ותיחיה: קול ריחום.
שמשמעין: בבורני. מקום: שבוך חבן שבוך
הבן, סימן הוא שיש שם ברית מילה במכור
ואומר שבוך הבן כאן והריחים סימן
ולחקור ממניין לנכות החיטק ושעת גזירת
המלכות היה שגורו שלא למול והיו יראים
להוציא קול וקבעו מינו זה: אור הנר בבורי
חיל. ביים או גרות נראים הרבה בילה סימן
הוא כמו שצועק משתה שם משתה שם
ברית מילה קרי שבוך הבן על שם שהוא
לסוף שבוך: אחר חכמים לישבה. בית
הועד ששם בית דין קובל כגון אחר ר'
אליעזר בלוד וכן כולם כל אחד למקומו:
לגולה. לפומבדיתא כדנתן ב"ה (דף כג) עד
שרואה כל הגולה לפניו כמדרות אש
ואמרין (שם דף כג.) מאי גולה אמר אבי
פומבדיתא שעיקר ישיבת בבל שם היתה
בית חכמים. סנהדרי גדולה: הכי אמרי'.
פתיחת וכותבן שבאין לעדות על עדים
דרשום וחקרום וכו' לישא וליתן הכי
אמרי' להו לעדים: מי ימר ב'דקאמריתו'.
שמה בעצה באתם זו היא פתיחת העלה
לוה: והא קא חסמינן להו. ואם איתא אנו

פירם כשאנו מכחישין אותן ויחורו בוק בתוך כרי דייבר: ופרכין וליחסמו. מאי תקיש ליחסמו ולהרדי בהו: מי לא תנא מסיעין. היו בית דין את העדים קודם קבלת
עדות ממקום למקום ומחר לחזר שבאין להעיד אומרם להם לא נקבל כאן אלא כאן וכן משם למקום אחר: אגן דחוינן להו. וכתוב (דברים ט) ובערת הרעי. שתתא
חכותו של זה. לחור אחר עדי חומה כדי שיהרגו הראשונים: ופרכין כי הויא חוכבתן אי הוו מיתומי השתא קודם גמר דין אותו כו': הכי אמרין. רבי מוהריקן
לחאי לחור אחר עדי חומה והא חוכבתן של אלו היא דדילמא שתיק האי עד רמיגמר דין והדר מיתיה להו: להכחישין. כגון אנו ראינו אותו חרוד אחר כ"ה חוקי היא
עדות בטילה דהוא וכן פטורין דאין וזמנין אלא בעמנו הייתם כדילפי במסכת מכות (דף ה.) רב כהנא אפר. כי פותחין בכותבן לאחר קבלת עדות אומר מתוך דבריים
מזכרה פלוגי סופו לצאת מבית דין וכאי לפי ראות עיניו ואחר כך נושאין ונותנין: אם לא שמת חנקי. תחילת התנאי לכותב:

אמר רבי לעזר: מותניתא אמרה כו, שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו, כהאי דתנינן תמן: שנים בידם שני גזרי עצים. קרבן – לרבות את העצים.

רבי יהושע בן לוי אמר: עוביין – אמה, באמה שוהקת, וארבן – באמה גדומה. רבי חוני בשם רבי אמי: כמין טורטני.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: לפי שלא היה מקום המערכה אלא אמה על אמה, לפיכך לא היה בו אלא אמה גדומה.

ותני כן: אמה היסוד, אמה סובב, אמה פרפוב, ואמה קרנות, ואמה מערכה.

*

לבונה לא יפחות מקומין. נאמר כאן (ויקרא ו): **אזכרה**,

[דף כ"ח ע"א]

ונאמר להלן (ויקרא כד, ו): **אזכרה**. מה **אזכרה** האמור להלן – מלא קומין, אף **אזכרה** האמור כאן – מלא קומין.

אי מה **אזכרה** האמורה להלן – שני קומצין, אף **אזכרה** האמורה כאן – שני קומצין? אמר רבי אילא: כלום למדו לקומין – אלא מלחם הפנים, מה להלן – קומין החסר פסול. אף כאן – קומין החסר פסול. אמר רבי יוסה: מילתא דרבי אילא אמרה, המתנדב לבונה – מביאה בקומצו של כהן גדול.

רבי חזקיה חולק עליו, ואומר בשם רבי ירמיה: ואפילו בקומין הבגלים.

*

זהב לא יפחות כו. אמר רבי אלעזר: והוא שהזכיר צורה. אבל אם לא הזכיר צורה – מביא אפילו צינורה.

*

ששה לנדבה. חזקיה אמר: כנגד ששה בתי אבות.

בר פדיה אמר: כנגד שש בהמות, פר, ועגל, ושעיר, איל, גדי, ומלה.

שמואל אמר: כנגד ששה קרבנות, קיני זבים וקיני זבות, קיני יולדות, חטאות, ואשמות, המנחות, ועשירית האפה.

אמר רבי יוחנן: על ידי שהנדבה מרובה, ריבו לה שופרות הרבה.

כתיב (דברי הימים ב, כד): **ובכלותם הביאו לפני המלך ויהודע וגו'** – רבי שמעון בר נחמן בשם רבי יונתן אמר: שתי נדבות עשה.

תני דבי רבי ישמעאל: נדבה אחת, דקתיב (מלכים ב, יב): ויחח יהוידע הפהן ארון אחד ויקב חר
בדלתו.

וקא דקתיב (דברי הימים ב, כד, ח): ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתנהו בשער בית ה' חוצה – אמר
רב חונא: מפני הטמאים.

רבי חונא בשם רבי יוסף: על שם (מלכים ב, יב) אף לא יעשה בית ה' ספות כסף מזמרות וכו' (דברי
הימים ב, כד, יד).

הדרן עלה פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת

[דף כ"ח ע"ב]

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

הלכה א'

מתני' מעות שנמצאו בין השקלים לנדבה, קרוב לשקלים – יפלו לשקלים. לנדבה – יפלו לנדבה.
מחצה למחצה – יפלו לנדבה.

בין עצים לקבונה, קרוב לעצים – יפלו לעצים. לקבונה – יפלו לקבונה.
מחצה למחצה – יפלו לקבונה.
בין קנין לגזלי עולה, קרוב לקנין – יפלו לקנין. קרוב לגזלי עולה – יפלו לגזלי עולה. מחצה למחצה
– יפלו לגזלי עולה.

בין חולין למעשר שני, קרוב לחולין – יפלו לחולין. למעשר שני – יפלו למעשר שני. מחצה למחצה
– יפלו למעשר שני.

זה הפלג: חולין אחר הקרוב להקל. מחצה למחצה – להחמיר.

גמרא לא היוצרכה דלא בין שקלים לקנינים?

רבי אבון בשם רבי פנחס: במין בוכלייאר היו עשויין.

מחצה למחצה יפלו לנדבה. (לא צורכה דלא מחצה למחצה יפלו לשקלים)

אית דבעי מימר: שפוא יפלו לשירי הלישבה. אית דבעי מימר: מחצה למחצה – כמי שפוא.

אמר רבי יסא: עד דאנא תמן, שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל: הפריש שקלו ומת? אמר ליה:
יפלו לנדבה.

(מותר) עשירית האיפה שלו? רבי יוחנן אמר: יוליכם לים המלח. רבי לעזר אמר: יפלו לנדבה.

וקשיא, ויש הטאות קריבה עולה? הוקיה (אחי) בשם רבי שמעון בן לקיש: תנאי בית דין הוא על המותרות – שיקרבו עולות.

האשה הזאת, במה היא מתכפרת?

אמר רבי יצחק: תנאי בית דין הוא, המספק את הקינין – הוא מספק את הפסולות.

[דף כ"ט ע"א]

לא צורכה דלא, בין קטורת לעצים, ללבונה, לזהב לכפורת? ותניתה בסופה: זה הפלל: הולכין אחר הקרוב, מהצד למהצה – להחמיר.

הלכה ב'

מתני' מעות שנמצאו לפני סוהרי בהמה – לעולם מעשר. ובהר הבית – הולין.

ובירושלים, בשאר כל ימות השנה – הולין. ובשעת הרגל – הפל מעשר.

בשר שנמצא בעורה, איברים – עולות. והתיבות – הפאות. ובירושלים – זבחי שלמים.

זה וזה – תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

נמצא בגבולין, איברים – נבילות. והתיבות – מותרות.

ובשעת הרגל שהבשר מרובה, אף איברים – מותרות.

גמרא לא צורכה דלא, בהר הבית – קודש?

רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן: הוקיה שאין תפוח מוציא מן הלשכה מעות, עד שהוא מהלך על התבונה.

*

בשר שנמצא בו: רבי לעזר בשם רבי הושעיה: הסיע דעת – מעון עיבור צורה.

אמר רבי הושעיה: מתניתא אמרה בן, תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

אמר רבי יוסי: ויאות! לאכלו אין את יכול – שפוא נתקלקל צורתו, לפום בן צריך מימר: תעובר צורתו ויצא לבית השריפה.

*

נמצא בגבולין בו: רבי קריסא בשם רבי יוסי ברבי חנינה: איברים נבילות – לוקין עליהן משום נבילה. מתניתא אמרה בן: איברים – נבילות, והתיבות – מותרות! התיבות מותרות, לא מפוש? ודכוותה, איברים נבילות – לוקין עליהן משום נבילה.

רבי קריסא בשם רבי יוסי ברבי חנינה: אם היו מחרוזות – מותרות.

תשע חנויות מוכרות בשר נבילה, ואחת מוכרת בשר שחוטא, נתחלפו לו – חושש. ולנמצאת – הולכין אחר הרוב.

תשע חנויות מוכרות בשר שחוטא, ואחת מוכרת בשר נבילה, נתחלפו לו – חושש. ולנמצאת – הולכין אחר הרוב.

אמר רבי יוחנן:

[דף כ"ט ע"ב]

הנמצא ביד גוי – פנמצא בפלטיא.

רבי לעזר בי רבי חגי הוה מסמך לרבי מנא. תמא לחד ארמאי מקטע מן סוסייה ומפיק לברא. אמר ליה: תדא היא דאמר רבי יוחנן: הנמצא ביד גוי – פנמצא בפלטיא? אמר ליה: פן אמר רבי יוסי רבי: והו, שראו אותו יוצא ממקילין של ישראל.

חד בר נש בציפורין אזיל בעי מיןבזן קופד מן טבחה, ולא יתב ליה. אמר ליה לחד רומיי, ואיתי ליה. אמר ליה: לא נסבית על כרחיה? אמר ליה: ולא בשר דנבילה יתבית ליה?

רבי ירמיה בשם רבי חנינה: מעשה בא לפני רבי, ואמר: לא כולא מיניה מיסר מקילין דציפורין. רב נחת לתמן, חמתון מקילין, והמר עליהן.

חד בר נש אזיל

בעי משיזנה אסקופתיה בגו נהרא, ואינשתה, ואזיל ליה. חזר בעי מיסבינה, אמר ליה רב: אסור לך, דנא אמר: תהיא שטף נהרא, ואיתי חורי דנבילה תתתי.

חד בר נש הוה מהלך בשוקא טעין קופד, אתא דייטא והטפתיה מיניה וטלקתיה. חזר בעי מיסבינה, אמר ליה רב: אסור לך, דנא אמר: בשר דנבילה תוות טעינה וטלקתיה, ונסכה תהוא אחרנא.

גינאי שטף זיקו, אתא עובדא קימי רבי יצחק ברבי אלעזר ואמר: יחבמון שפייא קיטרדון.

נקוניקה, אשתפח בפנישתא דבילי, אתא עובדא קימי רבי ירמיה, אמר: יתחבמון סקוריאי עבידתהון. גדי צלי אשתפח באכרטי דגופתא, והתירוהו משום שני דכרים: משום מציאה, ומשום רוב מהלכי דרכים.

משום מציאה, דתני: המציל מיד הארי, מיד הגימ, משונת דים, ומשונת הנרה, ומאיסרמא גדולה, ומפלטיא גדולה – הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתניאשין מהן.

משום רוב מהלכי דרכים – משום שחיסת גוי. ואשתפח מן דבית רבי.

עייגול דגובכה אישתפח בפונדקא דלוי, והתירוהו משום שני דכרים, משום מציאה ומשום רוב מהלכי דרכים.

משום מציאתה, דתני: הפציל מיד הגיים, מיד הארי, משונת היים, ומשונת הנקור, מאיסרמיא גדולה, ומפלטמיא גדולה – הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתייאשין מהן. משום רוב מהלכי דרכים – משום גבינת עכו"ם. ואישתפח מן דרבי אלעזר ברבי יוסי. אמר רבי מנא קימי רבי יוסי: ואנן חמיין רבנן מכריון! אמר ליה: את אינן הווייתח משפח, לא נסכת? רבי יונה אבדו לא אמר בן, אלא אמר: הלואי פד נשפח, נשפח מן פיוסא ולגוא. אפילו בן, אשפח ולא נסיב.

הלכה ג'

מתני' בהמה שנמצאת מירושלים ועד מגדל עדר, ובמדנתה לכל רוח,

[דף ל' ע"א]

זכרים – עולות, נקיבות – זבחי שלמים.

רבי יהודה אומר: הראוי לפסחים – לפסחים, קודם לנגל שלשים יום.

בראשונה, היו ממשפנין את מוצאייה עד שהוא מביא (עפוח) נסקיה. חזרו להיות מניחין אותה ובורחין. התקינו בית דין: שיהו נסקיה באין משל ציבור.

אמר רבי שמעון: שבעה דכרים התקינו בית דין, וזה אחד מהן:

נכרי ששלח עולתו ממדינת הים ושלח עפוח נסקים – קריבין משלו. ואם לאו – קריבין משל ציבור.

וכן גר שמת והניח זבחים, אם יש לו נסקים – קריבין משלו. ואם לאו – קריבין משל ציבור.

ותנאי בית דין הוא, על כהן גדול שמת, שתהא מנחתו קריבה משל ציבור. רבי יהודה אומר: משל יורשין, ושלומה היתה קרבה.

על הפלה ועל העצים – שיהיו הפהנים ניאותרין בהן.

ועל הפרה – שלא יהו מועלין באפרה.

ועל תקינין הפסולות – שיהו באות משל צבור. רבי יוסי אומר: המספק את הקינין – הוא מספק את הפסולות.

גמרא רבי הושעיא רבה אומר: לבא בדמיתן שנו.

אמר ליה רבי יוחנן: אומרים לו לאדם: "צא ומעול בקדשים?" אלא, הילכו בהן אחר הרוב, אם רוב

זכרים – עולות. אם רוב נקיבות – זבחי שלמים.

ואין השלמים באין מן הזכרים ומן הנקיבות? ביצד הוא עושה? מוציאן להולין וחוזר ועושה אותן עולות.

אמר רבי זעירא: כמה דאת אמר תמן: תנאי בית דין הוא על המותרות (האובדות) – שיקרבו עולות, בן את מר אוף הבא: תנאי בית דין הוא על האובדות – שיקרבו עולות.
אמר רבי יוסי לרבי יעקב בר אחא: אין זה מויד? אמר ליה: מפיון שהוא תנאי בית דין – אין זה מויד.
אמר רבי יסא:

[דף ל' ע"ב]

עד דאנא תמן, שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל: הפריש שקלו ומת? אמר ליה: ופלו לנדבה.
ומותר עשירית האיפה שלו? רבי יוחנן אמר: יוליכם לים תמלה. רבי אלעזר אמר: ופלו לנדבה.
עשירית האיפה של כהן גדול – רבי יוחנן אמר: הוצה אותה ואחר כך מקדשה. רבי שמעון בן לקיש אמר: מקדשה ואחר כך הוצה אותה.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן, מקריב מהצה, ומחצה אכד! פתר לה: שפן אפילו מעות ילכו לים תמלה.

מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש, נמצאו שני הצאין קריבין ושני הצאין אבדין. ותני עלה: מהצה ראשון ומחצה שני – תעיבר צורתן ויצאו לבית השריפה.
פתר לה ברבי ישמעאל, דאמר: עשרון מקדש.

כשהכהן מתקרב תחילה לעבודה, מביא עשירית האיפה שלו, ועובדה בידו.
אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהם – עבודתן בשירה.
רבי מנא בעי מימר: בו פיום שנתקרב תחילה לעבודה, בו פיום נתמנה להיות כהן גדול – מביא שתיים, אחת לחינוכו, ואחת לחובת היום.

תופיני (מקרא 1) – בשעת הבאה – תופיני, ואין בשחרית תופיני.

והא תנינן: העמידו עושה חביתין לעשות חביתין! אמר רבי חייה בר אבא: לעשות תמין לרכובה.

*

תופיני – רבי יסא בשם רבי חנינה: מטנגנה ואחר כך אופה אותה.

רבי אחא בשם רבי חנינה: אופה אותה ואחר כך מטנגנה.

תופיני – תאפנה נא.

רבי אומר: תאפנה נאה.

רבי דוסא אומר, תאפנה ריבה.

אתיין אליין פלגוותא כהנין פלגוותא, מאן דאמר: תאפנה נאה – כמאן דאמר: אופה ואחר כך מטנגנה. ומאן דאמר: תאפנה נא – כמאן דאמר: מטנגנה ואחר כך אופה.

לא סוף דבר שפמת, אלא

[דף ל"א ע"א]

אפילו נטמא, ואפילו נדחה ממום.

תני (רבי יוסי בן עזי) רבי יהודה בר פזי דבר דליה; ואפילו נדחה ממום.

מנין לכהן גדול שפמת ולא מינו אחר תחתיו – שתהא מנחתו קריבה משל יורשים? תלמוד לומר (ויקרא

ו): **מבניו יעשה אותה.**

יכול וביאנה להצניס? תלמוד לומר: **אותה.** פולה אמרתי; דברי רבי יהודה.

רבי שמעון אומר: אינה באה אלא משל ציבור, שנאמר (שם) **חק עולם**, (ממי שהפרות שלו), מי

שהפרית פרותה לו.

כליל תקטר – כליל להקטרה.

כהן גדול שפמת וכו'. רבי בא בר ממל בעי: מהלפה שיטתיה דרבי שמעון! תמן אמר: משל יורשין.

והקא אמר: משל ציבור!

אמר רבי הויה

בר בא: ולא יאות הוא מקשה? אתא רבי יעקב בר אחא, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: דבר תורה הוא

שתהא באה מן הציבור. (בין דתוי דקא מידתקא לשפמה) הייתי אומר: וגבו לה (מן הירשין), בין דתוי

דפשעי בה) התקינו: שתהא באה מתרומת הלישכה.

רבי יוסה אמר: רבי יוחנן בעי: מהו? שלימה בשחרית ושלימה בין הערבים, או שלימה בשחרית

ובטילה בין הערבים?

כד תהא פשיטא ליה, דכתיב: **מנחת תמיד**, שלשת לוגין מה הן? שלשת לוגין שחרית, ושלשת לוגין

בין הערבים, או לוג ומחצה שחרית ולוג ומחצה בין הערבים?

אמר רבי הונקיה: אף תדא צריכה ליה, שני קומצין מה הן? שני קומצין בשחרית ושני קומצין בין

הערבים, או קומץ אחת בשחרית וקומץ אחת בין הערבים?

אמר רבי יוסה: כלום למדו לקומץ, לא ממנחת חוטא? מה להלן שני קומצין, אף פאן שני קומצין (מה

תמן צריכה ליה, אף הכא צריכה ליה).

אמר רבי הונקיה: כלום למדו שלשת לוגין,

לא מתמיד של בין הערבים? מה להלן שלשת לוגין – אף פאן שלשת לוגין. ומה

[דף ל"א ע"ב]

תמן צריכה ליה – אף פאן צריכה ליה.

שלא יהיו כו': רבי (שמעון) שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: בדין תיה שימעלו בה, והן גזרו שלא ימעלו בה.

והא תני: חטאת (במדבר יט, ט) – מלמד שמועלין בה! בה מועלין, ואין מועלין באפרה.

אמר רבי אבהו: בראשונה היו משתקשקין בה ונותנין אותה על גבי מכותיהן, וגזרו שימעלו בה. כיון שנגדרו – גזרו שלא ימעלו בה.

ועל הקנינין כו': האשה הזאת כמה היא מתכפרת? אמר רבי יצחק: תנאי בית דין הוא, המספק את הקנינין – הוא מספק את הפסולות ואת האובדות.

הדרן עלה פירק מעות שנמצאו

פירק שמיני

הלכה א'

מתני' כל הרוקין הנמצאין בירושלים – טהורין, חוץ משל שוק העליון; דברי רבי מאיר.

רבי יוסי אומר: בשאר ימות השנה, שבאמצע – טמאין, שבצדדין – טהורין. ובשעת הרגל, שבאמצע – טהורין. שבצדדין – טמאין, מפני שהמועטין מסתלקין לצדדין.

כל הכלים הנמצאין בירושלים, דרך ירידה לבית הטבילה – טמאין, ודרך עליה – טהורין, שלא כירידתן עליונתן; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: כיון שטהורין, חוץ מן הפל והמגריפה והמריצה המיוחדין לקברות.

ספין שנמצאת בארבעה עשר – שוחט בה מיד. בשלשה עשר – שונה ומטביל. קופיין, כזה וכזה – שונה ומטביל.

הל ארבעה עשר להיות בשבת – שוחט בה מיד.

בהמשה עשר – שוחט בה מיד.

נמצאה קשורה לספין – הרי היא פספין.

גמרא רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי: קצרן (וכיון) של נכרים היה שם.

אמר רבי חנינה:

[דף ל"ב ע"א]

ערודות היו נותרין בירושלים, והיו עולי רגלים משתקעין בדם עד ארכובותיהן, וכאו לפני חכמים ולא אמרו להן דבר. (רבי שמעון) בר אבא בשם רבי חנינה: קצרן של נכרים היה שם.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: מעשה בפרדה משל בית רבי שמתה, וטהרו את דמיה משום נבילה.

רבי אלעזר שאיל לרבי סימון, עד כמה? ולא אגיביה. שאיל לרבי יהושע בן לוי, אמר ליה: עד רביעית – טהור, יותר מיכן – טמא. ובאש לרבי לעזר דלא חזר ליה רבי סימון שמועתא.

רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא. אמר ליה רבי יצחק בר ביסנא: עד כמה? אמר ליה: עד רביעית – טהור. יותר מיכן – טמא. ובטעם ביה.

אמר ליה רבי ירמיה: בגין דהוה שאיל לה את בעיט ביה? אמר ליה: בגין דלא הוות דעתיה ביה דאמר רבי חנין: (דברים כח) והיו חניף תלואים לה מנגד – זה שהוא לוקח לו חטין לשנה. ופחדת לילה ויום – זה שהוא לוקח מן הפדקי. ולא תאמין בחניף – זה הלוקח מן הפלטר, ואנא סמיך אפלטורא.

מאי פדון? העיד רבי יהושע בן פתורה על דם נבילות – שהוא טהור.

מהו טהור? טהור מלחכשיר, הא ליטמות – מטמא.

תמן תנינן: דם השרץ – מטמא בכשרו, מטמא ואינו מכשיר, ואין לנו פויצא בו. ואין לנו פויצא בו כשיעור טומאתו, אבל דמו מטמא בכשרו.

אמר רבי יוסי: פליגי בה תרין אמוראי, חד אמר: טמא, וחד אמר: טהור. מאן דאמר: טמא – פרבי יהודה. ומאן דאמר: טהור – פרבי יהושע בן פתורה.

אמר ליה רב אבדומה דמן גהותה: וואות! דרבי יהודה – מורינא דבי נשיאה הוה.

*

כל הרוקין וכו'. לא בן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: לא גזרו על הרוקין שבירושלים! הא איתמר עליה: רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי: קצרן של גוים היה שם.

בשאר ימות השנה, הטמאין – מהלכין שיבולת, והטהורין – מהלכין מן הצד, והטהורין מהלכין סתם – והטמאין אומרים להן: פרושו.

בשעת הרגל, הטהורים – מהלכין שיבולת, והטמאין – מהלכין מן הצד. הטמאין מהלכין סתם – והטהורין אומרים להן: פרושו.

*

וכל הכלים הנמצאים בו. לא בן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: לא גזרו על הכלים שבירושלים! מפנין שנמצאו דרך ירידה לבית הטבילה – נעשו הוכיית.

אבא שאיל היה קורא אותן ציפורין. מאן דאמר: ציפורין – שהיה דומה לציפורין. מאן דאמר: מריצה – שפריצה את האבן לבית הקברות.

קופיין וכו'. תני: הסבין קשורה לה – תרי זו כמותה.

הלכה ב'

מתני' פרכת שנטמאת בולד הטומאה – מטבילין אותה בפנים,

[דף ל"ב ע"ב]

ומכניסין אותה מיד.

ושנטמאת באב הטומאה – מטבילין אותה בחוץ, ושוחזין אותה בחוץ, מפני שהיא צריכה הערב שקמי.

אם היתה חדשה – שוחזין אותה על גג האיצימבא, כדי שיראה העם את מלאכתה שהיא נאה. רבן שמעון בן גמליאל אומר מושם רבי שמעון בן הסגל: פרוכת – עוביה טפה. על שבועים ושתים נימים נארגת. על כל נימה ונימה – עשרים וארבעה חומין. ארבה – ארבעים אמה. ורחבה – עשרים אמה. ומשמונים ושנים ריבוא היתה נעשית. ושתים עושין בכל שנה, ושלוש מאות כהנים מטבילין אותה.

גמרא אילו אמר: "חוט" – אחד. "כפול" – לשנים. "שזור" – לשלשה. "משזר" (שמות כו, לא) – לששה. ארבע מפאן – היא עשרים וארבעה.

תני: שלשים ושתים. אילו אמר: "חוט" – אחד. "כפול" – לשנים. "שזור" – לארבע. "משזר" – לשמונה. ארבע מפאן – היא תלתין ותריין.

תנא: ארבעים ושמונה. אילו אמר: "חוט" – אחד. "כפול" – לשנים. "קליעה" – לשלשה. "שזור" – לששה. "משזר" – לשנים עשר. ארבעה מיפן – היא ארבעים ותמניא.

כתוב אחד אומר (שמות כח): מעשה רקם. וכתוב אחד אומר (סם): מעשה חשב. מעשה רקם – פרוץ אחד. מעשה חשב – שני פרוצופות.

רבי יהודה ורבי נחמיה, חד אמר: מעשה רוקם – ארי מפאן וארי מפאן. מעשה חושב – ארי מפאן וחלק מפאן. וחננה אמר: מעשה רוקם – ארי מפאן וחלק מפאן. מעשה חושב – ארי מפאן ונשר מפאן.

בשמונים ושתים ריבוא היתה נעשית וכו'. רבי יצחק בר בינאי בשם שמואל: גזמא. תמן תנינן: פגמים היה עליה בשלש מאות פור. רבי יוסי כי רבי בון בשם שמואל: גזמא.

הלכה ג' מתני' בשר קדשי קדשים שננטמא, בין באב הטומאה בין בולד הטומאה, בין בפנים בין בחוץ – בית שמאי אומרים: הכל ישרף בפנים, חוץ משננטמא באב הטומאה בחוץ. בית הלל אומרים: הכל ישרף בחוץ, חוץ משננטמא בולד הטומאה בפנים.

רבי אליעזר אומר: שננטמא באב הטומאה, בין בפנים בין בחוץ – ישרף בחוץ. שננטמא בולד הטומאה, בין בחוץ בין בפנים – ישרף בפנים.
רבי עקיבא אומר: מקום טומאתו – שם שריפתו.

גמרא בר קפרא אומר: אב הטומאה – דבר תורה. ולד הטומאה – מדברייהם.
רבי יוחנן אומר: בין זה בין זה – דבר תורה.

וקשיא דרבי יוחנן על דבית שמאי. דבית שמאי אומרים: הכל ישרף בפנים, חוץ משננטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה בחוץ, מה בין ולד הטומאה בחוץ? זה וזה לא דבר תורה הוא! ואפילו על דבית הלל לא מקשייא? דבית הלל אומר: הכל ישרף בחוץ, חוץ מה שננטמא בולד הטומאה בפנים. מה בין ולד הטומאה בפנים, מה בין אב הטומאה בפנים? זה וזה לא דבר תורה הוא!
לא הווי בה רבנן אלא על דבר קפרא, וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי, דבית שמאי אומרים: הכל ישרף בפנים, חוץ משננטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה בין בחוץ בין בפנים, זה וזה לא דין תורה הוא?

[דף ל"ג ע"א]

בגין דרבי עקיבא אומר: מקום טומאתו – שם תהא שריפתו.

ואפילו על דבית הלל לא מקשייא? דבית הלל אומר: הכל ישרף בחוץ, חוץ משננטמא בולד הטומאה בפנים. מה בין ולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ? זה וזה לא מדברייהם הוא!
בגין דרבי שמעון אומר: מאכלו ומשקו של מצורע – משתליחין חוץ לשלש מהנות.

הלכה ד' מתני' איברי התמיד – ניתנין מחצי כבש ולמטה בפוערב.

של מוספין – ניתנין מחצי כבש ולמטה במוזרה.

של ראשי חֲדָשִׁים – ניתנין על פרבוב המזבח מלמעלן.

השקלים והביכורים – אינן נוהגין אלא בפני הבית.

אבל מעשר דגן, ומעשר בהמה, ובכורות – נוהגין בין בפני הבית בין שלא בפני הבית.

המקדיש שקלים וביכורים – הרי זה קודש. רבי שמעון אומר: האומר: "ביכורים קודש" – אינן קודש.

גמרא איזהו פרבוב המזבח? אמה בין קרן לקרן, מקום הילוך רגלי פתנים.

מוספי שבת מוספי ראש חודש, מי קודם?

רבי ירמיה סבר מימר: מוספי שבת ומוספי ראש חודש – מוספי ראש חודש קודמין.

הייליה דרבי ירמיה מן תנא: שירו של שבת ושירו של ראש חודש – שירו של ראש חודש קודם.

אמר רבי יוסה: שנייה היא תפון, דאמר רבי הניא בשם רבי יוחנן: כדי לפרסמו ולהודיע שהוא ראש

חודש! כיצד היה עושה? שוחט מוספי שבת ואומר עליהן שירו של ראש חודש!

ברם הלא, מוספי שבת ומוספי ראש חודש – מוספי שבת קודמין, על שם כל התדיר מחבירו קודם

את חבירו.

*

שקלים וביבורים וכו'. הא שקלים קדשו. רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון: בין אלו ובין אלו

– לא קדשו.

תני: גר בזמן הזה – צריך להביא קינו ריבועית בסף. אמר רבי שמעון: ביטלה רבי יוחנן בן זבאי מפני

התקלה.

מהו מפני התקלה? פתרא דתני: אין מקדישין, ולא מעריכין, ולא מחרימין, ולא מגביהין תרומות

ומעשרות בזמן הזה. ואם הקדיש או העריף או החרים או הגביה, תשרף, תשאר, תעקר.

כיצד? נועל בפניה הדלת והיא מתה מאיליה, והמעוֹת – ילכו לים המלח.

עבר והקדיש? מן מה דאמר רבי שמעון: ביטלה רבי יוחנן בן זבאי מפני התקלה, תדא אמרה: עבר

והקדיש – קדשו.

רבי יודה ענתודרייא בעי קומי רבי יוסי: תכא את

אמר קדשו ותכא את אמר לא קדשו!

[דף ל"ג ע"ב]

אמר ליה: תפון – לךך אין מקדישין לכתחילה, לפי שמצוה לתקריב מתרומה חדשה, והיאך תהו לה

ישנה. ותכא – מאי אית לך למימר? האי ישנה היא לגבי הקדשות אחרים וקינו של גר – אינו צריך

חדשה. ואם הקדיש – קדוש.

ויניחנה עד שיבנה בית המקדש! שמוא יבנה הבית ככראשונה, ותתרום תרומת הלישבה מן החדשה

בזמנה באחד בניסן, ותכא מאי אית לךך?

רב המנונא ורב אדא פר אהבה בשם רב: תלכה פרי שמעון.

רב אדא ורב המנונא, רב אדא פר אהבה בשם רב: תלכה פרי שמעון.

תדרן עלך פרק כל הרקון וסליקא לה מסכת שקלים

הדרן עלך מסכת שקלים והדרך עלן, דעתן עלך מסכת שקלים ודעתך עלן, לא נתנשי מנך
 מסכת שקלים ולא נתנשי מנן, לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאחי: (ג' פעמים)
 ?הי רצון מלפניך ?? אלהינו ואלהי אבותינו, ששהא תורתך אמונתנו בעולם הזה, ותהא עמנו
 לעולם הבא:

חנינא בר פפא. רמי בר פפא. נחמן בר פפא. אחאי בר פפא. אבא מרי בר פפא. רפרם בר
 פפא. רכיש בר פפא. סורקב בר פפא. אדא בר פפא. דרו בר פפא:

הערב נא ?? אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל, ונהיה כלנו אנחנו
 וצאצאנו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאיבי תחכמי
 מצותך, פי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך, למען לא אבוש: לעולם לא אשכח
 פקודיך, כי כם חייטני: ברוך אתה ??, למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך ?? אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא
 שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משפיעים והם משפיעים. אנו משפיעים לדברי תורה,
 והם משפיעים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר, והם
 עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים
 לכאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לכאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו מיהם,
 ואני אכטח בך:

יהי רצון מלפניך ?? אלהי, כשם שעזרתני לסיים מסכת שקלים, כן תעזרני להתחיל מסכתות
 וספרים אחרים ולסייםם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך
 באהבה:

וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, יעמוד לי ולזרעי, שלא תמוש התורה מפי
 ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם.

ותתקיים בי, בהתהלךך תנחה אתך, בשכבך תשמר עליך, והקיצות היא תשיחך:

כי בי ירבו זמיר, ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד: ?? עז
 לעמו יתן, ?? יברך את עמו בשלום:

מסכת מגילה

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחות ולא יותר. פרבים המקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר פרבים ועירות גדולות קורין בארבעה עשר אלא שהפרים מקדימין ליום הנביסה:

גמרא ר' אילא שמעון בר בא בשם ר' יוחנן כתיב לקים את ימי הפרים האלה בזמניהם מה תלמוד לומר בזמניהם ר' יונה ר' יוסה ר' יונה אמר לתן להן זמנים אחרים ר' יוסה אומר זמנים שקבעו להם חכמים ואלו הן י"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו או אינו אלא י"ו וי"ז ר' אבהו בשם ר' לעזר ולא יעבר לא יעבר ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר או אינו אלא תשיעי ועשירי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן ימים אין כתיב פאן אלא פ'מים תן ימים כנגד ימים אחד עשר ושנים עשר כנגד ארבעה עשר וחמשה עשר או שנים עשר ושלשה עשר כנגד ארבעה עשר וחמשה עשר אמר רבי חלבו יום שלשה עשר יום מלחמה היה הוא מוכיה על עצמו שאין בו ניהה מעתה אל יקראו בו לפני ולא חריו קורין ובו אינן קורין או אינו

[דף א' ע"ב]

אלא תשיעי ועשירי פ'מים ימים שהן סמוכין לימים ואם ימים שהן סמוכין לימים אינן אלא ששה עשר ושבעה עשר לית יכול דאמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר לא יעבר ולא יעבר ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר תני בשם רבי נתן כל החדש בשר לקריאת המגלה מה טעמא (אסתת מ) והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה וגו' אמר רבי חלבו ובלבד עד חמישה עשר דאמר רבי אבהו בשם ר' לעזר לא יעבור ולא יעבור ר' יצחק בר נחמן בשם שמואל לא יעבר ולא יעבר הדין דאת אמר לקריאת המגלה אבל לעשות סעודה אינן עושין אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר ואין מחלקין לעניים אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר אין עניהם של עניים תלויות אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר ויהיו אלו לקריאה ואלו לפעודה ר' חלבו ר' הונה בשם רב (שם) והימים האלה נזכרים ונעשים נזכרים בקריאה ונעשים בפעודה ואת אומרת שמגלת אסתת נתנה להדרש רבי חלבו ר' יוסה בשם ר' לעזר נאמר פאן (שם) דברי שלום ואמת ונאמר לחלן (משלי כג) אמת קנה ואל תמכר הרי היא פאמיתה של תורה מה זו צריכה סירטוט אף זו צריכה סירטוט מה זו נתנה להדרש אף זו נתנה

לְהִדְרֵשׁ ר' יְרֵמְיָה בְּשֵׁם ר' שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק מְגִילָה שְׁמֹסֵר שְׁמוּאֵל לְדוּד נִתְּנָה לְהִדְרֵשׁ מִזֶּה טַעְמָא (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כח) הַכֹּל בְּכַתֵּב זֶה הַמְסֻרֶת מִיַּד ה' זֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלֵי הַשְּׂפִיל מִיַּפְּנֵי שְׁנַתְּנָה לְהִדְרֵשׁ ר' יְרֵמְיָה בְּעַי וְלָמָּה לִי כֵּן אָמְרִין וְתַבְנִית כָּל אֲשֶׁר הִיא בְּרוּחַ עִמּוֹ אָמַר רַבִּי מְנַא מִהוּ בְּרוּחַ בְּרוּחַ פּוּי: כְּרַבִּים הַמְּקַפֵּין הוֹמָה מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן קוֹרִין בְּחַמְשָׁה עֶשְׂרֵי. ר' סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי חֲלָקוּ כְבוֹד לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיְתָה חֲרָבָה בְּאוֹתָן הַיָּמִים וְתָלוּ אוֹתָהּ מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן וַיִּקְרְאוּ הַכֹּל בְּחַמְשָׁה עֶשְׂרֵי ר' אֲבָהוּ דְרֵשׁ וְיִשִּׁיבָה וְיִשִּׁיבָה מִזֶּה וְיִשִּׁיבָה שְׁנַאָמַר לְחֵלֶן מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן אֵף וְיִשִּׁיבָה שְׁנַאָמַר כָּאֵן מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן וַיִּקְרְאוּ הַכֹּל בְּאַרְבָּעָה עֶשְׂרֵי ר' יוֹדָה בַּר פְּזִי דְרֵשׁ פְּרוּזֵי פְרוּזֵי נֶאֱמַר כָּאֵן (אָסֶתֶר ט) פְּרוּזֵי

[דף ב' ע"א]

וְנֶאֱמַר לְחֵלֶן (דְּבָרִים ג) לְבַד מַעְרֵי הַפְּרוּזֵי חֲרָבָה מְאֹד מִזֶּה פְּרוּזֵי שְׁנַאָמַר לְחֵלֶן מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן אֵף פְּרוּזֵי שְׁנַאָמַר כָּאֵן מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן תַּנְי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אָמַר מִיְּמֹת אַחְשָׁרוּשׁ אָמַר לִיה ר' יוֹסִי בִּי ר' יְהוּדָה וְכִי מִזֶּה עֲנִין שׁוֹשֵׁן חֲבִירָה לְבֵא לְכָאֵן אִם מִשׁוֹשֵׁן חֲבִירָה אֵת לְמַד מַעֲתָה בְּשׁוֹשֵׁן חֲבִירָה אֵל וַיִּקְרְאוּ וַיִּשְׁאַר כָּל הַמְּקוֹמוֹת וַיִּקְרְאוּ הָאֵל תַּלְתָּא תַּנְיִין תַּנְיָא קַדְמוּיָא סָבַר מִימַר מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן תַּנְיָא אַחְרֵיָא סָבַר מִימַר מִיְּמֹת אַחְשָׁרוּשׁ תַּנְיָא אַחְרֵיָא סָבַר מִימַר עִיר מִכָּל מְקוֹם נִמְצְאוּת אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה וְר' יוֹסִי בִּי ר' יְהוּדָה שְׁנִיָּהֶם אָמְרוּ דְּכַר אֶחָד אֵלָּא שְׁנָה לְמַד מַפְטַעַם אֶחָד וְזֶה לְמַד מַפְטַעַם אֶחָד וְתַנְי בֶּן הַסְּמוּד לְפָרוּךְ וְהַנְרָאָה עִמּוֹ הָרִי הוּא פִּיּוּצָא בּוּ ר' אֵיִיבּוּ בַר נַגְרִי בְּשֵׁם ר' חִיְיָה בַר בָּא כְּגוֹן הִדָּא חֲמַתָּה לֹא אָמַר אֵלָּא כְּגוֹן הָא חֲמַתָּה עֲצֻמָּה מְקַפֶּת הוֹמָה מִיְּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִן הִדָּא (וְהוֹשֻׁעַ יט, לה): "וְעַרְי מְבַצֵּר הַצְּדִים צַר וְחַפְתָּ רַקַּת וְכַנְרַת". "הַצְּדִים" – כֶּפֶר חֵיטְיָא. "צַר" – דְּסִמְיָה לָהּ. "חַפְתָּ" – חֲמַתָּה. "רַקַּת" – מִיבְרֵיָא. "כַּנְרַת" – גִּינוֹסֵר. הַתִּיב רַבִּי לִוִּי וְהַקְּתִיב (וְהוֹשֻׁעַ יב) וְהַעֲרָבָה עַד יָם כַּנְרַת

[דף ב' ע"ב]

מַעֲתָה שְׁנֵי גִינוֹסְרוּיָת הָיוּ אוֹ לֹא הָיוּ אֵלָּא שְׁנֵי אַבְמוֹנוּיָת כְּגוֹן בֵּית יִרְחָ וְצִינְבְּרֵי שֶׁהֵן מְגֻדְלוֹת כִּינְרִים דְּרַב הַכְּרָךְ וְנַעֲשָׂה שֶׁל עִבּוּיָם אֵיתָא חֲמֵי בּוּ אֵינֵן קוֹרִין וְכַדּוּצָה לוֹ קוֹרִין חֲזָקִיָה קָרִי לָהּ בְּאַרְבָּעָה עֶשְׂרֵי וְכַחְמָשָׁה עֶשְׂרֵי בּוּ חֲשֵׁשׁ לְהִיא דְּתַנְי רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי (וַיִּקְרָא כח) וְאִישׁ כִּי יִמְכַר בֵּית מוֹשֵׁב עִיר חוּמָה פֶּרַט לְמִיבְרֵיָא שֶׁהֵיִם הוֹמָה לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן קָרִי לָהּ בְּכַנְיִשְׁתָּא דְּכִיפְרָא וְאָמַר הִדָּא הִיא עֶקֶר מִיבְרֵיָא קְדַמְיִיתָא וְלֹא חֲשֵׁשׁ לְהִדָּא דְּתַנְי רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי קַל הִיָּילוּ בְּקִרְיָאָתָהּ דְּתַנְיִן תַּמָּן כָּל שְׁהוּא לְפָנִים מִן הַחוּמָה הָרִי הוּא כְּבִתֵּי עַרְי הוֹמָה חוּץ מִן הַשְּׂדוֹת רַבִּי מְאִיר אָמַר אֵף הַשְּׂדוֹת וְתַנְי בֶּן הַסְּמוּד לְפָרוּךְ וְהַנְרָאָה עִמּוֹ הָרִי הוּא פִּיּוּצָא בּוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְגִבִּית וְעַד אַנְטִיפֶרְס שְׁשִׁים רְבּוּזָא עִירוֹת הָיוּ וְהַקְּטָנָה שֶׁבֵּהֵן הִיְתָה בֵּית שְׁמֵשׁ מִזֶּה פְּתִיב בֵּיהּ (שְׁמוּאֵל א ו) וַיָּדָ בְּאֲנָשֵׁי בֵּית שְׁמֵשׁ כִּי רָאוּ

מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פָּרָק רַבִּיעִי

א. הַפּוּדָה מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁלוּ - הָרִי זֶה חֲבִיב בַּחֲמֵשׁ. אַחַד הַכּוֹנֵס מִתּוֹךְ שָׁלוּ, וְאֶחָד הַלּוֹקֵחַ מִן הַכּוֹנֵס פְּרוֹת טְבָלִים, אַחַד שִׁירֵשׁ, וְאֶחָד שֶׁנִּתֵּן לוֹ בְּמִתְנָה - הָרִי זֶה חֲבִיב בַּחֲמֵשׁ. כִּיצַד חֲבִיב בַּחֲמֵשׁ? הַפּוּדָה בְּסַלַע - נוֹתֵן חֲמֵשֶׁה דִּינָרִין. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַפּוּדָה בְּשֶׁקֶל - נוֹתֵן חֲמֵשֶׁה שֶׁל סַלַע. הַפּוּדָה בְּמַעֲשֵׂר, אִם רָצָה לְדַקְדֵּק - יְדַקְדֵּק. כִּיצַד? חָלַל עַל הַסַּלַע וְנִמְצְאָתָא רַעְיָה, עַל הַטְּרִיסִית וְנִמְצְאָתָא רַעְיָה - יִחְלִיף:

ב. מַעֲרִימִין עַל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְפוֹטְרוֹ מִן הַחֲמֵשׁ. כִּיצַד? אוֹמֵר אָדָם לְבָנוּ וּלְבַתּוֹ הַגְּדוּלִים, לְעַבְדּוֹ לְשִׁפְחָתוֹ הַעֲבָרִים: 'הִילֵךְ מְעוֹת אֵלַי וּפְדֵה לִךְ בְּהֵן אֶת מַעֲשֵׂר זֶה'. אָבֵל לֹא יֵאמֵר לוֹ: 'פְּדֵה לִי בְּהֵן אֶת מַעֲשֵׂר זֶה'. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ נוֹהֲגִין כֵּן. מִשִּׁבּוֹ הִרְמָאִין: אוֹמֵר אָדָם לְחִבְרוֹ: 'הָרִי הַפְּרוֹת הָאֵלֶּיךָ נִתּוּנִין לִךְ בְּמִתְנָה', וְחֹזֵר וְאוֹמֵר לוֹ: 'הָרִי הֵן מִחֲלָלִין עַל פְּרוֹת שֵׁישׁ לִי בְּבֵיתִי. וּבִלְבָד שְׁלֹא יֵאמֵר לוֹ: 'הָרִי הֵן מִחֲלָלִין עַל מְעוֹת שֵׁישׁ לִי בַּתּוֹךְ הַכִּיס עַד שִׁזְכָּה בְּעַל הַבַּיִת לַתּוֹךְ יְדוֹ, אוֹ עַד שִׁשְׁכַר לוֹ אֶת מְקוֹמוֹ':

ג. מִפְּקִיד אָדָם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁלוּ אֶצֶל חֵבֵר, וְשָׁל דְּמָאֵי אֶצֶל עִם הָאֶרֶץ. אַבָּא חִלְקִיָה מִן קְרוּיָה אוֹמֵר: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹשִׂין כֵּן. חֲזֵרוּ לוֹמְרִי: אֶפְלוּ חֵבֵר - אִין מִפְּקִידִין אֶצֶּלוּ, שְׂאִין אַתָּה יוֹדֵעַ מִי עוֹמֵד אַחֲרָיו:

ד. נִתֵּן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נִתֵּן לוֹ אֶת הַחֲמֵשׁ - רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: חָלַל. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא חָלַל. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשַׁבָּת, וְדְבָרֵי חֲכָמִים בַּחוּל:

ה. מִי שְׁלֹא קָרָא שֵׁם לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁל דְּמָאֵי - רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יֵאֱכַל. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא יֵאֱכַל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשַׁבָּת, וְדְבָרֵי חֲכָמִים בַּחוּל:

ו. שְׁנֵי אַחִין וּשְׁנֵי שְׁתַּפִּין, אָב וּבָנוּ - פּוּדִין זֶה לְזֶה מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וְנוֹתְנִין זֶה לְזֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: תְּבֵא מֵאֵרָה לְאָדָם שְׁנוֹתֵן מַעֲשֵׂר עֲנִי לְאָבִיו. לֹא אָמְרוּ אֲלֵא אֶת שְׁהִי שְׁנֵיהֶם עֲנִיִּים:

ז. אֶשְׁתּוּ - אִין פּוּדָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֶשְׁתּוּ פּוּדָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂר:

ח. כָּל אֵלוּ שְׂאֲמָרוּ: 'פּוּדִין זֶה לְזֶה מַעֲשֵׂר שְׁנֵי' - נוֹתְנִין זֶה לְזֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי. מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר בְּאֶשְׁתּוּ, שְׂאֵף עַל פִּי שְׁפּוּדָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂר - שְׂאִין נוֹתְנִין לָהּ מַעֲשֵׂר עֲנִי:

ט. מִפְּרִישֵׁין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל פְּרוֹת עִם הָאֶרֶץ, אֵף עַל פִּי שְׁעוֹשָׁה תְּקֵלָה לְבֵאִין אַחֲרָיו. כִּיצַד? הוֹצִיא פְּרוֹת מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָמַר לוֹ: 'הִפְרֵשׁ עַל אֵלַי' - לֹא הִפְרִישׁ אֲלֵא עַד מְקוֹם שֶׁהוּא לּוֹקֵחַ. מִחֲלָלִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עַל מְעוֹת עִם הָאֶרֶץ, אֵף עַל פִּי שְׁעוֹשָׁה תְּקֵלָה לְבֵאִים אַחֲרָיו. כִּיצַד? הוֹצִיא מְעוֹת מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָמַר לוֹ: חָלַל עַל אֵלַי - לֹא חָלַל, אֲלֵא עַד מְקוֹם לּוֹקֵחַ, וּפּוֹרֵט לוֹ דִּינָר לְאֵלְתֵּר. אִם מִחֲמַת הַחוּב - מִתֵּר. וְאִם מִחֲמַת מְלוּה - הָרִי זֶה אֶסוּר, עַד שִׁלֵּף לַתּוֹךְ בֵּיתוֹ וַיְחֹזֵר:

י. קִטְן שְׂמוּכֵר בְּשׁוּק - מִפְּרִישֵׁין עֲלָיו מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. כִּיצַד? נִתֵּן לוֹ טְרִיסִית, בֵּין שְׁהִיא בֵּיד הַלּוֹקֵחַ, בֵּין שְׁהִיא בֵּיד הַמּוֹכֵר, בֵּין שְׁהִיא בְּאוֹנְקֵלִין - מִפְּרִישׁ עֲלָיו וְהוֹלֵךְ, וְחֹזֵר וּמְבִיאָו. נִטַּל הֵימָנוּ דִּינָר - מִפְּרִישׁ עֲלָיו וְהוֹלֵךְ. וְלֹא עוֹד: אֲלֵא שְׂאָדָם מוֹצִיא דִּינָר מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - מִפְּרִישׁ עֲלָיו וְהוֹלֵךְ, וְחֹזֵר וּמְבִיאָו לוֹ בְּאַחֲרוֹנָה, וְאוֹמֵר לוֹ: 'עַל זֶה חָלַלְתָּ':

יא. לֵקַח הֵימָנוּ עֶשְׂרֵה דִּינָרִין שֶׁל זֶהָב - לֹא יִחְלַל עַל בִּלְזָן אֲלֵא עַל אֶחָד מֵהֶם. לֵקַח הֵימָנוּ עֶשְׂרֵה כּוֹרִין שֶׁל חֲטָיִן - לֹא יִפְרִישׁ עַל כָּל הַמְּגוּרָה אֲלֵא עַל אֶחָד מֵהֶם. לֵקַח הֵימָנוּ עֶשֶׂר חֲבִיּוֹת שֶׁל יִיָן - לֹא יִפְרִישׁ עַל

כל האוצר, אלא על אחת מהן. לקח הימנו עשר אגדות של ירק - לא יפריש על כל האונקלי אלא על אחת מהן, שלא להפחית את השוק בעיניו:

יב. מוכר מעשר שני לשם חלין. לא ימכרונו לשם מעשר, מפני שפגם את המעשר. יש לו חלין ומעשר שני מערבין זה בזה ומבקש למוכרו - מוכר ראשון ראשון ונותן לתוך האונקלי. נחנן כלן בכרף - נוטל דמיהן בכרף. אלו שרוצה - מוכר לשם חלין, ואלו שרוצה - מוכר לשם מעשר שני:

יג. האומר: 'מעשר שני מחלל על סלע שתעלה בידי מכיס זה', ו'על דינר שיעלה בידי מכיס זה' - רבי יוסי אומר: לא חלל. וחקמים אומרים: חלל. מודה רבי יוסי לחכמים, באומר: 'מעשר שני מחלל על סלע חדשה שתעלה בידי מכיס זה', ו'על דינר חדש שיעלה בידי מכיס זה' - שזה חלל. מודים חכמים לרבי יוסי, באומר: 'מעשר שני מחלל על סלע שהיתה ביד בני', ו'על דינר שהיה ביד בני' - שלא חלל, שאני אומר: שמה לא היתה בידו באותה שעה:

יד. האומר: 'מעשר שני מחלל על סלע שאפרט מן הדינר', ו'על טריסין שאפרט מן הסלע' - פורט לו דינר ונוטל הימנו סלעים ונוטל הימנו טריסית. נותן אדם לחברו טריסית טברית, ונוטל הימנו צפורית. צפורית ונוטל הימנו טברית. שני פונדיון. פונדיון, ונוטל הימנו שני איסרין. נותן אדם לחברו מעין ונוטל ממנו דינר. דינר, ונוטל ממנו פונדיון. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בדמאי, אבל בודאי - אסור. ומחללין נחשת על פרות. אף בדמאי מחללין אותו נחשת על נחשת. נותן אדם לחברו גולגית ונוטל הימנו דינר ונוטל הימנו פונדיון. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בדמאי ובדחק, אבל בודאי וברוח - הרי זה אסור:

טו. הנה עובר ממקום למקום ובידו מעות, אם עתיד לחזור למקומו - מחללין כשער מקומו. ואם לאו - מחללין בשניהן ובשער אותו מקום:

טז. הפריש תרומה, ומעשר ראשון, ומעשר שני, ולא קרא להן שם. - רבי יוסי אומר: נתקדשו. רבי יהודה אומר: לא נתקדשו. רבי מאיר אומר: אם עתיד לקרות להן שם - אין בהן קדשה, עד שיקרא להן שם, אם אין עתיד לקרות להן שם - כיון שהפרישן נתקדשו:

יז. פדה הימנו מעשר בסלע, ולא הספיק למדרו עד שעמד בשתיים, מה שפדה - פדה, ומדת הדין ביניהם. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מעשר שני - משיכתו הוא פדיונו. פדה ממנו מעשר בשתיים, ולא הספיק למושכו עד שעמד בסלע, מה שפדה - פדה, ומדת הדין ביניהם, שמעשר שני - פדיתו היא משיכתו. רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקא אומרים: אף הקדש - פדיתו היא משיכתו:

יח. המניח איסר ואכל עליו חציו, והלך למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון - יאכל עליו עוד איסר. המניח פונדיון ואכל עליו חציו, והלך למקום אחר והרי הוא יוצא באסר - יאכל עליו פלג. זה הכלל: עד שלא פדאו, מה שהשביח - השביח לפי חשבון, ומה שפגם - פגם לפי חשבון. אחר שפדאו, מה שהשביח - השביח לשני, ומה שפגם - פגם לשני:

מסכת מעשר שני פרק חמישי

א. מצא כלי וכתוב עליו: אֶלֶף, דָּלָת, חֵי"ת, טי"ת, רי"ש, תי"ו - הרי זו תרומה!¹

¹ בירושלמי מסכת מעשר שני (פרק רביעי הלכה ו') מכאן טעם הדבר. אֶלֶף - נדמיתא האות אֶלֶף תחלה לאותיות, ורומזת לתרומה

וְלֹאֲכֹלוּ בִירוּשָׁלַיִם - הָרִי אֱלוֹ חֲלִינְךָ. לְשֵׁם יוֹסֵף וְלְשֵׁם שְׁמַעוֹן - אֵינּוּ כְלוּם:

ד. הָאוֹמֵר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁנִים לִי בְּבֵיתִי, וְנִמְצָא בְעֵלְיָהּ. 'בְּעֵלְיָהּ, וְנִמְצָא בְּבֵיתִי. 'בְּכִיסִי' וְנִמְצָא בְּדִלְסָקִים. 'בְּדִלְסָקִים' וְנִמְצָא בְּכִיסִי - הָרִי אֱלוֹ חֲלִינְךָ. 'מַעֲשֵׂר שְׁנֵי יָשׁ לִי, וְהִלֵּךְ לוֹ, וּמִצָּאוּ בֵּין בְּבֵיתִי בֵּין בְּעֵלְיָהּ בֵּין בְּכִיסִי בֵּין בְּדִלְסָקִים - הָרִי אֱלוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. 'כִּיס מַעֲשֵׂר שְׁנֵי יָשׁ לִי בְּתוֹךְ הַבַּיִת', הִלֵּךְ וּמִצָּא שֵׁם שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה כִּיסִין, הַגְּדוּל - מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וּשְׁנַיִם הַקְּטַנִּים - חֲלִינְךָ. לֹא יֵאכַל מִן קְטַנִּים עַד שִׁחְלָלֵם עַל הַגְּדוּל:

ה. 'שְׁמוֹנֶה שָׁל זָהָב יֵשׁ לִי בְּכִיסִי, וְהִלֵּךְ וּמִצָּא שְׁמוֹנֶה דִינָרֵי זָהָב - הָרִי אֱלוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. 'שְׁמוֹנֶה דִינָרֵי זָהָב יֵשׁ לִי בְּכִיסִי, וְהִלֵּךְ וּמִצָּא שְׁמוֹנֶה שָׁל זָהָב - הָרִי אֱלוֹ חֲלִינְךָ. 'שְׁמוֹנֶה שָׁל חֲלִינְךָ יֵשׁ לִי בְּכִיסִי, וְהִלֵּךְ וּמִצָּא חֲמִשִּׁים סָלַע אוֹ מֵאֲתַיִם זָוִי. 'מֵאֲתַיִם זָוִי' אוֹ 'חֲמִשִּׁים סָלַע', וְאַחַר כֵּךְ מִצָּא שְׁמוֹנֶה דִינָרֵי זָהָב - הָרִי אֱלוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. 'שְׁמוֹנֶה דִינָרֵי זָהָב יֵשׁ לִי בְּכִיסִי, וְהִלֵּךְ וּמִצָּא חֲמִשִּׁים זָוִי אוֹ מֵאֲתַיִם זָוִי. 'מֵאֲתַיִם זָוִי' אוֹ 'חֲמִשִּׁים סָלַע', אַחַר כֵּךְ מִצָּא שְׁמוֹנֶה אֱלוֹ חֲלִינְךָ. 'הָרִי שֵׁם מְנָה וּמִצָּא מֵאֲתַיִם' - חֲלִינְךָ וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מְעַרְבִין זָה בָּזֶה; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל חֲלִינְךָ. 'מֵאֲתַיִם וּמִצָּא מְנָה' - מְנָה מְנַח וּמְנָה מוֹטֵל; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל חֲלִינְךָ:

ו. הִיָּה חוֹלָה וּמִשְׁתַּק, אָמְרוּ לוֹ: 'הֵיכָן מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלֹךְ? הָרָאן בְּאַצְבָּעוֹ, כִּךְ וְכִךְ הֵן. 'שְׁמָא בְּמִקּוֹם פְּלוֹנֵי הֵן? הֵרִכִין בְּרֹאשׁוֹ - בּוֹדְקִין אוֹתוֹ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. אִם אָמַר עַל 'לְאוּ' לֹא וְעַל 'הֵן' הֵן - דְּבָרֵינוּ קִיִּמִּין. הִיָּה מִצְטָעֵר: 'הֵיכָן מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁל אַבָּא? בָּא בַעַל חֲלוּם אָמַר לוֹ: 'כִּךְ וְכִךְ הֵן, 'בְּמִקּוֹם פְּלוֹנֵי הֵן' - זֶה הִיָּה מַעֲשֵׂה, וּמִצָּאוּ שֵׁם מְעוֹת, וּבָאוּ וְשָׂאוּ אֶת הַחֲכָמִים וְאָמְרוּ: הָרִי אֱלוֹ חֲלִינְךָ, שְׂדִבְרֵי חֲלוּמוֹת - לֹא מַעֲלִין וְלֹא מוֹרִידִין:

יִוָּד מִ"ם - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר. פִּי"א שִׁי"ן - הָרִי זֶה שְׁנֵי. עִי"ן - הָרִי זֶה עֲנִי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּלֵן שְׁמוֹת אָדָם הֵן. אָבֵל מִצָּא חֲבִית מְלֵאָה פְרוֹת, וְכָתוּב עֲלֶיהָ: 'תְּרוּמָה' - הָרִי זֶה תְּרוּמָה. 'מַעֲשֵׂר' - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אִפְלוּ מִצָּא חֲבִית מְלֵאָה פְרוֹת, וְכָתוּב עֲלֶיהָ: 'תְּרוּמָה' - הָרִי אֱלוֹ חֲלִינְךָ. שְׂאֲנֵי אוֹמֵר: אֲשַׁתְּקֵד הֵיתָה מְלֵאָה תְּרוּמָה וּפְנֵה, וְחֹזֵר וּמְלֵאָה חֲלִינְךָ. מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי: שְׂאֵם כָּתוּב בְּחֶרֶס וְנִתְּוֵן עַל גְּבִי חֲבִית, בְּנִיר וְנִתְּוֵן עַל פִּי עֲגוּל, אִם תְּרוּמָה - הָרִי זֶה תְּרוּמָה, אִם מַעֲשֵׂר - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר:

ב. מִצָּא כָּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עֲלֶיהָ קו"ף קָרְבָן - הָרִי זֶה קָרְבָן, וְמָה שִׁבְתוּכוֹ קָרְבָן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינְךָ דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיּוֹת מְקַדֵּשׁ כָּלִי חֶרֶס. מִצָּא כָּלִי מִתְּכוֹת כָּתוּב עֲלָיו 'קָרְבָן', אִם הִיָּה רִיקָן - אֲסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בוֹ, עַד שִׁיְוָדַע שֶׁהוּא שָׁל הַקֹּדֶשׁ וְנִפְדָּה. אִם הִיָּה מְלֵא - הוּא וְמָה שִׁבְתוּכוֹ קָרְבָן:

ג. מִצָּא כָּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עֲלֶיהָ קָרְבָן - הָרִי זֶה קָרְבָן. מִצָּא כָּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עֲלֶיהָ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. מַעֲשֵׂר סֵתָם - מִטִּילִין עֲלָיו שְׁנֵי חוּמְרִין. לְעֵלוֹת

שְׁהִיא תַחֲלָה לְהַפְרָשׁוֹת. דְּלִית - רוּמֹת אֵל דִּמּוּעַ וְדִמּוּעַ הוּא תְּרוּמָה שְׁנֵאמַר "מְלֵאָתְךָ וְדִמְעָךָ לֹא תֵאחֲרֵךְ". חִי"ת - רוּמֹת לְתַבַּת חֲלָבוֹ וְחֲלָבוֹ רוּמוֹ לְתְּרוּמָה, שְׁנֵאמַר "מִכָּל חֲלָבוֹ תְּרִימוֹ תְּרוּמָה". טִי"ת - רוּמוֹ אֵל טוֹבוֹ שֶׁהוּא תְּרוּמָה. רִי"ש - רֵאשִׁית שֶׁתְּרוּמָה נִקְרָאת רֵאשִׁית. תִּי"ו תְּרוּמָה. פִּי"א שִׁי"ן - שְׁנֵי, כִּי הָאוֹת פ' רוּמֹת שְׂצָרִיד פְּדִיזוֹן. וּבְאוֹתוֹת יו"ד מִ"ם - חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא הוּא מַעֲשֵׂר, הָאוֹת י' - רוּמוֹ לְאַחַד מִן עֶשֶׂר, וְהָאוֹת מ' - רוּמֹת לְמַעֲשֵׂר.

להפקירו, כבר נמנו חבֵרִיךָ להתירו. וְלֹא רָצָה לַפְדוֹתוֹ. אָמְרוּ תַלְמִידָיו: רַבִּי! מִשְׁגֻזְרוֹ שִׁיחָא זֶה נִפְדָּה סְמוּךְ לַחֹמֶה אַתָּה צְרִיךְ לַפְדוֹתוֹ. עָמַד רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּבְצָרוֹ וּפְדָאוֹ. וּשְׁאָר כָּל הָאֵילָן נִטַע רַבְעֵי – כִּמְעָשָׂר שָׁנִי:

יא. כָּרֶם רַבְעֵי – בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֶמֶשׁ וְאֵין לוֹ בַעוֹר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ חֶמֶשׁ. בְּמָה דְבָרִים אָמוּרִים? בְּשִׁבְעֵית, אָבֵל בְּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ – יֵשׁ לוֹ חֶמֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ בַעוֹר; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶחָד שְׁבִיעֵית וְאֶחָד שְׁנֵי שָׁבוּעַ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֶמֶשׁ וְאֵין לוֹ בַעוֹר, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין גּוֹמְמִין אוֹתוֹ, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: גּוֹמְמִין אוֹתוֹ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ וְעֹנְבִים אֶלָּא יֵינן, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יֵינן וְעֹנְבִים. אָבֵל הַכֹּל מוֹדִים שְׂאִין פּוֹדִין בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹטְעִין אוֹתוֹ בְּרַבִּיעֵית שְׁהַרְבִּיעֵית שְׁלוֹ חָל לְהִיּוֹת בְּשִׁבְעֵית, וּבֵית הַלֵּל מַתִּירִין:

יב. אֵילָן שְׁנֻטְעוֹ בְּעֶרֶב רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁבִיעֵית – אֵין מְעָשָׂר שְׁנֵי שְׁלוֹ מִתְבַּעַר אֶלָּא בְּשִׁבְעֵית. הַמְקַדֵּשׁ מְעָשָׂר שְׁנֵי שְׁלוֹ – הָרִי זֶה פּוֹדָה עַל מְנַת לַתֵּן לְהַקְדֵּשׁ אֶת שְׁלוֹ, וְלִמְעָשָׂר שְׁנֵי אֶת שְׁלוֹ:

יג. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: (דְּבָרִים כו, יג) **”בְּעֶרְתִּי הַקֶּדֶשׁ”** – זוֹ תְרוּמָה. **”מִן הַבֵּית”** – זוֹ חֵלֶה. **”נִתְתִּי לְלוֹי”** – זוֹ מְעָשָׂר רֵאשׁוֹן. **”וְגַם נִתְתִּיו”** – זוֹ תְרוּמַת מְעָשָׂר. **”לְגַר לִיתוֹם וְלֹאֲלִמְנָה”** – זוֹ מְעָשָׂר עֲנִי. **”כָּכֵל מְצוֹתָךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי”** – **”וְאָכְלוּ בְּשַׁעֲרֶיךָ וּשְׁבַעוּ”** – זוֹ מְעָשָׂר שְׁנֵי. דְּבַר אַחַר: כִּיִּן שְׁהַפְרִשְׁתוּ מִן הַבֵּית – אֵין אַתָּה זָקוּק לוֹ:

יד. כָּל הַעוֹסְקִין בְּמִצְוֹת – פִּיהֶם פְּתוּחַ בְּתַפְלָה לְפָנֵי הַמָּקוֹם. שְׁנֹאֲמַר (איוב כב, כח): **”וְתִגְזַר אִמְרֵי וַיִּקֶּם לָךְ”** וְגו'. וְאוֹמֵר (ישעיה לז, ב): **”וַיִּסַּב חֲזָקִיהוּ פָּנָיו וְגו'”** וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' זָכַר נָא” וְגו'. וְאוֹמֵר (דְּבָרִים כו, טו):

ז. הָאוֹמֵר לְבָנָיו: **”אִפְלוּ אַתֶּם מֵתִים, אֵל תִּגְעוּ בְּזוּיַת זו'”** הִלְכוּ וּמְצָאוּ שֵׁם מְעוֹת – הָרִי אֵלָיו חָלִין. רָאוּ אֶת אֲבִיהֶן שֶׁהִטְמִין מְעוֹת בְּשָׂדֶה בְּתַבְּהָ בְּמַגְדֵּל, וְאָמַר: **”שֶׁל פְּלוֹנֵי הַן”**; **”שֶׁל מְעָשָׂר שְׁנֵי הַן”**, אִם כִּמְעָרִים – לֹא אָמַר כְּלוֹם, אִם כִּמְתַפְּנִין לְעֵדוֹת – דְּבָרָיו קִיּוּמִין. אָמַר לָהֶם אֶחָד: **”אֲנִי רֵאִיתִי אֶת אֲבִיכֶם שֶׁהִטְמִין בְּשָׂדֶה, בְּתַבְּהָ, וּבְמַגְדֵּל”** – דְּבָרָיו קִיּוּמִין. **”בְּמָקוֹם פְּלוֹנֵי, בְּשָׂדֶה פְּלוֹנֵית”** – לֹא אָמַר כְּלוֹם. זֶה הַכֹּל: כָּל הַמְצוּי לָהֶם – לֹא אָמַר כְּלוֹם. כָּל שְׂאִין מְצוּי לָהֶם – דְּבָרָיו קִיּוּמִין:

ח. אָמַר לוֹ כּוֹבֵס: **”טְלִית זו, שֶׁל אֲבִיךָ הִיְתָה, וְלִקְחָתִיהָ הִימְנָו”** – נֶאֱמַן, הוּא הִפָּה שְׂאֶסֶר הוּא הִפָּה שֶׁהִתִּיר. אִם יֵשׁ עֲדִים שֶׁהִיָּה שֶׁל אֲבִיו, וְאוֹמֵר: **”לִקְחָתִיהָ הִימְנָו”** – אֵינוֹ נֶאֱמַן:

ט. אַחֲרֵים אוֹמְרִים: אֵילָן שֶׁל הַקֶּדֶשׁ – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסַקְרָא. בֵּית עֲבוּדָה זָרָה – מְפַחְמִין אוֹתוֹ בְּפַחְמִין. בֵּית מַגְנֵעַ – מִשְׁטִילִין עָלָיו אֶפֶר מְקַלָּה. מָקוֹם הָרוּג – מְצִינִין אוֹתוֹ בְּדָם. עֲגֵלָה עֲרוּפָה – מְצִינִין אוֹתוֹ בְּמַגוּרָה שֶׁל אֲבָנִים:

י. כָּרֶם רַבְעֵי – עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם מֵהַלֶּךְ יוֹם לְכָל צַד. בְּמָה דְבָרִים אָמוּרִים? בְּכָרֶם שִׁישׁ בּוֹ חֶמֶשָׁה גִפְנִים. אָבֵל כָּרֶם שְׂאִין בּוֹ חֶמֶשָׁה גִפְנִים, וּשְׁאָר כָּל הָאֵילָן – הָרִי זֶה נִפְדָּה סְמוּךְ לַחֹמֶה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶחָד כָּרֶם שִׁישׁ בּוֹ חֶמֶשָׁה גִפְנִים, וְאֶחָד כָּרֶם שְׂאִין בּוֹ חֶמֶשָׁה גִפְנִים – הָרִי זֶה עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם, וּמַחֲלֵק הִימְנָו לְשַׁכְּנֵי וְלַקְרוּבֵי וְלַמִּדְעֵי, וּמְעַטֵּר בּוֹ אֶת הַשּׁוּק. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֵין בְּזָה עֲטוּר הַשּׁוּק. אֵלָּא פּוֹדָהּ בְּשַׁעַר הַזּוּל, וְדָמִיו נֹאֲכַל כִּמְעָשָׂר שְׁנֵי. מִשְׁחַרְבַּ הַבֵּית, בֵּית דִּין הִרְאִישׁוֹן לֹא אָמְרוּ בּוֹ כְּלוֹם. בֵּית דִּין הָאֲחֵרוֹן גְּזָרוּ שִׁיחָא זֶה נִפְדָּה סְמוּךְ לַחֹמֶה. מְעָשָׂה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁהִיָּה לוֹ כָּרֶם בְּצַד כְּפַר טָבִי בְּמִזְרַח לוֹד, וְרָצָה לְהַפְקִירוֹ. אָמְרוּ לוֹ תַלְמִידָיו: אֵין אַתָּה צְרִיךְ

ג. קמח קלוי שגבלו ועשאו עסה - חיב בחלה. עסת ארנונא - חיבת בחלה, מפני שחיב באחריותה עד שעה שימסר. עסת מעשר שני בירושלים - חיבת בחלה. ספק מדמע - חיב בחלה; דברי רבי מאיר. ורבי יוסי פוטר. וחכמים אומרים: מדמע - פטור מן החלה. ספק מדמע - נאכל משום דמע וחיב בחלה:

ד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָאי: שְׁאֵלְתִי אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: חֲלוֹת תּוֹדָה וְרִיקֵי נְזִיר, מַה הֵן בַּחֲלָה? אָמַר לִי: פְּטוּרוֹת. וְכִשְׁבַּאֲתִי וְשְׁאֵלְתִי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לִי: עֲשֹׂאן לְעֶצְמוֹ - פְּטוּר. לְמַכּוֹר בְּשׁוּק - חֵיב. וְכִשְׁבַּאֲתִי וְהִרְצַתִי דְבָרִים לְפָנַי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה, אָמַר לִי: הַבְּרִית! אֵלּוּ דְבָרִים נֶאֱמָרוּ מִהַר חוֹרֵב:

ה. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: עֶסֶת כְּלָבִים - מַעֲצָמָה נִפְרָת. עֲשֹׂאן כְּעֵבִין - חֵיבֶת. עֲשֹׂאָה לְמוֹדֵין - פְּטוּרָה:

ו. כִּהֵן שְׂשִׁיר קִמַּח בְּעֶסֶק עֶסְתוֹ, וְכֵן הָאִשָּׁה שְׂשִׁירָה קִמַּח בְּעֶסְתָּה - הַקִּמַּח וְהַשְּׂאוֹר מְצַטְרָפִין לְחֻמְשַׁת רְבָעִים לְאֶסּוֹר אֶת הָעֶסָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: בַּעַל הַבַּיִת - אֶחָד מֵעֲשָׂרִים וָאַרְבַּע? מִפְּנֵי שְׂעִינוּ יָפָה בְּעֶסְתּוֹ. נִחְתּוּם - אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְשִׁמוּנָה, מִפְּנֵי שְׂעִינוּ צָרָה בְּעֶסְתּוֹ. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֲלָא בַּעַל הַבַּיִת - עֶסְתּוֹ מְעוּטָה, וְאֵין בָּהּ כְּדֵי מִתְּנָה לְכַהֵן. נִחְתּוּם - עֶסְתּוֹ מְרַבָּה, וְיֵשׁ בָּהּ כְּדֵי מִתְּנָה לְכַהֵן:

ז. הַלּוֹקַח מִן הַנִּחְתּוּם וּמִן הָאִשָּׁה שְׂעוֹשָׂה לְמַכּוֹר בְּשׁוּק - צָרִיף לְהַפְרִישׁ חֲלַת דָּמָאִי. מִן בַּעַל הַבַּיִת וּמִן הַמִּתְאַרְחִין אֲצֵלוֹ - אֵין צָרִיף לְהַפְרִישׁ חֲלַת דָּמָאִי. נִטְלַת אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְשִׁמוּנָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: אֶפְלוּ לֹא עָלָה בְּיָדוֹ אֲלָא אֶחָד מִשְּׂשִׁים - יִצָּא:

ח. מִי שְׂאִין יְכוּל לַעֲשׂוֹת עֶסְתּוֹ בְּטַהֲרָה - יַעֲשֶׂנָה קֵבִין וְאֵל יַעֲשֶׂנָה בְּטַמְאָה. רַבִּי

הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קְדֻשָּׁךְ וְגו' - זֶה מְקוֹם הַשְּׂקִיפָה, שְׁנֹאֲמַר (תְּהִלִּים פֶּה, יב): "אָמַת מֵאֲרָץ תִּצְמַח" וְגו'. מִן הַשָּׁמַיִם - מֵאוֹצֵר טוֹב שְׁבִשְׂמַיִם, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים כח, יב): "וַיִּפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם". וְכִרְוַן אֶת עֵמֶךְ - הַכֹּל בְּכָלל הַבְּרָכָה. (שם): "בְּרוּךְ אַתָּה בְּעִיר". אֶת יִשְׂרָאֵל - הַכֹּל בְּזִכּוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים לג, כח): "וַיִּשְׁכּוֹן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדֹד עֵין יַעֲקֹב". וְאֶת הָאֲדָמָה - בְּזִכּוֹת הַמִּזְבֵּחַ, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת כ, כא): "מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה" וְגו'. אֲשֶׁר נִתְּתָ לָנוּ - הַכֹּל בְּכָלל לְפִי מִתְּנוֹת, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים ו, יא): "וּבְתִים מְלֵאִים כֹּל טוֹב" וְגו'. כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ - זֶה שְׁבוּעָה שֶׁל אֲבֵרָה שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית כב, טז): "וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נָאִם ה' יַעַן כִּי" וְגו'. לְאַבוֹתֵינוּ - הַכֹּל בְּזִכּוֹת שְׁבָטִים, שְׁנֹאֲמַר (חִבְקוּק ג, ט): "שְׁבַעוֹת מִטּוֹת אָמַר סֵלְהָ". אֲרָץ - זֶה אֲרָץ עֲצָמָה. שְׁנִיתָ לָנוּ - כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (יִחְזָקְאֵל מח): "מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָם פְּאֵת יָם דִּן אֶחָד. מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָם נִפְתְּלֵי אֶחָד". זִבַּת חֵלֶב וְדִבְשׁ - מְלַמֵּד: שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת נוֹתְנִין טַעַם וְרִיחַ וְשִׁמְן הַדֶּגֶן בְּפִרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: טַהֲרָה - נִטְלָה אֶת הַטַּעַם וְאֶת הָרִיחַ. מַעֲשָׂרוֹת - נִטְלוּ אֶת הַשִּׁמְן וְאֶת הַדֶּגֶן:

מִסְכַּת חֲלָה פְּרָק רֵאשׁוֹן

א. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי אֹמֵר: אִף הַקְּרִמִּית חֵיבֶת בַּחֲלָה. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי יוֹסִי אֹמֵר מִשֵּׁם אָבִיו: אֵיזְהוּ חֲלוּט? הַנּוֹתֵן קִמַּח לְתוֹךְ חֲמִין. הַמַּעֲיִסָּה, חֲמִין לְתוֹךְ קִמַּח. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, הַנַּעֲשִׂית בְּאַלְפֵס וּבַקְּדָרָה - פְּטוּרָה. הַנַּעֲשִׂית בַּתְּנוּר - חֵיבֶת:

ב. הַמְלוּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפּוֹעֲלֵי נְכָרִים עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ - חֵיב בַּחֲלָה. הַמְלוּי שֶׁל נְכָרִים וּפּוֹעֲלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ - פְּטוּר מִן הַחֲלָה. הַעוֹשָׂה עֶסָה לְרַבִּים - חֵיב בַּחֲלָה. הַעוֹשָׂה עֶסָה לְאֶחָד בְּצֶק - חֵיב בַּחֲלָה:

מִסְכַּת חֵלָה פָּרָק שְׁנַי

א. הַעוֹשֶׂה עִסָּה מִן הַחֲטִיִּים וּמִן הָאֲרָזִי, רִבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין חֵיבַת בַּחֲלָה עַד שִׁיְהֵא בִּדְגָן כְּשַׁעוֹר. וְאֵין אָדָם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּפִסְחָא עַד שִׁיְהֵא בָּהּ כְּשַׁעוֹר:

ב. הַנוֹטֵל שְׂאוֹר מֵעִסָּה שְׁלֵא הוֹרְמָה חֲלָתָהּ, וְנוֹתֵן לַתּוֹךְ עִסָּה שֶׁהוֹרְמָה חֲלָתָהּ – הֲרִי זֶה מְבִיא קֶמַח מִמְּקוֹם אַחֵר, וּמְצַרְפוֹ לַחֲמִשָּׁת רַבְעִים קֶמַח, וּמְפָרִישׁ עָלָיו לַחֲמִיב עָלָיו לְפִי חֲשׁוֹבוֹן:

ג. קֶב מִכָּאֵן, וְקֶב מִכָּאֵן, וְקֶב חֲדָשׁ בְּאֲמָצַע. קֶב מִכָּאֵן, וְקֶב מִכָּאֵן, וְקֶב שְׁעוֹרִים בְּאֲמָצַע – הֲרִי אֵלוֹ מְצַטְרְפִין. הוֹסִיפוּ עָלֵיהֶן: קֶב מִכָּאֵן, וְקֶב מִכָּאֵן, וְקֶב שֵׁל אִשָּׁה אַחֲרַת בְּאֲמָצַע, וְקֶב מִכָּאֵן, וְקֶב מִכָּאֵן, וְקֶב דְּבַר שְׁנִטְלָה חֲלָתוֹ בְּאֲמָצַע – הֲרִי אֵלוֹ מְצַטְרְפִין. קֶב מִכָּאֵן, וְקֶב מִכָּאֵן, וְקֶב הַנִּכְרִי בְּאֲמָצַע. קֶב מִכָּאֵן, וְקֶב מִכָּאֵן, וְקֶב אֲרִז בְּאֲמָצַע. קֶב מִכָּאֵן, וְקֶב מִכָּאֵן, וְקֶב תְּרוּמָה בְּאֲמָצַע – אֵין מְצַטְרְפִין. קֶב חֲטִיִּין, וְקֶב שְׁעוֹרִין, וְקֶב כְּסָמִין – הֲרִי אֵלוֹ מְצַטְרְפִין. כְּשֶׁהוּא תוֹרֵם – תוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד, שְׂאֵין תוֹרְמִין מִמֵּין עַל שְׂאֵינוֹ מִינוֹ. חֲצִי קֶב חֲטִיִּים, וְחֲצִי קֶב שְׁעוֹרִים, וְחֲצִי קֶב כְּסָמִין – נוֹטֵל מִן הַכְּסָמִין, שְׂאֵין תוֹרְמִין מִמֵּין עַל שְׂאֵינוֹ מִינוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: הַנוֹטֵל חֲלָה מִן הַקֶּב, לְמָה הוּא דוֹמֶה? לַתּוֹרֵם תְּבוּאָה שְׁלֵא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ, שְׂאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. חֲזוּר לֹוֹמַר: לֹא כֶּף וְלֹא כֶּף, שֶׁהֲרִי הַקֶּב הַזֶּה אֵינוֹ חֵיב בַּחֲלָה וּמְצַטְרַף עִם אַחֲרִים:

ד. קֶמַח טָמֵא שֶׁנִּתְעַרַב בְּקֶמַח טָהוֹר, וְאֵין בְּטָמֵא כְּשַׁעוֹר, כְּשֶׁהוּא נוֹטֵל, אוֹמֵר: 'הֲרִי זֶה חֲלָה חוּץ מִן הַטָּמֵא שִׁישׁ בּוֹ'. חֲטִיִּים טָמֵאוֹת שֶׁנִּתְעַרְבוּ בַּחֲטִיִּים טָהוֹרוֹת, וְאֵין בְּטָמֵאוֹת כְּשַׁעוֹר, כְּשֶׁהוּא תוֹרֵם, אוֹמֵר: 'הֲרִי זֶה תְּרוּמָה חוּץ מִן הַטָּמֵאוֹת שְׁבֵהֶן':

ה. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוֹק: אֵף עַל פִּי שְׁהִיָּה רִבֵּן גַּמְלִיאֵל פּוֹטֵר אֶת אָרִיסוֹת בְּסוּרְיָא, אוֹסֵר הֵיָּה מִלְּאָרְס. אִם אָרְס – הֲרִי

עֲקִיבָא אוֹמֵר: יַעֲשֶׂנָה בְּטָמְאָה וְאֵל יַעֲשֶׂנָה קִבִּין. שְׁקִשְׁם שְׁקוֹרָא עַל הַטְּהוֹרָה – כֶּף קוֹרָא עַל הַטָּמְאָה. עַל זֶה קוֹרָא חֲלָה לְשָׁם, וְעַל זֶה קוֹרָא חֲלָה לְשָׁם. אָבַל קִבִּין – אֵין בְּהֵן חֲלָק לְשָׁם. אָמְרוּ לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָא: אֵין אוֹמְרִים לוֹ לְאָדָם: עֲמַד וְחִטָּא בְּשִׁבִיל שְׁתּוֹכָה, עֲמַד וְקִלְקַל בְּשִׁבִיל שְׁתַּתְּקַן:

ט. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חֲלָה – נִטְלָת מִן הַטְּהוֹר עַל הַטָּמֵא. וְחֲכָמִים אוֹסְרִין. אָמְרוּ לְפָנָי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: הֲלֵא פְלוּנִי יֵשׁ בְּדוֹרוֹם וְהִיָּה מוֹרָה כַּהוֹרָאָה הַזֹּאת! אָמַר לָהֶם: לְבוֹשׁ שְׁלִבֶשׁ בּוֹ אָבָא, וְצִיץ שְׁנַתֵּן בֵּין עֵינָיו, אִם לֹא אֶלְמַד בּוֹ לְכָל מוֹרָה הוֹרָאוֹת! אָמְרוּ לוֹ בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אָמַר לָהֶם: אֵף הוּא יֵשׁ לוֹ בְּמָה יִתְלָה:

י. הָאִשָּׁה שֶׁהִפְקִירָה עִסְתָּהּ, אוֹ שִׁמְכְרָתָהּ, אוֹ שְׁנַתְּנָתָהּ בַּמִּתְנָה – פְּטוּרָה, עַד שְׁתַּגְּלַגֵּל בַּחֲטִיִּים וְתִטְמַטֵּם בְּשַׁעוֹרִים. אֵין חֵיבַת בַּחֲלָה, עַד שִׁיְהֵא בְּכָל אֶחָד כְּשַׁעוֹר. גִּלְגְּלָהּ בַּחֲטִיִּים וְטִמְטְמָה בְּשַׁעוֹרִים, אֵף עַל פִּי שְׂאֵין בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶלָּא כְּזוֹת – חֵיבַת בַּחֲלָה:

יא. נוֹלַד לְעִיסָה סִפְקָא טָמְאָה, עַד שְׁלֵא גִלְגְּלָהּ – תַּעֲשֶׂה בְּטָמְאָה. מִשְׁגִּלְגְּלָהּ – תַּעֲשֶׂה בְּטְהוֹרָה, וְחֲלָתָה תְלוּיָה. בְּאִיזָה סִפְקָא אָמְרוּ? בְּדַבְרֵי הַסִּפְקָא לְחֲלָה. וְכֵן פְּרוֹת שְׁנוּלַד לָהֵן סִפְקָא טָמְאָה, עַד שְׁלֵא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּן – יַעֲשׂוּ בְּטָמְאָה. מִשְׁנִגְמְרָה מְלֹאכְתָּן – יַעֲשׂוּ בְּטְהוֹרָה, וְתוֹרְמַתֵּן תְלוּיָה. בְּאִיזָה סִפְקָא אָמְרוּ? בְּדַבְרֵי הַסִּפְקָא לַתְּרוּמָה:

יב. גַּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְהִיתָה לוֹ עִסָּה, נַעֲשֶׂה עַד שְׁלֵא קָרְמוֹ פְּנִיָּה – חֵיבַת. מִשְׁקָרְמוֹ פְּנִיָּה – פְּטוּרָה; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: עַד שְׁלֵא תַתְּגַלְּגֵל בַּחֲטִיִּים וְתִטְמַטֵּם בְּשַׁעוֹרִים – חֵיבַת. גִּלְגְּלָהּ בַּחֲטִיִּים וְטִמְטְמָה בְּשַׁעוֹרִים – פְּטוּרָה. אַחֲרִים אָמְרוּ מִשָּׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה: מִשְׁתַּעֲשֶׂה מְקַרְצוֹת:

זֶה פְּטוּר, וּבִלְבָד שְׁלֵא יְהֵא הוּא מְלַקֵּט וְהֵן אוֹגְדִים עַל יְדוֹ, הוּא בּוֹצֵר וְהֵן דּוֹרְכִים עַל יְדוֹ, הוּא מוֹסֵק וְהֵן עוֹטְנִין עַל יְדוֹ. אֵלָּא: הֵן מְלַקְטִין וְהוּא אוֹגֵד עַל יְדֵיהֶן, הֵן בּוֹצְרִין וְהוּא דוֹרֵךְ עַל יְדֵיהֶן, הֵן מוֹסְקִין וְהוּא עוֹטֵן עַל יְדֵיהֶן. וְכֵן הִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: לֹא הִיָּה רַבֵּן גְּמְלִיאֵל מַחִיב בְּסוּרְיָא אֵלָּא חֵלָה אַחַת בְּלַבָּד:

ו. הַלּוֹקֵחַ מִן הַנְּחֻתוֹם בְּסוּרְיָא - צְרִיף לְהַפְרִישׁ חֵלַת דְּמַאי; דְּבָרֵי רַבֵּן גְּמְלִיאֵל. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין צְרִיף לְהַפְרִישׁ חֵלַת דְּמַאי מִנְהַר דְּרוּמָה שֶׁל כְּזִיב וְאֵילָף. שְׁתֵּי חֵלוֹת דְּמַאי, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם לֹא תֵרַם אֵת הָאֶחָד כְּשַׁעוּר - לֹא יֵאכַל מִן הַשְּׁנִי:

ז. חֵלוֹת הַנְּכָרִים בַּחוּצָה לְאַרְץ וְתְרוּמַת הַנְּכָרִים בַּחוּצָה לְאַרְץ - מְזַרְעִין אוֹתוֹ, שְׂאִינוּ חֵיב בַּחֵלָה נֶאֱכַלַת לְזָרִים:

ח. עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִתְּנוֹת כֶּהוּנָה נִתְּנוּ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, בְּכָלֵל, וּבַפֶּרֶט, וּבַכְּרִית מְלַח. אֵלוֹ הֵן: עֶשֶׂר בַּמִּקְדָּשׁ, וְאַרְבַּע בִּירוּשָׁלַיִם, וְעֶשֶׂר בַּגְּבוּלַיִן. עֶשֶׂר בַּמִּקְדָּשׁ: חֻטָּאת, וְאַשָּׁם, וְזִבְחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר, וְחֻטָּאת הַעוֹף, וְאַשָּׁם תְּלוּי, וְלֵג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוּרַע, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפַּיִם, וְשִׁירֵי מִנְחוֹת, וְהַעֶמֶר. אַרְבַּע בִּירוּשָׁלַיִם: הַבְּכוּרָה, וְהַבְּכוּרִים, וְהַמּוֹרֶם מִתּוֹדָה וְאֵיל נִזִּיר, וְעוֹרוֹת קֹדְשִׁים. עֶשֶׂר בַּגְּבוּלַיִן: תְּרוּמָה, וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְחֵלָה, רֵאשִׁית הַגֶּז, הַזְּרוּעַ וְהַלְחִיִּים וְהַקֶּבֶה, וּפְדִיּוֹן הַבֶּן, וּפְדִיּוֹן פֶּטֶר חֲמוּר, וְהַחֲרָמִים, וְשׂוּדָה אַחֲזוּהָ, וְגִזְלֵי גֵר. כָּל אֵלוֹ נִתְּנוּ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, בְּכָלֵל וּפְרִט וּבְכִרִית מְלַח, לְחֵיב עַל הַכָּלֵל, וּלְחֵיב עַל הַפֶּרֶט. לִתֵּן שֹׁכֵר עַל כָּלֵל, וְלִתֵּן שֹׁכֵר לְפֶרֶט. הַעוֹבֵר עֲלֵיהֶן - כְּעוֹבֵר מִשׁוּם כָּלֵל וּמִשׁוּם פֶּרֶט:

ט. אֵיזוֹ הִיא הָאַרְץ וְאֵיזוֹ הִיא חוּצָה לְאַרְץ? כָּל הַשׁוֹפֵעַ מִטּוּרֵי אֲמִנּוֹן וְאֵילָף - אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל. מִטּוּרֵי אֲמִנּוֹן וְלֵהֲלֵן - חוּצָה לְאַרְץ. הַנִּיטִין שְׂבִיִּים - רוֹאִין אוֹתָן כְּאֵלוֹ

חוּט מִתּוֹחַ מִטּוּרֵי אֲמִנּוֹן וְעַד נַחַל מְצָרִים, מַחוּט וּלְפָנִים - אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל, מִלְּחוּט וְלַחוּץ - חוּצָה לְאַרְץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל - הָרִי הוּא כְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שְׁנֶאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לֵד, ו): "וַיִּגְבּוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגְּדוֹל וְהַגְּבוּל". הַנִּיטִין שְׂבִיִּצְדֵּינ - רוֹאִין אוֹתָן כְּאֵלוֹ חוּט מִתּוֹחַ מִקְפְּלִיָּא וְעַד אוֹקִינּוֹס, מִנַּחַל מְצָרִים וְעַד אוֹקִינּוֹס, מַחוּט וּלְפָנִים - אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל, מַחוּט וְלַחוּץ - חוּצָה לְאַרְץ:

י. סְפִינָה שֶׁהִיא בִּאָה מַחוּצָה לְאַרְץ לְאַרְץ, וְהִיתָה בָּה עֶסֶה, עַד שֶׁלֹּא קָרְמוּ פְּנֵיהָ - חֵיבָתָה, מִשְׁקָרְמוּ פְּנֵיהָ - פְּטוּרָה:

מִסְכַּת עֶרְלָה פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. הַנוֹטֵעַ לְסִיג לְקוּרוֹת וְלַעֲצִים - פְּטוּר מִן הָעֶרְלָה. אֵמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁנִטַּע לְסִיג וּלְקוּרוֹת וְלַעֲצִים דְּבַר הָרְאוּי לָהֶם, אֲבָל נִטַּע לְסִיג וּלְקוּרוֹת לַעֲצִים דְּבַר שְׂאִין רְאוּי לָהֶם - חֵיב בְּעֶרְלָה. נִטַּעוּ לַעֲצִים וְחֶשֶׁב עֲלָיו לְאַכְלִילָהּ, מֵאִמְתִּי מוֹנָה לוֹ? מִשְׁעַת נְטִיעָתוֹ:

ב. הַנוֹטֵעַ לְרַבִּים - חֵיב. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשְׁמוֹ: הַנוֹטֵעַ לְרַבִּים - חֵיב בְּעֶרְלָה. הָעוֹלָה לְרַבִּים - פְּטוּר מִן הָעֶרְלָה:

ג. הַנוֹטֵעַ בְּסִפְיָהּ בְּעֲצִין וּבְרֵאשׁ הַגֶּג - חֵיב בְּעֶרְלָה. נִזְרְעוּ בְּעֲצִין שְׂאִינוּ נְקוּב, נִשְׁבֵּר וְחִזּוּ וְזִרְעוּ בְּעֲצִין נְקוּב, אִם יְכוּל לְחַיּוֹת - חֵיב. וְאִם לֹאוּ - פְּטוּר. כִּיצַד יוֹדַע אִם יְכוּל לְחַיּוֹת וְאִם לֹאוּ? חוֹפֵר לוֹ גּוּמָא בְּאַרְץ וְנוֹטְעוּ בָּהּ, אִם יְכוּל לְחַיּוֹת - חֵיב, וְאִם לֹאוּ - פְּטוּר:

ד. אֵילָן הָעוֹלָה בֵּין מִן הַגֶּזַע וּבֵין מִן הַשְּׂרָשִׁים - חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָעוֹלָה מִן הַגֶּזַע - חֵיב, מִן הַשְּׂרָשִׁים - פְּטוּר. הַקְּדִישׁוֹ וְאַחַר כֶּךָ נִטַּע - פְּטוּר. נִטַּע וְאַחַר כֶּךָ הַקְּדִישׁ וּפְדָאוֹ, מֵאִמְתִּי מוֹנָה לוֹ? מִשְׁעַת נְטִיעָתוֹ:

ג. רבי יהודה אומר: כל הגרים בלן מביאין ולא קורין. בני קיני חותן משה - מביאין וקורין, שנאמר (במדבר י, לב): "ויהיה כי תלך עמנו" וגו'.

ד. רבי יוסי אומר: היה רבי מאיר אומר: כהנים - מביאין ולא קורין, מפני שלא נטלו חלק בארץ. ואני אומר: כשם שננטלו לויים - כך נטלו כהנים, בין מדבר מרבה בין מדבר מועט.

ה. הפריש את בכוריו ומכר את שדהו - מביא ואינו קורא. והשני מהו להביא? מאותו המין - אינו מביא, ממין אחר - מביא וקורא. רבי יהודה אומר: אף מאותו המין - מביא וקורא.

ו. הרי שהפריש את בכוריו וקרא עליהן, וחזר וקנה שדה אחרת ונתבכרו לו מחמשת המינין, אף על פי שנתן לתוכן מאותו המין - מביא ולא קורא, שאין אדם קורא פעמים בשנה.

ז. רבי יהודה אומר: עד באר הגולה - חיב באחירותו. מבאר הגולה - אינו חיב באחירותו. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: שנים - אין חיבין עליהן חמש.

ח. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין מביאין בכורים מתמרים, חוץ מן התמרים שביריחו. ואין קורין אלא על הכותבות בלבד. רבי שמעון בן אלעזר אומר: רמוני עמקים - מביאין וקורין.

ט. חמר בתרומה שאין במעשר שני ובכורים, ובמעשר שני שאין בתרומה. שהתרומה - אין נטלת אלא מן המקף, ואין נטלת אלא מן הגמור, ואין נטלת מן הטהור על הטמא, ומדמעת, וחיבין עליה חמש, ונוהגת בכל הפרות. מה שאין בן בכורים. ונוהגת בשאר שנים, מה שאין בן במעשר שני.

ה. נכרי שהרפיב עץ מאכל על גבי עץ סרק - מונה לו משעת נטיעתו. רבי יוסי אומר: נוטעים יחור של ערלה, ואין נוטעים אגוז של ערלה מפני שהוא פרי. ואין מרפיבין כפניות של ערלה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: סמני ערלה - עולה באחד ומאתים, צובע בהן בבבול, והולכין אחר הרב.

ו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בשר בחלב - מתר בהנאה. בעלי מומין - אסורין כל שנה. רבי יוסי אומר: בעלי מומין - יבקר:

ז. תנור שהסיקו בקלפי ערלה, אם חדש - יתץ, אם ישן - יוצץ. אפה ובשל בגתלים - מתר. אפה בכלן - מתר, חוץ מעצי אשירה. אפר בגדים שנתנגעו, ועפר בתים שנתנגעו - אסורין בהנאה.

ח. ספק ערלה, בארץ ישראל - אסור, בסוריא בחוצה לארץ - מתר. כיצד? כרם ושדה שנטע ירק, וירק נמכר חוצה לו, ספקו בארץ ישראל - אסור, בסוריא ובחוצה לארץ - מתר. רבי יהודה אומר: אף זה ספקו בסוריא - אסור. איזהו ספקו מתר? כרם שנטע ירק ושדה ירק בצדו, וירק נמכר חוצה לו, ספקו בארץ ישראל - אסור, בסוריא ובחוצה לארץ - מתר. הרי שנמצא נטיעה קטנה בתוך שדהו, ספקו בארץ ישראל - אסור. בסוריא ובחוצה לארץ - מתרת. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר משום רבי יוסי בן דורמסקית, שאמר משם רבי יוחנן בן נורי, שאמר משם רבי אליעזר הגדול: אין ערלה בחוצה לארץ.

מסכת בכורים פקק ראשון

א. אין מביאין בכורים קדם לעצרת. ואם הביא - ימתין עד שתבא עצרת ויקרא עליהן:

ב. הקונה אילן אחד בתוך של חברו - הרי זה מביא ולא קורא, מפני שלא קנה קרקע; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא מביא ולא קורא:

זלבהמה? המפשיט בו - חבור פחיה וכהמה. ונהג בו גיד הנשה פחיה וכהמה. אם אמר: 'הריני נזיר שזה חיה וכהמה' - הרי זה נזיר. רבי יוסי אמר: כוי - בריה לעצמו, ולא יכלו חכמים להכריע עליו אם חיה אם בהמה:

ב. אנדרוגינוס - יש בו דרכים שנה לאנשים, ויש בו דרכים שנה לנשים, ויש בו דרכים שנה לאנשים ולנשים, ויש בו שאינו שנה לא לאנשים ולא לנשים:

ג. דרכים שנה בהן לאנשים: מטמא בלבן כאנשים. נושא אבל לא נושא כאנשים. ואין מתיחד עם הנשים כאנשים. ואינו נתזן עם הננות כאנשים. ואין מטמא למתים כאנשים. ועובר על "בל תקיף" ו"בל תשחית" כאנשים. ואמו יושבת עליו דם טהר כאנשים. 'הריני נזיר שזה איש' - הרי זה נזיר כאנשים. וחיב בכל המצות האמורות בתורה כאנשים:

ד. דרכים שנה לנשים: מטמא באדם פנשים. ואין מתיחד עם האנשים פנשים. ואין זוקק ליבום פנשים. ואין חולק עם הבנים פנשים. ואין אוכל בקדשי קדשים פנשים. ופסול לכל עדות שבתורה פנשים. ואם נבעל בעברה - פסול בתרומה פנשים. ואמו יושבת עליו דם טמא פנשים. ואם אמר: 'הריני נזיר שזה אשה' - נזיר:

ה. דרכים שנה בהן לאנשים ולנשים: חיבין על נזקו האיש והאשה. ההורגו במזיד - נהרג, בשוגג - גולה לערי מקלט. אמו יושבת עליו בדם טהר כאנשים וכנשים, ומביאה עליו קרבן כאנשים וכנשים, ונחל בכל נחלות כאנשים וכנשים, חולק בקדשי הגבול כאנשים וכנשים. ואם אמר 'הריני נזיר שזה איש ואשה' - הרי זה נזיר:

ו. דרכים שאינו שנה בהן לא לאנשים ונשים: אין חיבין על זיבתו. ואין שורפין על טמאתו. ואין נערך לא כאנשים ונשים.

י. חמר במעשר שני, שמעשר שני - קנה את הקנקן, ואוסר דמיו, וערוכיו וספק ערובו - כל שהוא, אסור לאונן, וטעון חמש וטעון ודוי, ולא התר לאכילה אלא בפדיון, ואין מדליקין בו את הגר. מה שאין כן בתרומה:

יא. חמר בתרומה ובמעשר שני שאין בכפורים, שהתרומה ומעשר שני - נוהגין בעמון ומואב, ונוהגת בכל הפרות. מה שאין כן בכפורים. חמר במעשר שני ובכורים שאין בתרומה, שמעשר שני ובכורים - טעונין הבאת מקום, וטעונין ודוי, ואסורין לאונן. מה שאין כן בתרומה. ורבי שמעון מתיר. וחיבין בבעור. רבי שמעון אמר: בכורים - פטורין מן הבעור. רבי יוסי אמר: מעשר שני - טעון ודוי, ובכורים טעונין ודוי, מה מעשר שני - טעון בעור, אף בכורים - טעונין בעור. אמר לו רבי שמעון: מה למעשר שני שטעון בעור - שכן דמיו טעונין בעור, תאמר בככורים - שאין דמיהן טעונין בעור?!

יב. וכן היה רבי שמעון אמר: בכורים לא אָמרו גדוליהן לאכול בירושלים. מעשר? באיזה מעשר אמרו? בדבר שזרעו כלה, נכנס לירושלים ויצא, בשאין בו שנה פרוטה ובשאין לו פדיון. רבי שמעון כן יהודה אמר משום רבי שמעון: בכורים - אין חיבים עליהם במחבר לקרקע:

מסכת בכורים פרק שני

א. כוי כיצד דומה לחיה? דמו טעון כסוי כמו החיה. רבי אליעזר אמר: חיבין על חלבו אשם תלוי. כיצד שנה לחיה

² ב'חזון יחזקאל' גרם על פי הכריתא המובאת בגמרא בבא מציעא (דף נא ע"א): מעשר שני בטל ברב. ובאיזה מעשר שני אמרו? במעשר שאין בו שנה פרוטה ושנכנס לירושלים ויצא.

אין גמפר לעבד עברי, לא פאָנשים ונשים. אם אָמר: 'הריני נזיר שאין זה איש ואשה' – הרי זה נזיר. רבי יוסי אומר: אנדרוגינוס – בורה בפני עצמו, ולא הכריעו בו חכמים – אם איש הוא או אם אשה הוא. אָבל טומטום אינו פן, אלא או ספק איש או ספק אשה:

ז. כיצד מפרישין את הבכורים? יורד אדם לתוך שדהו, ורואה תאנה שבכרה, אשכול שבכר – קושרן במשיחה ואומר: 'הרי אלו בכורים'. רבי שמעון אומר: חוזר וקורא אותן 'בכורים' מאחר שיתלשו מן הקרקע:

ח. מצוה להביאם בשבעה כלים. ואם הביאן בכלי אחד – יצא. כיצד הוא עושה? מביא שעורין ונותן למטה ודבר אחר על גביהן. חטין מלמטין ודבר אחר על גביהן. תמרים על גביהן ודבר אחר על גביהן. זיתים על גביהן ודבר אחר על גביהן. רמונים על גביהן ודבר אחר על גביהן. תאנים על גביהן ודבר אחר על גביהן. ענבים למעלה מפלן, ומקיפין להם אשכולות של ענבים מבחוץ. לא היו עולין יחידים אלא פלכים פלכים. לא היו מהלכים כל היום כלו אלא שתי ידות ביום. חזני בית הכנסת עולין עמהם ולנין ברחובה של עיר. לא היו נכנסים לבתים מפני אהל טמאה. וטעונה עולה ושלמים. לא היו מתעסקין בחזרה כדרך שמתעסקין בהן בהליכה. זמן עצי הכהנים והעם – בתשעה באב וטעונין לינה. לא היו מתעסקין בהן כדרך שמתעסקין בבכורים. כל הדרך כלה הרשות בידו לתנן לעבדו או לקרובו, עד שמגיע להר הבית, הגיע להר הבית אפלו אגריפס המלך נוטל את הסל על כתפו ונכנס עד שמגיע לעזרה. הגיע לעזרה, דברו הלזים בשיר: "אָרומקָה ה' פי דליתני ולא שמחת אויבי לי" (תהלים ל, ב). הגוזלות שעל גבי הסלים – היו עולות, ומה שבידן נותנים לכהנים:

ט. תוספת הבכורים – מין במינו. ועטור הבכורים – מין בשאינו מינו. תוספת הבכורים – נאכלת בטרה, ופטורה מן הודוי ואין צריך לומר מן הדמאי. עטור הבכורים – ממין על מינו, מדבר שהוא חייב בבכורים, פטור מן הודאי ואין צריך לומר מן הדמאי. עטור הבכורים – מין בשאינו מינו, דבר שאין חייב בדמאי ואין צריך לומר בודאי. עטור הבכורים – ממין על מינו. דבר שאין חייב בבכורים, או מעמון ומואב אפלו דבר שחייב בבכורים – אין מקבלין הימנו:

י. המוכר ספר תורתו – אינו רואה סימן ברכה לעולם. כותבי ספרים תפלין ומזוזות, הן ותגריהן, ותגרי תגריהן, וכל העוסקין שלא לשם שמים – אינן רואין סימן ברכה לעולם. אם היו עוסקין לשם שמים – הרי הן בכלל ברכה. תגרי שמיטה, ומגדלי בהמה דקה, וקוצצי אילנות טובות – אינן רואין סימן ברכה לעולם. וכל העוסקין לגבוה, אם היו עוסקין לשם שמים – הרי הן בכלל ברכה:

<p>12 Jan</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יב 12</p>	<p>בבלי: סנהדרין ט ירושלמי: שקלים כח תוספתא: מעשר שני ד נ"ך: דברי הימים ב לה-לו רמב"ם: טומאת צרע יא</p>	<p>נץ החמה..... 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:03</p>	<p>עלות השחר..... 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:50</p>
<p>התולת מחזור י"ב של לימוד תבין יומי - שני פרקים ליום</p>					
<p>13 Jan</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יג 13</p>	<p>בבלי: סנהדרין כה ירושלמי: שקלים כט תוספתא: מעשר שני ה נ"ך: יהושע א-ב רמב"ם: טומאת צרע יב</p>	<p>נץ החמה..... 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:04</p>	<p>עלות השחר..... 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:51</p>
<p>14 Jan</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יד 14</p>	<p>בבלי: סנהדרין כח ירושלמי: שקלים ל תוספתא: חלה א נ"ך: יהושע ג-ד רמב"ם: טומאת צרע יג</p>	<p>נץ החמה..... 7:18 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:05</p>	<p>עלות השחר..... 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:52</p>
<p>15 Jan</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>טו 15</p>	<p>בבלי: סנהדרין כט ירושלמי: שקלים לא תוספתא: חלה ב נ"ך: יהושע ה-ו רמב"ם: טומאת צרע יד</p>	<p>נץ החמה..... 7:18 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:06</p>	<p>עלות השחר..... 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:53</p>
<p>16 Jan</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>טז 16</p>	<p>בבלי: סנהדרין ל ירושלמי: שקלים לב תוספתא: ערלה א נ"ך: יהושע ז-ח רמב"ם: טומאת צרע טו</p>	<p>נץ החמה..... 7:18 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:07</p>	<p>עלות השחר..... 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:54</p>
<p>17 Jan</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>יז 17</p>	<p>בבלי: סנהדרין לא ירושלמי: שקלים לג תוספתא: בכורים א נ"ך: יהושע ט-י רמב"ם: טומאת צרע טז</p>	<p>נץ החמה..... 7:17 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:09</p>	<p>עלות השחר..... 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:55</p>
<p>18 Jan</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>יח 18</p>	<p>בבלי: סנהדרין לב ירושלמי: מגילה א תוספתא: בכורים ב נ"ך: יהושע יא-יב רמב"ם: מטמאי משכב ומושב א</p>	<p>נץ החמה..... 7:17 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:10</p>	<p>שמות עלות השחר..... 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:56</p>

וְעַן אֶ מְעַנֵּטְשׁ אִיז מוֹצִיא זָרַע לְבִטְלָה, בְּאִשְׁאֶפֶט עַר מִיט דְּעַם קְלָפוֹת וְאִם גְּיַעַן אַרְיִין
אִין מְעַנֵּטְשׁוֹן וְעַלְכֵּן קְרִיגוֹן אוֹיף אִים אוֹן מֵאֲכָן אִים יְסוּרִים. (סְפָר הַמְּדוֹת אוֹת נְאוּף סִינְן כ"ו)